

Ivo Sanader
HDZ ZA HRVATSKU

Nakladnik
Hrvatska demokratska zajednica

Trg žrtava fašizma 4
10000 Zagreb, Hrvatska
tel. + 385 (1) 4553-000
www.hdz.hr
hdz@hdz.hr
predsjednik.hdz@hi.hinet.hr

Za nakladnika
Joso Škara

Ivo Sanader

HDZ ZA HRVATSKU

U NOVOM VREMENU PRED
NOVIM IZAZOVIMA

*Izbor iz govora
održanih između dva Sabora
Hrvatske demokratske zajednice*

Zagreb, 2001.

Sadržaj

<i>Proslav</i>	7
Konsolidacija stranke je prioritet	11
Hrvatskoj treba snažni HDZ	15
Nastavljamo na tradiciji	22
HDZ služi boljitku Hrvatske	25
Vjerodostojnost – načelo našeg političkog djelovanja ...	34
HDZ ostaje stranka centra	41
Jedinstvo stranke osnažuje ugled u javnosti	44
Konsenzus u bitnim pitanjima za Hrvatsku	52
Nacionalni interesi moraju biti iznad stranačkih	57
S vjerom u Hrvatsku demokratsku zajednicu	59
Ustavne promjene nisu ojačale parlamentarizam	63
Zašto smo glasovali protiv ustavnih promjena	67
U Europu putem individualnog pristupa	69
I žrtve fašizma i žrtve komunizma su	
hrvatski velikani	74
Osporavanje Franje Tuđmana osporavanje je	
temelja hrvatske države	75
Pomirba podijeljenog hrvatstva	80
Hrvatska neće ostati bez jake političke alternative	83
Želimo dijeliti zajedničku europsku sudbinu	88
Koalićijska vlast se poigrava s budućnošću Hrvatske ..	101
Duh hrvatskog zajedništva	110
HDZ je spreman za razgovor o svim važnim	
pitanjima hrvatskog trenutka	112
Boljitak Hrvatske i obrana nacionalnih i	
državnih interesa	118
Stalne promjene Ustava narušavaju ugled zemlje	128
Briga za Hrvate u BiH naša je trajna obveza	132
Nastavimo obilježavati Dan državnosti 30. svibnja	142
Ova nas pobjeda snaži	147

Proslav

U namjeri da u sažetom obliku, a radi nužnog povijesnog pamćenja iz kojeg nam je izvlačiti pouke u budućem političkom djelovanju, zadržimo u sjećanju jedno od najtežih razdoblja u dvanaestogodišnjem životu naše stranke, objavljujemo izbor iz govora i izjava za javnost predsjednika Hrvatske demokratske zajednice dr. Ive Sanadera.

Od smrti utemeljitelja i prvoga predsjednika HDZ-a dr. Franje Tuđmana, kao i od parlamentarnih i predsjedničkih izbora u siječnju 2000., pa do danas, 17. lipnja 2001., na dan održavanja VI. Općeg sabora – Izvještajnog, i na dan dvanaestog rođendana naše stranke, proteklo je teških osamnaest mjeseci. Pridjev “teški”, ne odnosi se pritom na to što HDZ u tom periodu prvi put u našoj novijoj povijesti nije obnašao vlast na državnoj razini. Ne, u HDZ-u držimo da je služiti domovini jednako časno i na vlasti i u oporbi. Taj se pridjev odnosi prije svega na okolnosti i uvjete u kojima je naša stranka bila ciljem raznoraznih napada, objeda, kleveta, političkog progona, kako od aktera nove vlasti, tako i od dijela medija.

Ovi potonji imaju stanovito opravdanje u činjenici da smo svi u Hrvatskoj apsolutno za punu slobodu mišljenja i slobodu umjetnosti, za slobodu medija, jer smo, kako je kazao predsjednik Sanader u svom programatskom govoru na V. Općem saboru HDZ-a, svjesni njihove nezaobilazne uloge u razvoju demokracije i društva. Ali isto tako, u sklopu pune slobode tiska mora se njegovati i osjećaj odgovornosti za izgovorenu riječ i poštovati obveza prema istini i čuvanju ljudskoga dostojanstva.

U ovih proteklih godinu i pol dana naše su političko djelovanje obilježili, prije svega, žilava borba protiv blaćenja i ocrnjivanja, protiv klevetanja i omalovažavanja svega onoga

što je hrvatski narod pod vodstvom dr. Franje Tuđmana i HDZ-a ostvario od 1990. do 2000. Usporedno s tim odvijala se i aktivnost na moderniziranju i konsolidiranju stranke. Naglasak je pri tome predsjednik Sanader stavljao ponajprije na povratak članstvu, na povratak, kako bi se to reklo, bazi, odnosno našim stranačkim organizacijama na terenu, te u traženju razgovora i kontakata s narodom. HDZ je stranka proizašla iz naroda i znala je uvijek ispravno tumačiti i zastupati ono što je narod osjećao. U jednom smo trenutku u našoj nedavnoj prošlosti to bili zaboravili, neki su naši dužnosnici pokazivali bahatost i neprimjereno političko ponašanje. To je bila najveća pogreška i ona je velikim dijelom ispravljena.

Predsjednik je najprije s vodstvom stranke kroz ljeto i jesen 2000. radno posjetio sve županijske organizacije HDZ-a. Na tim su sastancima bili i predstavnici gradskih i općinskih odbora, kao i svi vijećnici gradskih i općinskih vijeća i županijskih skupština iz redova HDZ-a. Na tim je sastancima razmotreno stanje stranke u tim sredinama i dogovorene su smjernice za daljnji rad. U istom vremenskom razdoblju predsjednik Sanader posjetio je naše iseljeništvo i neke od koordinacija u inozemstvu. Od početka siječnja ove 2001. godine započeo je s tribinama i razgovorima u svim većim hrvatskim gradovima i mjestima, posjetivši ih, s vodstvom stranke, u četiri mjeseca više od osamdeset. Bila je to turneja, kako smo je nazvali, istine i vraćanja samopouzdanja članstvu i simpatizerima. Uz sve te aktivnosti, HDZ je sustavno i konzistentno, u Hrvatskom državnom saboru, u medijima u kojima nam je to bilo omogućeno, i u drugim različitim prigodama zastupao i provodio politiku kakva je zacrtana u Programskoj deklaraciji V. Općeg sabora.

U središtu te politike bila je i ostaje zaštita samostalnosti, suverenosti i neovisnosti Republike Hrvatske, očuvanje mira i nacionalne sigurnosti, dostojanstvo Domovinskog rata i svih branitelja, ideja jedinstva hrvatskog naroda u domovini i izvan njezinih granica, ideja hrvatske sloge i hrvatske pomirbe, briga za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini, briga

za najugroženije slojeve hrvatskoga pučanstva, traženje rješenja za izlazak iz gospodarske i socijalne krize.

O svemu tome predsjednik Hrvatske demokratske zajednice govorio je u različitim prigodama. Tajništvo HDZ-a donosi ovdje izbor iz govora koje je predsjednik održao na V. Općem saboru, na Središnjem odboru, u Hrvatskom državnom saboru ili na spomenutim tribinama u organizaciji naše stranke, uz nekoliko izjava za javnost.

Knjiga "HDZ za Hrvatsku" je, budući da iznosi i političko programatske smjernice, namijenjena članstvu stranke, ali je upućena i hrvatskoj javnosti, jer su govori s političkim gledištima i stajalištima HDZ-a kazivani u javnosti i za javnost.

Tajništvo
Hrvatske demokratske zajednice

Zagreb, 17. lipnja 2001.

KONSOLIDACIJA STRANKE JE PRIORITET*

*Štovana gospođo Ankice i obitelji Tuđman!
Štovano radno Predsjedništvo!
Dame i gospodo!*

Danas su oči stranačke javnosti, našega članstva iz domovine i dijaspore, iz iseljeništva, iz Bosne i Hercegovine, ali i oči domaće, a velikim dijelom i međunarodne javnosti, uprte ovamo, u dvoranu Vatroslava Lisinskog, na V. Opći sabor Hrvatske demokratske zajednice. Uprte su stoga ovamo jer se ovdje danas odlučuje o sudbini Hrvatske demokratske zajednice i velikim dijelom o kvaliteti i budućnosti, o sudbini naše domovine Hrvatske.

Od 1. studenoga 1999. na dan Svih svetih kad je pokojni Predsjednik, toga popodneva, završio u bolnici, pa do danas, stranka prolazi, to svi znamo i svi smo toga svjesni, kroz jedno od najtežih svojih razdoblja. Sa strahom i strepnjom u duši pratili smo njegov boravak u bolnici, s velikom smo tužom dočekali njegov kraj.

Predsjednikova smrt, te izborni neuspjeh na parlamentarnim izborima, kao i gubitak predsjedničkih izbora, bila su tri teška udarca za našu stranku. Od tada smo svjedoci široke rasprave, debate, pa i međusobnih svađa, i nisam pobornik teze da je to bilo nepotrebno i da je to štetilo HDZ-u. To je, dragi prijatelji, bilo očekivano, jer, nakon takva teška tri udarca koja smo doživjeli, logično je bilo da se od vodstva pa do zadnjeg člana u bazi na terenu svi zapitaju što se to događa s našom strankom i koji je izlaz, koji je put iz ove krize. Prema tome, sve ono što se događalo u ova četiri mje-

* Rasprava na V. Općem saboru HDZ-a, 28. travnja 2000.

seca bilo je očekivano. Da nije bilo tako, ne bi bilo u redu, bilo bi neočekivano i morali bismo se zapitati što je to s HDZ-om i što je to sa svima nama. Prema tome, to što je bilo, bilo je potrebno i neka danas svatko tko ima što reći kaže ovdje, ali budimo u svojim istupima konstruktivni, jer raspravu vodimo pred očima hrvatske i međunarodne javnosti, pa je vodimo kako to i dolikuje demokratskoj stranci, stranci koja je uvela demokraciju u Hrvatsku.

Nemamo se čega stidjeti

Nemamo se čega stidjeti. Rasprave o tome treba li se HDZ ispričati svojim biračima ili ne, također je bilo ovih mjeseci. Bilo je u našim redovima i bahatosti, i znamo za razloge naših poraza, i nisu porazi, a ni njihovi razlozi, u samo ovih nekoliko mjeseci ili mjesec dana koliko se vodila izborna kampanja, nego su oni dublji. No, to je sudbina svake političke stranke, to naime da ona mora znati odgovoriti novim izazovima novoga vremena i znati izaći iz krize. Ovdje imamo prijatelje iz CDU-a, stranke koja je s kancelarom Kohlom na čelu ujedinila Njemačku, a ipak je prije dvije godine izgubila izbore.

Sudbina svake političke stranke, s tim se moramo suočiti i to moramo prihvatiti, jest da i u najtežim trenucima, ponavljam, zna izaći iz krize, i da može i znade ponuditi odgovore onim ljudima od kojih traži svoj glas. I zbog toga, ako se kome trebamo ispričati, onda se najprije trebamo ispričati svim onim našim članovima na terenu, simpatizerima HDZ-a, i onima koji su nam dali svoj glas, koji se nisu stidjeli i koji se ni danas ne stide što su članovi Hrvatske demokratske zajednice, nego s ponosom to ističu. Ako se još nekome moramo ispričati, onda prije svega i na prvom mjestu pokojnom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, što mi, saborski zastupnici Hrvatske demokratske zajednice na prvoj, konstituirajućoj sjednici novog saziva Zastupničkog doma

Hrvatskoga državnog sabora, na činjenicu da nova koalicij-ska većina nije minutom šutnje odala počast prvom hrvatskom predsjedniku, nismo protestirali i izašli iz sabornice.

I neka se nova Vlada ne zavarava. Rekao je Vladimir Šeks s pravom da zburado gledaju na naš Sabor jer misle da će doći do raspada HDZ-a, ali ja vam tvrdim da gledaju i sa zebnjom, jer se boje da ćemo se konsolidirati. A to će se dogoditi.

*Bit ćemo oštar, ali konstruktivan kritičar
nove vlasti*

Završimo danas i sutra s međusobnim raspravama i svadama, jer, dok se mi ovdje budemo sučeljavali, naši ljudi na terenu dobivat će otkaze. I zato i val pritvaranja, reći ćemo to otvoreno na V. Općem saboru, val pritvaranja i prijetnji koje uvodi nova koaličijska Vlada u Hrvatskoj nije ništa drugo nego uvođenje opće atmosfere straha. I zato ću reći, da smo mi nakon preuzimanja vlasti u svibnju 1990. išli njihovom logikom, bilo bi malo zatvora u Hrvatskoj.

Stoga, konsolidacija stranke, a bit će mi valjda prigode još o tome ovdje govoriti, prva je naša briga. Izaberimo na našem Općem saboru onakvo vodstvo koje će biti jamac da ćemo nastaviti na programskoj Tuđmanovoj politici, ali i da ćemo biti spremni za nove izazove koje traži novo hrvatsko vrijeme, spremni se otvoriti tim izazovima i dati odgovore na nova pitanja hrvatskoga društva.

Plediram za jedinstvo, plediram za to da pokušamo opstati i ostati zajedno, jer je to zalog našega budućeg uspjeha. Zahvaljujem prijateljima iz CDU-a i CSU-a koji su nas u svojim pozdravnim govorima pozvali na svijest o tome da je HDZ jedina politička, ozbiljna politička alternativa danas u Hrvatskoj, i jedina perspektiva u budućnosti.

Znate, u građevinarstvu, ali i u politici, postoji statika. Danas je politička statika Republike Hrvatske poremećena, jer u ova četiri mjeseca krize i svađe u HDZ-u vladajuća koali-

cija nema alternativu. A Hrvatska, kao i svaka druga zemlja, treba imati osiguranu političku statiku. Stoga će HDZ biti prava alternativa i bit ćemo oštar, ali konstruktivan kritičar nove vlasti, upozoravati na pogreške, upozoravati na to da su jedno govorili u predizbornoj kampanji, a da drugo čine, i da tijekom ova tri mjeseca odustaju već i od onih prvih najava svojega programa nove Vlade.

Prema tome, HDZ treba Hrvatskoj, ali obnovljen, jak, i za mene nema dvojbe da ćemo od sutra tako i nastaviti djelovati.

HRVATSKOJ TREBA SNAŽNI HDZ*

*Dame i gospodo,
dragi stranački prijatelji!*

Premda većina to zna, ipak ću, jer je ovo i predstavljanje kandidata, reći nekoliko podataka o sebi. Osnivač sam HDZ-a u Innsbrucku, u Austriji, u Tirolu. Izabran sam u Hrvatski državni sabor u sazivima 1992. i 2000. Bio sam ministar znanosti i tehnologije, zamjenik ministra vanjskih poslova i predstojnik Ureda predsjednika Republike Hrvatske u onim važnim vremenima 1995. i 1996.

Prije svega želim reći da smo svi mi članovi HDZ-a ponosni na sve ono što smo ostvarili u ovih 11 godina našega postojanja, od 17. lipnja 1989., kad je Franjo Tuđman utemeljio HDZ na sintezi svih pozitivnih sastavnica hrvatske povijesti. HDZ je svojim jasnim i nedvosmislenim programom ostvarenja hrvatske slobode naišao na plebiscitarnu potporu hrvatskog naroda i postao stožernom hrvatskom političkom organizacijom.

Pod vodstvom HDZ-a, hrvatski je narod ostvario svoju višestoljetnu težnju, uspostavu slobodne i samostalne, demokratske i međunarodno priznate suverene države. Pod vodstvom HDZ-a ustrojena je državna vlast, izgrađene su državne institucije i utemeljen pravni poredak. Stvorena je i organizirana Hrvatska vojska, redarstvo i diplomacija. U Domovinskom je ratu obranjena Hrvatska, a blistavim vojnim pobjedama oslobođeni su zaposjednuti dijelovi zemlje, te mirnim putem hrvatsko Podunavlje vraćeno u ustavnopravni poredak Hrvatske. Pod vodstvom HDZ-a Hrvatska je postala punopravna članica Ujedinjenih naroda, Vijeća Europe,

* Predstavljanje na V. Općem saboru HDZ-a, 29. travnja 2000.

Organizacije za europsku sigurnost i suradnju i Srednjoeuropske inicijative. Ovo spominjem zbog toga, jer izgleda da je zavladao opći zaborav u hrvatskoj javnosti ili barem u onima koji diktiraju ono što bi htjeli da bude glavno danas u hrvatskoj javnosti.

Ne možemo poći s V. Općeg sabora, s izabranim novim vodstvom, a da hrvatskoj javnosti jasno ne poručimo: na sve ovo što smo ostvarili zajedno s hrvatskim narodom, ponosni smo i to nitko nikad više ne može izbrisati iz hrvatske povijesti.

Osigurana je opstojnost hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, kao suverenog, konstitutivnog i ravnopravnog naroda, i ono što je dopredsjednik HDZ-a Bosne i Hercegovine Jozo Marić jučer kazao, možemo i mi potvrditi. Republika Hrvatska ima ustavnu obvezu da štiti i brine o interesima hrvatskog naroda bilo gdje u svijetu, ponajprije u Bosni i Hercegovini. I želim nadodati, to što je rekao Marić stoji zabilježeno i u hrvatskom Ustavu! Ali uz to što imamo ustavnu, mi imamo i moralnu obvezu to činiti.

Na svemu tome gradimo naše djelovanje u budućnosti, i kad je prihvaćen, s mojom punom potporom, amandman da se kandidati predstave, reći ću kako vidim djelovanje stranke u budućnosti.

Istina nam mora biti u interesu

Prva zadaća novog vodstva mora biti konsolidacija stranke. Hrvatska treba jaki HDZ, Hrvatska od danas, dragi stranački prijatelji, ponovno dobiva jaki HDZ.

Ipak, ispuniti moramo tri preduvjeta. Prvi preduvjet jest da se lišimo onog dijela naše politike zbog kojeg smo izgubili izbore. Hrvatska javnost povezuje našu stranku s nepravilnostima i malverzacijama u privatizaciji i gospodarstvu, s neriješenim aferama. Da se razumijemo, nisu samo naši subjektivni razlozi jedini uzrok izbornoga poraza 3. siječnja.

Ima i objektivnih, ima i nekih drugih, ali ima i subjektivnih i HDZ se što hitnije mora riješiti toga tereta. Istina, pa ma kako ona bila teška i gorka za nas, mora nam biti i jest nam u interesu.

Drugi je preduvjet demokratizacija stranke. I taj smo proces započeli jučer jednoglasnim usvajanjem novog Statuta stranke koji se može mjeriti i stati uz rame svim statutima nama srodnih sestrinskih narodnih stranaka u Europi, a to su mi jučer potvrdili i predstavnici CDU-a i CSU-a.

Treći je preduvjet, onako kako ja vidim situaciju, apsolutno veći i jači intenzitet kontakata i suradnje s našom bazom, kako se to kaže, u prvom redu sa županijskim organizacijama, s gradskim i općinskim organizacijama i iznad svega sa samim temeljnim ograncima. Zahvaljujem svima vama ovdje u dvorani, predsjednicima županijskih odbora koji sjede u Radnom predsjedništvu i svima onima koji nisu mogli biti izaslanici na V. Općem saboru, jer su oni odradili najveći dio tereta i posla na terenu. Hvala im na tom samozatajnom i marljivom stranačkom poslu.

Ponosni smo na naše članstvo

I u tom kontekstu dopustite da iskažem svoje uvjerenje, spominjući još jedan segment naše stranke. Ovdje među nama ima izaslanika iz inozemstva i mnogi su me jučer i danas pitali koja je sudbina, treba li HDZ u inozemstvu.

Dame i gospodo, vaša nazočnost u dvorani "Lisinski", ne samo danas nego i u budućnosti, mora biti pretpostavka jakog HDZ-a, vi nam trebate. Kao što nam treba i HDZ Bosne i Hercegovine, uvijek s nama i uvijek uz nas.

I na kraju ovog dijela oko stranke, dopustite mi izreći zahvalu tisućama i tisućama marljivih, časnih i poštenih članova i simpatizera stranke koji nam pružaju svoju bezrezervnu potporu i daju tako razloge za veliki optimizam. Na njih smo ponosni, u njih se uvijek možemo pouzdati, oni su, dame

i gospodo, najbolji dokaz da će HDZ ponovno zauzeti svoje mjesto na hrvatskoj političkoj sceni.

Balkanske integracije ne dolaze u obzir

Mi se trenutačno nalazimo u oporbi i dobro će nam doći to iskustvo za rad u stranci, za našu budućnost, i ne treba nikamo žuriti. Pa iako se ne želim ni sa kim kladiti, ipak sam uvjeren da će Hrvatska demokratska zajednica ponovno preuzeti odgovornost za Hrvatsku, mnogo prije nego što bi to neki željeli i mnogo prije nego što neki predviđaju.

HDZ treba Hrvatskoj, bez jakoga HDZ-a ugrožena je, kako sam jučer rekao, hrvatska politička statika, a ovaj narod i ova zemlja moraju imati političku alternativu, a to smo mi. I stoga nam je važan, vrlo važan rad naših saborskih zastupnika u Hrvatskom državnom saboru. I želim s ovog mjesta s punom odgovornošću reći da možemo biti zadovoljni radom naših saborskih zastupnika u oba doma Hrvatskoga državnog sabora. Pokazali smo da smo čvrsta oporba, da su nam prvenstveni cilj hrvatski interesi, a ne dnevopolitička stranačka popularnost. I ponavljam i poručujem odavde vladajućoj koaliciji: stalo nam je do dobrobiti hrvatskih ljudi, stalo nam je do ove zemlje i njezinih građana i zato ćemo pokazati što to znači biti prava konstruktivna politička oporba.

Ova Vlada zbunjuje narod. Jedan ministar govori jedno, drugi drugo, a o istoj temi. Neka se prije dogovore što misle da i mi i hrvatska javnost ne moramo nagađati koji je njihov stav i što im je cilj. Kažu da su za decentralizaciju, mi u Hrvatskoj demokratskoj zajednici i u drugim europskim narodnim strankama centra to zovemo načelom supsidijarnosti. I mi smo za to, ali gdje je tu decentralizacija ili supsidijarnost, kada se istodobno u državnom proračunu za godinu 2000. ukida u prosjeku gotovo 40% od transfera, od onoga što smo mi davali lokalnoj upravi i samoupravi. Što je to ako nije cinizam? Po velikim najavama decentralizacije, očekivali smo

da će se ti transferi lokalnoj upravi i samoupravi povećati za 40%, a ne smanjiti za 40%.

Čujemo, dalje, iz vladajuće koalicije, primjerice, da je riječ “Balkan” ponovno dobrodošla, da je ponovno u modi, da je se ne treba bojati. Oni to kažu, a mi kažemo: Balkan za nas nije u modi. Ako njima jest, nama nije. Ne želimo pri tom donositi vrijednosne sudove, želimo s našim jugoistočnim susjedima živjeti u miru, ali Balkan nikad nije bio niti će biti hrvatska orijentacija i hrvatska perspektiva.

Sljedeći žalosni primjer rada aktualne Vlade: jedan njihov ministar za europske integracije, za one institucije, dakle, u kojima je Ustav svetinja, i najviši zakon jedne države, ucjenjuje svoju vlastitu Vladu izvanustavnim prijetnjama o autonomiji Istre. Poslije se ispričava da nije tako mislio kako je rekao. A vjerojatnije je da u toj ispriči nije rekao ono što doista misli. Kakva je to politika, kakva Vlada, gdje je tu vjerodostojnost, gdje zrelost za upravljanje zemljom?

Hrvatski narod i građani ove zemlje imaju pravo na informaciju o tome što im Vlada sprema u budućnosti, a za sada smo svjedoci samo niza zbunjujućih poruka i poteza. Zbog toga smo poduzeli korake i nastaviti ćemo s tim: stati u obranu i zaštitu dostojanstva slavnoga Domovinskog rata, svih hrvatskih branitelja i stradalnika. To je također jedna od naših ključnih političkih zadaća u budućnosti.

I želim nešto poručiti predstavnicima HVIDR-e i svih ostalih udruga proizašlih iz Domovinskog rata. HDZ je vaša stranka, bez obzira na to jeste li ovdje i koliko vas je danas ovdje.

Unutarstranačka demokracija

O Haaškom tribunalu smo dovoljno dobro i konstruktivno raspravljali i u Hrvatskom državnom saboru i ponovit ću i ovdje: Hrvatska je bila žrtva velikosrpske agresije i bila je jedna od prvih zemalja koja je predložila i podržala osnivanje

Međunarodnog kaznenog suda i podržavamo nastavak suradnje sa Sudom. Ali za sve zločine u Hrvatskoj podignute su samo četiri optužnice, a nijedan od tih nije u Haagu. A što je sa zločinima nad Hrvatima u Bosni i Hercegovini? Nema optužnica i nismo zadovoljni radom Haaškog tribunala.

Nije mi namjera, niti je prigoda, ovdje govoriti o svim ostalim odrednicama naše politike u budućnosti. Naravno da čvrsto stojimo na načelima socijalno tržišnoga gospodarstva uz primjereno čuvanje i zaštitu okoliša. Za socijalno partnerstvo! Za podizanje prosvjetnog, znanstvenog i kulturnog standarda svih naraštaja. Što se tiče naše vanjske politike, neću ponavljati sve ono što smo naveli u našoj Programskoj deklaraciji. Podupirem ulazak naše zemlje u zapadnoeuropske integracije na individualnoj osnovi i na načelima partnerstva i supsidijarnosti. Ujedinjena Europa, međutim, ima izgleda samo ako se temelji na prosvijećenom i učvršćenom samorazumijevanju svakog naroda i očuvanju njegova nacionalnog identiteta.

O medijima

Želim nešto reći i o medijima. Danas živimo u dvjema stvarnostima. U medijalnoj stvarnosti i onoj, takoreći, stvarnoj stvarnosti. Stoga se ne možemo samo zatvoriti u svoj krug kao da ne postoji svijet oko nas. Nama je u interesu da preko medija prenosimo i komuniciramo ciljeve našeg političkog rada i naše vrijednosti. HDZ zastupa punu slobodu mišljenja i slobodu umjetnosti, a pravo na informaciju spada u same temelje demokracije. Iz toga proistječe i naša puna opredijeljenost za slobodu medija i svijest o njihovoj nezaobilaznoj ulozi u razvoju demokracije i društva. Ali u sklopu pune slobode mišljenja i tiska mora se poštovati obveza prema istini i čuvanju ljudskog dostojanstva.

Poziv mladeži

I pri kraju, dopustite mi da uputim nekoliko riječi našim juniorima, mladeži Hrvatske demokratske zajednice. Dragi mladi prijatelji, glasujte kao i svi ostali izaslanici V. Općeg sabora po svojoj savjesti, bez obzira na to kome ćete od kandidata dati svoj glas. Bio sam i ostajem vaš iskreni prijatelj i podupiratelj, jer vi jeste i ostajete budućnost Hrvatske demokratske zajednice. Ali u razvoju svoje osobnosti i na svojem životnom putu morate od nas starijih imati i htjeti primiti pomoć i potporu. Osobno ću se zauzimati za vaš veliki i veći politički angažman u stranci, kao što će se HDZ općenito zauzimati za veći angažman mladih u politici. I kad smo radili prijedlog Programске deklaracije, inzistirao sam na tome da se u nju unese odredba da se svaka vaša kritika ozbiljno shvati, a vaši prijedlozi i poticaji razmotre i usvoje.

Bez obzira na to kako završili ovi naši izbori, sačuvajmo jedinstvo i zajedništvo u našoj stranci. To je ključna pretpostavka budućnosti HDZ-a. Hrvatska demokratska zajednica važnija je od svih naših međusobnih podjela i razlika. Ovo što se događa jučer i danas nešto je novo u našoj praksi. Naša stranka nije do sada ovako otvoreno raspravljala, nije bilo ovako izoštreno iznošenih kontroverzi. Često smo u važnim prilikama bili stranka za koju smo radi glasovanja dizali jednu ruku u zrak, a drugom smo istodobno sami sebi začepljivali usta. Bilo je to drugo vrijeme i s tim je završeno. Unutarstranačka demokracija mora biti iznad interesa svih interesnih grupacija. Stranka se mora naučiti na sučeljavanja, na kontroverze, a ne iza svake razlike u mišljenju pretpostavljati rušitelje, neprijatelje ili nekakvu neloyalnost. Velike stranke poput Hrvatske demokratske zajednice naravno moraju njegovati široki pluralizam, ali uvijek s konstruktivnim namjerama i u borbi za zajedničke vrijednosti.

To su, dakle, ukratko, neke od naznaka s kojima ću služiti našoj stranci ako dobijem povjerenje.

NASTAVLJAMO NA TRADICIJI*

Dame i gospodo, dragi prijatelji!

Dopustite najprije da još jednom zahvalim svima vama koji ste u ova dva dana na V. Općem saboru Hrvatske demokratske zajednice dali svoj prilog, svoj konstruktivni doprinos konsolidaciji stranke, bilo svojim vrijednim prilogom u raspravi, bilo svojim glasovanjem, bilo raspravama u kulorima Sabora.

I kao novi predsjednik stranke, želim najprije uputiti izraze duboke zahvalnosti i dubokoga poštovanja utemeljitelju i prvom predsjedniku Hrvatske demokratske zajednice dr. Franji Tuđmanu, čovjeku pod čijim je vodstvom hrvatski narod ostvario višestoljetni san o svojoj slobodi i svojoj državi. Dr. Franjo Tuđman fizički nije među nama, dr. Franjo Tuđman uvijek će biti u našim srcima i uvijek će biti s nama dok bude Hrvatske demokratske zajednice, a ona će živjeti i trajati.

Dragi prijatelji, u našem Programu, u našoj Programskoj deklaraciji koju smo maloprije jednoglasno usvojili, ključne su postavke politike Franje Tuđmana i nema tu velike filozofije. Nastavljamo na njegovoj tradiciji, jer to je bila politika koja je donijela najveće uspjehe u hrvatskoj povijesti.

Duh, misao, riječ i djelo Franje Tuđmana bit će nam vodilja u idućim i budućim vremenima. U političkoj borbi, u političkom služenju našem hrvatskom narodu, hrvatskoj domovini i svim hrvatskim građanima. Ta misao vodilja ostaje naš moto, i nismo slučajno odabrali ovaj slogan za naš V. Opći sabor koji vidite ovdje iza mene, na pozornici. Riječi

* Završni govor na V. Općem saboru, nakon izbora za predsjednika Hrvatske demokratske zajednice, 29. travnja 2000.

Franje Tuđmana “Sve za Hrvatsku, Hrvatsku ni za što” ostaju naša temeljna programska odrednica.

Dopustite mi da zahvalim još jednom čovjeku. U najtežim trenucima za našu stranku, Vladimir Šeks je preuzeo na sebe najnezahvalniju, najneugodniju, ali, uvjeren sam, i najčasniju dužnost da u trenucima teške krize, da u trenucima izbornih poraza, da u trenucima kad smo bili tužni zbog smrti našeg Predsjednika, preuzme to breme na sebe i da stranku vodi kroz ovo burno vrijeme od četiri mjeseca. Gospodine Vladimire Šeksu, iskrena Vam hvala u moje ime, i u ime svih članova V. Općeg sabora i cijele Hrvatske demokratske zajednice.

Svatko ima svoje mjesto u stranci

Želim i s ove govornice još jedanput, iako sam to maloprije kazao, zahvaliti i svojim protukandidatima gospođi Ljerki Mintas-Hodak i gospodinu Branimiru Glavašu. Zbog toga, jer je ovo prvi put bilo da Hrvatska demokratska zajednica, da naša stranka na ovakav način bira svoga predsjednika i svoje vodstvo. Dosada nije bilo ni potrebe zato što smo imali velikog hrvatskog čovjeka Franju Tuđmana. Ali sad smo se našli u novim okolnostima i moramo pokazati snagu. Mi smo ta snaga koja će Hrvatsku vratiti tamo gdje joj je mjesto, a to je u Europu. Pokazali smo snagu i vjerujte da i gospođa Ljerka Mintas-Hodak, da i Branimir Glavaš i da svi vi ovdje, i svi drugi koji ste iznijeli riječi kritike, i oni koji su bili konstruktivni, i oni koji su bili manje konstruktivni, da su svi dobrodošli, da svatko ima svoje mjesto u stranci i da se ne smijemo nikoga lišavati. Svaki nam je član i te kako dobrodošao, i svaki nam je simpatizer stranke vrijedan, neprocjenjivo vrijedan, kao i svaki onaj koji će dati svoj glas, od birača, hrvatskih građana. A ja sam uvjeren da je put izlaska iz krize naše zajedništvo, naše jedinstvo i unutrašnja demokratizacija stranke.

HDZ se vraća tamo gdje mu je mjesto

Bit ću predsjednik koji će slušati bilo stranke, od temeljnih ogranaka naviše, koji će biti vaš glasnogovornik. Vrata Središnjice na Trgu hrvatskih velikana bit će otvorena za svakoga člana, za svakoga simpatizera, za svakog dobronamjernika koji dođe i predloži nam bilo koje dobro rješenje za Hrvatsku.

Kao predsjednik stranke dajem vam svoju riječ da ću služiti domovini i stranci, i molim vašu potporu, jer jedan čovjek može nešto učiniti, ali svi zajedno tek možemo učiniti ono što Hrvatska od nas traži.

I za kraj, šaljem poruku da se HDZ vraća tamo gdje mu je mjesto. Pa ipak, ne možemo otići a da ne preuzmemo i jednu izravnu radnu obvezu.

Za nekoliko dana očekuju nas izbori u Zagrebu. Ti izbori u Zagrebu dolaze u ne baš zgodno vrijeme za našu stranku, ali ćemo dati sve od sebe da na tim izborima dobro prođemo i da Zagrepčanima, da svima onima koji će izaći na izbore kažemo da smo shvatili poruku od 3. siječnja, ali i da smo u svojem mandatu učinili mnogo toga dobrog za Zagreb. Da i dalje znamo što je dobro za Zagreb. Izaći ćemo i borit ćemo se, i pokušat ćemo uvjeriti naše birače u Zagrebu da nam ponovno poklone svoje povjerenje, da Hrvatska demokratska zajednica jest ona stranka koja zna slušati bilo naroda, a učinili smo toliko proteklih mjeseca i godina za glavni grad Hrvatske. Očekuju nas zagrebački izbori, ali nas očekuje i rad u Saboru, i naravno, izbori za lokalnu upravu i samoupravu vrlo skoro. O ostalim političkim ciljevima u budućnosti govorit će stranka, a mi ćemo slušati bilo stranke i raditi zajedno. Ostajem jedan od vas kao što sam to i dosada bio!

Uvjeren sam da idemo u nove uspjehe!

HDZ SLUŽI BOLJITKU HRVATSKE*

Hrvatska je demokratska zajednica, bez ikakva pretjerivanja, stožerna politička snaga hrvatskog naroda. Mi smo toga svjesni i to ne treba posebno elaborirati. Sve ono što se događalo u proteklih deset godina, ali i nakon Predsjednikove smrti, do dana današnjega svjedoči o tome, pa čak i kriza kroz koju smo prošli i koju smo okončali na V. Općem saboru. Bilo je i ima scenarija koji potiču raspad stranke, jer su autori tih scenarija svjesni naše snage. Bili smo suočeni s tim scenarijima i proteklih godina, no, oni su kulminirali u drugoj polovici 1999. u pripremama za parlamentarne izbore. Smrt našega Predsjednika dodatno je ohrabrila te snage i te scenarije koji su imali za svrhu ukloniti HDZ s hrvatske političke scene.

Protekloga tjedna na savjetovanju jedne nevladine udruge na Braču rekli su tako da je propuštena prigoda da se ova stranka uništi, odnosno, da se njezina snaga svede na folklornih 4–5%. Doslovce su tako rekli i doslovce je tako preneseno u jednom dnevnom listu. Osim toga, čak kažu, citiram taj članak, “dopuštena im je mogućnost da se vrate, dopuštena im je mogućnost povratka”. Sve ovo što se događa, odnos aktualne vlasti prema našoj stranci, prema našim dužnosnicima, bivšim i sadašnjim, dakle, i na razini države i na razini županija, općina i gradova, svjedoči o postojanju i primjeni scenarija za uništenje HDZ-a.

* Uvodno izlaganje na konstituirajućoj sjednici Središnjeg odbora HDZ-a, 10. lipnja 2000.

Osnivanje stranačkih odbora

Predlažem vam stoga da se više ne bavimo sami sobom. To smo odradili u onih nekoliko mjeseci prije V. Općeg sabora na kojemu smo rekli jedni drugima ono što si imamo reći. Pozivam vas na jedinstvo, na slogu. Nastavimo tim putem jer nam je zadaća prevažna. S jedne strane, moramo se vratiti tamo gdje nam je mjesto, moramo se vratiti na vlast da bismo ostvarili svoje političke ciljeve na dobrobit hrvatskoga naroda, a ciljevi su obraniti stečeno i raditi na daljnjem napretku našega naroda i svih hrvatskih građana. To je ključna politička zadaća naše stranke. I zbog toga, a neka bude govora danas o svim aktualnim događanjima u stranci, ali uvijek s jasnim ciljem i s jasnom vizijom, određeni problemi koji još postoje u stranci ne smiju nas ni pod koju cijenu i nipošto dekoncentrirati i udaljiti od ključne političke zadaće, a to je naš povratak na vlast. Zato smo tu, i zbog toga smo, u ovih 40-ak dana od V. Općeg sabora poduzeli nekoliko bitnih političkih akcija. Dopustite da vas o tome izvijestim, premda ste neki manje ili više, izravno ili neizravno uključeni u to i znate ili ste već informirani o tome. Odlučili smo osnovati stranačke odbore u Hrvatskom državnom saboru, u koje bi se uključili svi naši zastupnici po svojim afinitetima. Te ćemo odbore proširiti i na nacionalnoj razini s drugim ljudima. Odbori moraju pripremati klubove u oba doma HDSA za političku raspravu o prijedlozima vladajuće koalicije, ali isto tako i pripremati naše prijedloge zakona. Hrvatska mora imati alternativu.

Najjača smo politička stranka u Hrvatskoj

Mi smo najjača politička stranka u Hrvatskoj. To što je u interesu vladajućoj koaliciji i nekim medijima da prikažu da nas tobože nema i da kažu da nema oporbe, to je jedna stvar,

ali činjenično je stanje drukčije. Obnašamo vlast u većini županija, gradova i općina. To je golema politička snaga jer je na terenu u Hrvatskoj na vlasti Hrvatska demokratska zajednica. Dan osnutka naše stranke 17. lipnja, dragi prijatelji, iskoristit ćemo za demonstraciju naše snage, i neće nam ni vladajuća koalicija ni itko drugi govoriti da HDZ-a nema. Pozivam sve ovdje nazočne župane, gradonačelnike i načelnike općina da taj dan iskoristimo tako da hrvatsku javnost upozorimo na te činjenice.

Pratili smo IDS-ove najave, HNS-ove, pa i izjave drugih političkih stranaka, koje govore da je 21 županija previše za Hrvatsku, obrazlažući to ne znam kakvim argumentima, a zapravo se želi ponovno napraviti novo teritorijalno ustrojstvo Hrvatske na samo pet do sedam županija, što bi podsjećalo na pet povijesnih regija, što je prvi izravni korak prema regionalizaciji, a sljedeći bi bio autonomaštvo, odnosno, autonomija tih novonastalih regija. Zar nije Jakovčić već ucjenjivao svoju vlastitu Vladu autonomijom Istre da bi se riješilo pitanje Istarske banke?

Represija i čistke

Spomenut ću da smo uveli posebnu telefonsku liniju u Tajništvu čiji smo broj javno obznanili u medijima i na nje ga se mogu javljati svi oni koji su iz ovih ili onih razloga smijenjeni po političkoj podobnosti. Vidjeli ste da smo svakog tjedna održavali po dvije, katkad i tri tiskovne konferencije na kojima smo upozoravali što ćemo činiti i dalje, od slučaja generala Bobetka, generala Tolja, dr. Šošića, do ravnatelja Splitske bolnice dr. Biočića, i niza drugih, sve do legendarnog zapovjednika obrane Bogdanovaca po kojega su dva redarstvenika, koji su vjerojatno bili u njegovim postrojbama dok je on zapovijedao obranom Bogdanovaca, došla noću i odveli ga na obavijesni razgovor u policiju pod izlikom da je lažni vojni invalid. Takvi progoni, čistke i revanšizam

apsolutno su nešto što nećemo tolerirati i od čega ćemo se znati obraniti.

Dakle, svjedoci smo procesa sustavnog čišćenja svega onoga što je značilo HDZ, ali ne samo naših članova nego i ljudi koji nisu članovi stranke, a koji su bili postavljeni na određeno mjesto u vrijeme dok je HDZ bio na vlasti. To je polarizacija koju ova vlast u Hrvatskoj nastoji provesti i koja se temelji na onoj polarizaciji iz Drugoga svjetskog rata, a koju smo mi uspjeli neutralizirati pozivom na nacionalni preporod godine 1989. i 1990., i na Domovinski rat i na stvaranje Hrvatske. Ta se polarizacija ponovno vraća. Tko god to radio, nema čiste namjere i nema iskrene namjere s hrvatskim narodom. Tome se moramo oduprijeti, i pod cijenu da kažemo da ćemo mi drukčije raditi kad dođemo na vlast, ali, naravno, tek kad se promijene ovi koji su sada postavljeni po političkoj osnovi. Zato sam neki dan u ime stranke predložio da se napravi kodeks ponašanja pri preuzimanju vlasti tako da se zna što se i koga se mijenja, jer to postoji kao standard u svim zemljama.

Dom stranke

Što se tiče unutarnjeg rada stranke, i na tome smo planu pokrenuli nekoliko inicijativa. Danas je npr. situacija takva da se sindikati, koji su do jučer bili najžešći protivnici naše Vlade, danas, kada im ova Vlada ne ispunjava ono što je obećala, pa to ne vide samo građani nego i sindikalne organizacije i druge udruge, okreću prema onome tko bi ih mogao politički zaštititi. Zbog toga smo na sjednici Predsjedništva imenovali glavnog tajnika Josu Škaru, koji je bio ministar rada i socijalne skrbi, za odnose sa sindikatima, udrugama sindikata, umirovljenika i poslodavaca; potpredsjednika stranke Dragu Krpinu za odnose s udrugama hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i gospođu Jadranku Kosor za odnose s udrugama stradalnika Domovinskog rata, humani-

tarnim i nevladinim udrugama, kao časnike za vezu, odnosno, kao ljude za odnose s tim udrugama. Bit ćemo stranka koja će iznositi njihove probleme i u Hrvatskom državnom saboru i u javnosti.

U međuvremenu smo uveli praksu da se sjednice Predsjedništva organiziraju svakih desetak dana. Sjednice Središnjeg odbora održavat ćemo onako kako je to predviđeno Statutom, dakle, najmanje jedanput u tri mjeseca a, bude li potrebe, i češće. Isto tako zbog činjenice da više nismo stranka na vlasti na državnoj razini, da nema Ureda predsjednika, da nema Vlade i ministarstava, naše prostorije na Trgu hrvatskih velikana bit će srce stranke i dom u koji ste svi pozvani.

U međuvremenu je održana i Konvencija Mladeži, o tome će vas izvijestiti predstavnici Mladeži. Mladež će isto tako u promijenjenim političkim okolnostima igrati i mora igrati još jaču i još aktivniju političku ulogu. U međuvremenu smo se sastali i s predstavništvom HDZ-a Bosne i Hercegovine. O tome sastanku u HTV-ovu dnevniku nije bilo ni riječi, a bili su tamo član Predsjedništva Bosne i Hercegovine i predsjednik HDZ-a Bosne i Hercegovine Ante Jelavić s izaslanstvom Predsjedništva.

A što se tiče HDZ-a Bosne i Hercegovine, mislim da njihovo vodstvo dobro radi i čestitali smo im jer su odnijeli pobjedu na lokalnim izborima u Bosni i Hercegovini, a pripremaju se i za opće izbore koji će biti u studenome. Premda naše stranke djeluju kao dvije nezavisne organizacije, naša najsvetija obveza ostaje borba i briga za interese Hrvata i za opstanak, suverenost, ravnopravnost i konstitutivnost hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. To je i ustavna obveza hrvatske države, ali to ostaje i moralna obveza, u prvom redu HDZ-a. I zbog toga, pozivam vas da danas i Središnji odbor ovlasti Predsjedništvo, da formira radnu skupinu za izradu sporazuma o suradnji dviju stranaka i da formira zajedničko vijeće za suradnju HDZ-a Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Donijet ćemo i odluku o tome da u bitnim odnosima s koordinacijama HDZ-a u inozemstvu nećemo ništa mijenjati. Po-

zivam ih da odu i na Sabor HDZ-a Bosne i Hercegovine, kao što dolaze na Sabor HDZ-a Hrvatske. I zbog toga vas koji ste ovdje pozivam da odete u Sarajevo 15. srpnja. Sigurno ćemo i mi u vrlo jakom, najjačem sastavu otići na taj Sabor. I osobno sam prihvatio poziv i doći ću na Sabor HDZ-a BiH.

Vratiti se narodu i razgovarati s njim

Na V. Općem saboru obećao sam i obvezali smo se svi zajedno da ćemo mijenjati praksu u stranci, da će ta nit i ta veza između Središnjice stranke i terena biti mnogo, mnogo intenzivnija i bliža nego što je bila dosad. S izaslanstvom Predsjedništva već sam posjetio šest županija, a sljedećeg tjedna posjetit ćemo još dvije. U tim posjetima i radnim sastancima pokušavamo prenijeti ozračje s V. Općeg sabora i dati određene odrednice, ali u interaktivnom odnosu, u razgovoru s našim ljudima, jer, srce stranke, kvasac našeg političkog uspjeha jesu naše organizacije u županijama, gradovima i općinama. Molim vas da i vi što češće organizirate sjednice odbora, da idete i na sjednice temeljnih ogranaka, jer su ti časni ljudi, tisuće i deseci tisuća naših članova, marljivih i poštenih članova stranke bili i ostat će zalog našeg političkog uspjeha. Pozivam saborske zastupnike da poštuju odluku Predsjedništva da svi budu bar jedanput na mjesec, ako ne i dva puta, u svojoj izornoj jedinici, i razgovaraju ne samo s članovima stranke nego i s građanima, a da županijski odbori omoguće ured i telefon, gdje će se jedno cijelo popodne ili dopodne, ili kako se već gdje odluči, primati građani. Mi smo izabrani u tim izbornim jedinicama i moramo biti na terenu, razgovarati s ljudima i prenositi njihova pitanja i probleme u Hrvatski državni sabor.

Moramo znati što je politički mudro

Ovih dana kao reakcija na lošu politiku Vlade do nas dopiru neki, doduše rijetki i marginalni, ekstremni prijedlozi. Uglavnom to i nisu prijedlozi naših članova, nego nekih koji bi, počesto i sa sumnjivih pozicija, sugerirali HDZ-u što nam je činiti. Ako u ovih deset godina nismo shvatili što je politika i ako, kao narod u ovih 900 godina, nismo shvatili što je politika, onda kada ćemo! Devet stotina godina vodili smo politiku srcem, a ne razumom, i nismo uspjeli, i onda je došao Franjo Tuđman i naša stranka i zajedno smo, s njim na čelu, pokazali kako se vodi politika. Zbog toga moramo još jednom naglasiti: nismo stvorili Hrvatsku na ekstremizmu, nego na pomirbi hrvatstva. A koliko eventualni radikalizmi i ekstremizmi štete ugledu HDZ-a, govori činjenica da upravo scenariji raspada stranke uključuju i naše blaćenje i naše trpanje u desne, ekstremističke, ultranacionalističke stranke. Čak smo i u Vijeću Europe imali dokument koji je govorio o tome. Definitivno moramo znati što je korisno i što je politički mudro, a što nije. I zbog toga vas pozivam – a znam da je situacija u zemlji vrlo teška, znam da je u pitanju dignitet Domovinskoga rata, da je u pitanju budućnost Hrvatske, da je Balkan za ovu vlast ponovno dobrodošla riječ, sve to znamo. Ali naš politički odgovor nipošto se ne smije naslanjati na prošla vremena. Imamo 1990. kao simbol nove, uspješne hrvatske politike, koja je osudila sve totalitarizme iz prošlosti, i fašizam i komunizam. Prema tome, HDZ se već u prošlosti, pod vodstvom Franje Tuđmana, ogradio od ustaštva i bilo kakvoga koketiranja s njim. Nismo Republiku Hrvatsku stvorili na ustaštvu nego na programu nacionalne pomirbe i jedinstva domovinske i iseljene Hrvatske, na volji hrvatskog naroda i građana da se komunistički totalitarizam zauvijek zamijeni demokratskim političkim sustavom, a socijalistička planska ekonomija tržišnim gospodarstvom i na prihvaćanju antifašizma kao demokratske vrijednosti i stečevine suvremene Europe, po kojem je Hrvatska među

pobjednicima Drugog svjetskog rata. I još nešto: antifašizam nije komunizam. Komunizam je uz fašizam drugo najveće zlo 20. stoljeća. HDZ ostaje čvrsto na toj politici! Onaj koji raspravu sada vraća na neke ključne postavke naše politike ili je provokator ili ne razumije politiku. To ne dolazi u obzir, dragi prijatelji. Ne dolazi u obzir obrana Domovinskog rata i Republike Hrvatske na principima ustaštva. Stvorili smo u Domovinskom ratu novu paradigmu hrvatstva i hrvatskog domoljublja i imamo se na što pozivati! Imamo se u ovih deset godina na što pozivati i na temelju čega braniti dostojanstvo hrvatskog naroda, braniti naš suverenitet i slobodu, i braniti ugled Domovinskog rata i svakoga od nas. Pozivam vas da i tada kada se ponovno vratimo na vlast, ali rješavajući se ovih koje će oni sada zaposliti – vraćam se ponovno na onu polarizaciju koju oni žele provesti kroz hrvatski narod i ponovno nas dijeliti – da slijedimo Tuđmanovu politiku pomirbe, jer nas je malo. Jedan veći europski grad ima stanovnika koliko ima nas u Hrvatskoj. Moramo imati toliko snage da se, unatoč svemu onome što danas rade protiv nas, riješimo tih koje će sada postaviti, ali da budemo ona snaga koja će moći reći, pa i po cijenu naše političke popularnosti ili nepopularnosti, da se zauzimamo za politiku pomirbe, jer ne želimo hrvatski narod dijeliti po vertikali. Kada su u pitanju nacionalni interesi, toliko smo to puta rekli u ovih deset godina, onda partikularni stranački interesi moraju biti u drugom planu. Pa i Predsjednik je govorio da nije stvorio HDZ da bi vladao, nego da bi preko HDZ-a stvorio hrvatsku državu. HDZ nije sam sebi svrha, HDZ mora služiti boljitku hrvatskih ljudi.

Zbog toga vas pozivam da i u današnjoj raspravi, ali da i u našem svakodnevnom djelovanju, radimo na tome da stranka vraća svoj ugled i svoje mjesto koje joj pripada. Pretpostavka ostvarivanja svih ovih ciljeva koje sam naveo jest da ponovno dodemo na vlast. Jer i naš najbolji zakon, koji dajemo kao alternativni zakon u Saboru, oni glasačkom mašinerijom ne prihvaćaju i nema nikakve koristi od njega. Prema tome, moramo doći na vlast da bismo mogli ispuniti svoje

političke ciljeve. Jedna od ključnih smetnji u tome povratku na vlast neće biti njihov scenarij, jer će to hrvatski narod prepoznati. Smetnja će biti ukoliko se budemo bavili sami sobom. Zato, razmotrimo sve naše probleme u stranačkim tijelima kako treba, i rješavajmo ih u tim tijelima, a ne u javnosti.

VJERODOSTOJNOST – NAČELO NAŠEG POLITIČKOG DJELOVANJA*

Danas ćemo na Središnjem odboru razmotriti naše političke planove za ovu jesen, na koje ćemo političke akcije staviti naglasak i kako ćemo nastaviti s daljnjom konsolidacijom stranke, koju smo započeli na našem V. Saboru.

U kojemu političkom ozračju danas djeluje Hrvatska demokratska zajednica? Mi smo najjača politička stranka u zemlji, ne samo po broju zastupnika u Zastupničkom i Županijskom domu Hrvatskoga državnog sabora nego i po činjenici što još uvijek do kraja mandata obnašamo vlast u većini županija, gradova i općina. I zato, valja prekinuti trend koji je započeo 3. siječnja i trajao do V. Općeg sabora, kao što smo to učinili i na najnovijim lokalnim izborima u nekoliko gradova i općina na kojima smo osvojili 20 do 40 i 45% glasova. Naravno da svim rezultatima nismo niti možemo biti zadovoljni. No rezultati u Ninu, Viru, pa i Bakru, apsolutno ohrabruju i znak su, s jedne strane, činjenice da smo na dobrom putu konsolidacije, a, s druge pak strane, oni su znak i stanovitog razočaranja politikom vladajuće koalicije. Dakle, ti izbori sigurno nisu i ne mogu biti 100%-na najava i dokaz da se HDZ definitivno vraća na središnje mjesto hrvatske političke scene, ali mogu biti i jesu, najava zaustavljanja silaznog trenda popularnosti naše stranke i potvrda da smo ponovno vjerodostojna politička stranka. Ako u nečemu postoji bitna razlika između nas i “šestorice”, onda je to u vjerodostojnosti. Sve ono što govorimo u ovih sedam mjeseci ima glavu i rep i ima, za razliku od njih, utemeljenje u konzistentnosti naše politike i u našem Programu. Po čemu se to vidi? Po raspravama u Hrvatskom državnom saboru gdje

* Uvodna riječ na 2. sjednici Središnjeg odbora HDZ-a, 2. rujna 2000.

smo ih u svim bitnim političkim pitanjima, sportskim rječnikom kazano, pobijedili. Od Proračuna do Deklaracije o odnosu s Haaškim tribunalom, do Zakona o obnovi, Zakona o područjima od posebne državne skrbi, Zakona o nacionalnim manjinama itd. Držim da tim putem treba nastaviti. U međuvremenu, to ste čuli, od prve, konstituirajuće sjednice Središnjeg odbora 10. lipnja ove godine, dolaze nam novi članovi u stranku, a stranku, tu i tamo, napuštaju pojedinci na lokalnim razinama zbog, uglavnom, neslaganja s aktualnim lokalnim vodstvom stranke ili tamo gdje su bili prijevremeni lokalni izbori, pa se neki nisu našli na listi za gradsko ili općinsko vijeće. Bilo je i nekih prelazaka u druge stranke ili izlazaka iz stranke. No, sve je više onih koji HDZ-u pristupaju uz izjavu: nisam dosada bio u stranci, ali to što ovi rade, to je pogubno za Hrvatsku, i želim se sada aktivirati u stranci.

Susreti s iseljeništvom

Ljetnu stanku iskoristio sam za posjet hrvatskim iseljenicima u Kanadi i u Sjedinjenim Državama. Imao sam pet službenih nastupa, i to u New Yorku, Missisauqi, Torontu, San Joseu i San Pedru, ali i obavio niz razgovora s našim prijateljima, s Hrvatima, ne samo s članovima stranke nego općenito s iseljenom Hrvatskom, uglednim iseljenicima i prenosim vam njihove pozdrave. Uz pozdrave, prenosim vam i opći dojam hrvatskoga iseljenništva iz Kanade i Sjedinjenih Država, a vjerujem da je tako i u Njemačkoj, u Australiji i u drugim koordinacijama, o stanju u Hrvatskoj. Naime, bez obzira na to je li tko od njih član stranke ili nije, svi oni zbog činjenice da ne žive u Hrvatskoj i da ih možda toliko izravno ne tangira je li pojedini zakon bolji ili lošiji, je li fiskalna politika ovakva ili onakva, je li porez ovaj ili onaj bolji itd., za njih su hrvatski interesi i opstojnost hrvatske države bitno pitanje, ona politička razdjelnica, na kojoj se oni opred-

jeljuju za jednu ili za drugu političku opciju. I kad vide sve ovo što radi koalicija od Haaga do balkanskog summita u Zagrebu, onda nemaju dvojbe da se mogu opredijeliti samo za onu stranku koja je stvorila Hrvatsku. Neću pretjerivati ako vam kažem da sam, kamo god sam došao, bio dočekan kao što smo bili dočekivani godine 1989. i 1990., jer ljudi doista u HDZ-u vide politički relevantnu hrvatsku stranku koja može biti zalogom opstojnosti i ponosa hrvatske države. I zato vam prenosim to da će iseljništvo biti ne samo za nas nego će tražiti od nas da se spriječi pokušaj hrvatske Vlade, pa i hrvatskog Predsjednika, da se iseljništvo isključi iz javnog i političkog života.

Iseljništvo – važna sastavnica HDZ-ove politike

Činjenica je da je Predsjednik Republike, predstavnicima Hrvatskoga svjetskog kongresa početkom srpnja u Zagrebu, kad ih je primio, rekao da se oni više ne moraju baviti politikom, jer sada imaju politiku u Hrvatskoj, imaju vlast, Vladu, Predsjednika itd., i, eto, nije nužno da se iseljništvo politički organizira. Suprotno tome, naša poruka u ime stranke mora biti: iseljena je Hrvatska jednako tako pridonijela hrvatskoj slobodi i stvaranju hrvatske države, njezinoj međunarodnoj afirmaciji, koliko i domovinska Hrvatska. Vi znate da je to bila važna sastavnica naše politike i zato će, predlažem da to bude jedan od zaključaka Središnjeg odbora, Predsjedništvo napraviti plan posjeta svim našim koordinacijama u inozemstvu, kako bi naše koordinacije i naše iseljništvo ostalo uključeno u javni i politički život Hrvatske. Nema te snage koja iseljništvo ili bilo koju grupaciju hrvatskoga narodnog bića može isključiti iz javnog i političkog života u Hrvatskoj.

Međunarodna afirmacija stranke

Nadalje, moramo nastaviti s onim o čemu smo govorili na prvoj sjednici Središnjeg odbora, s daljnjom međunarodnom afirmacijom Hrvatske demokratske zajednice.

Naš glavni tajnik, Joso Škara, dobio je službeni poziv američke administracije da s drugim tajnicima političkih stranaka petnaest dana sudjeluje u promatranju američkih izbora.

Osim toga, naši prijatelji iz CSU-a i CDU-a pozvali su me na dan obilježavanja obljetnice smrti Franza Josefa Straussa, legendarnoga bavarskog ministra-predsjednika i predsjednika CSU-a, velikog prijatelja Hrvatske. Obilježavanje će se održati u Münchenu u srijedu navečer i odlučio sam u ime HDZ-a otići. Predsjednica CDU-a gospođa dr. Angela Merkel poslala mi je pismo u kojemu me poziva u listopadu u Berlin na službene razgovore između CDU-a i HDZ-a.

To su ti kanali kojima moramo težiti. Moramo težiti ulasku u udruge srodnih europskih stranaka, a jedna od njih jest asocijacija EDU-a koja je na naše inzistiranje razmatrala zahtjev HDZ-a za članstvo u njoj. Oni šalju misiju, izaslanstvo, u listopadu u Zagreb na razgovore s nama. Žele vidjeti što se u stranci događalo od izbora, od V. Općeg sabora i kakva je danas situacija, koja je naša politika itd. Za taj se susret moramo dobro pripremiti jer smatramo da je bitno da HDZ bude u tim asocijacijama. One brane narodnjaštvo u Europi i bore se protiv prevlasti socijalista i socijalističke internacionale. Kroz te kanale, konačno, možemo učiniti mnogo toga i ono što je najvažnije, spriječiti klevetničke kvalifikacije HDZ-a da smo nekakva ultradesničarska, nacionalistička, izolacionistička, profašistička stranka, ono što su nam ljevičari socijalisti već mnogo puta pokušali naljepiti.

Politička ofenziva HDZ-a najesen mora krenuti danas od Središnjeg odbora, i to u smislu jačeg rada u Saboru, u smislu jačeg rada na terenu, povezanosti i odlazaka saborskih zastupnika i članova Središnjeg odbora na teren. Danas živi-

mo, to smo mnogo puta konstatirali, u vremenu u kojem se HDZ medijski izolira i blokira.

Uzbuna u redovima "šestorice"

Zbog svega toga mi moramo još više pojačati svoj rad, moramo pojačati rad u Hrvatskom državnom saboru, rad Kluba zastupnika, rad stranke u Središnjici, održavati još više tiskovnih konferencija, pa neka objave što objave, još više susreta, ali molim županijske, gradske i općinske predsjednike da, osim ovih dogovora, napravimo cjelovit plan aktivnosti. Sazivajte i vi tiskovne konferencije. Sazivajte ih, ako treba, svakog tjedna, razgovarajte s ljudima, idite u razne druge akcije, otvorena pisma itd. To je jedini način kojim možemo izbjeći tu blokadu, a, po informacijama koje imamo, već je polako došlo, zbog ovih izbora u nedjelju, u Viru, Ninu, Bakru, do uzbune u redovima "šestorice". Mislim da će uskoro takvih uzbuna biti još. U to spada i pitanje promjene Ustava, o čemu ćemo danas govoriti. Isto ćemo tako razmotriti danas i osnove, koje su pripremili Marina Matulović-Dropulić, Božo Kalmeta i drugi naši dužnosnici, prijedloga Zakona o lokalnoj upravi i samoupravi.

Nadalje, moramo još oštrije nego što smo to dosada radili napadati koalicijsku vlast tamo gdje je to nužno. To ne smije biti međutim *a priori* kritika protiv svega, nego samo protiv onih poteza za koje držimo da su loša rješenja za Hrvatsku. Iznad svega valja reagirati i tamo gdje treba obraniti našu stranku od političkih progona. U Hrvatskoj je zaista riječ o političkim progonima, riječ je o povratku komunističke represije kojoj smo kao i Jugoslaviji rekli "zbogom" 1990. Od Levara rade politički slučaj. Ne rješavaju taj žalosni slučaj da bi ga mogli koristiti u političkom obračunu s drugima. Ili su pak nesposobni. I u jednom i u drugom slučaju pozivamo ministra unutarnjih poslova Šimu Lučina da slučaj brzo rasvijetli ili da podnese ostavku.

Nedemokratska praksa aktualne Vlade

Taj i neki drugi slučajevi potvrđuju nedemokratsku praksu ove Vlade. Prema tome, političkom progonu se moramo žestoko oduprijeti, kao što moramo upozoravati i na zaštitu nacionalnih i državnih interesa. Ali, naša politika ne može biti samo u kritici, jer nikada nijedna politička stranka nije dobila ni izbore, niti vratila svoj ugled u javnosti samo na kritici vlasti. Mi moramo nuditi alternativu, i zbog toga vas molim, sve vas članove Središnjeg odbora, poduprimo, ojačajmo i ohrabrimo rad naših stranačkih odbora, uključite se u njih, oni moraju nuditi prijedloge stranci, prijedloge i za zakone i za druge akcije. Kao što ovdje idemo sa Zakonom o lokalnoj upravi i samoupravi, tako bi trebalo ići i s nizom drugih. Molim predsjednike stranačkih odbora koji su ovdje nazočni da se svi saborski materijali za koje znamo da koaliciji nije u interesu da ih predoči sedam dana prije, nego tek dan-dva prije Sabora, da ih naš Klub, ako treba i toga dana razmotri, da se sastanu odbori. Može se to odraditi i tako da odbori toga dana pripreme naše političko gledište o predloženim zakonima i izvijeste Klub. Pa i da Klub bude učinkovitiji, a ne da to bude parlaonica u kojoj ćemo svi govoriti o svakoj temi. Smisao tih stranačkih odbora jest da se pojedini odbor opredijeli glede nekog zakona, prijedloga itd. i pripremi stranku za saborsku raspravu.

Kada je riječ o saborskim zastupnicima, nema nitko pravo na luksuz. U takvoj smo situaciji u kojoj jedni govore da nas nema, a drugi da nas je previše itd. Nitko nema pravo na luksuz da ne nazoči na sjednici Kluba ili na sjednici Sabora – nitko! I stoga predlažem da razmotrimo to, da obavežemo predsjednike Klubova i jednog i drugog doma, ali i vodstvo stranke da vodi računa o nazočnosti zastupnika, da se vodi anketa o nazočnosti u radu Kluba, o nazočnosti u Saboru i o javljanju za riječ. Postoji naime niz prigovora s terena vezanih uz neke zastupnike, i upiti postoji li kakav mehanizam da se neaktivni zastupnici zamijene nekim tko

će aktivno sudjelovati u radu Sabora i promicati interese HDZ-a. I to govore s pravom. Zato ćemo u sljedećim parlamentarnim izborima, kad god budu održani, i o tome voditi računa, o tome tko je aktivno zastupao interese stranke, a tko nije. I takav više neće moći niti može biti zastupnik.

U stranci neće biti frakcija

Frakcija u stranci, dragi prijatelji, ne može niti će ih biti, jer one razaraju stranku. Ima dovoljno mjesta za pluralizam, razgovarajmo ovdje otvoreno o svemu, ali kad se dogovorimo što je to zajedničko stajalište, onda ćemo svi to braniti, bez obzira kome se to sviđalo ili ne.

Pozivam sve zajedno, upravo radi potrebne kohezije u stranci i radi toga da se ne bavimo sobom, nego da se bavimo njima i njihovom politikom koja nas želi eliminirati, a zemlju odvesti u propast, da zbog toga ne trošimo političku supstanciju, snagu, energiju, koncentraciju, pa i vrijeme, na međusobne obračune. Bit ćemo oštri i nepokolebljivi, moramo biti, jer imamo mandat V. Općeg sabora, i mi kao Središnji odbor i Predsjedništvo stranke, i ja osobno, u tome da stranku izvedemo iz krize. Budite sigurni da to moramo učiniti. Prema tome, nećemo tolerirati niti možemo tolerirati bilo kakve štetne akcije za stranku. Pustimo neka stranačka tijela rade svoj posao. Osobno sam za to da se problematični slučajevi koji se pojave brzo riješe i završe, jer nam odugovlačenje ne koristi nego šteti.

HDZ OSTAJE STRANKA CENTRA*

Osvrnut ću se u završnoj riječi na neke prijedloge koji su izneseni tijekom ove sjednice. Reći ću odmah, nisam za to da sada raspravljamo o mogućoj koaliciji s desnicom, to jest o prijedlogu da HDZ okupi sve stranke od centra do desnice, jer bi to u ovome trenutku pokazivalo ponajprije stupanj nervoze HDZ-a, pa i nesigurnosti u sebe u političkom smislu, a na ideološkoj razini značilo bi to stanovito odstupanje: a) od politike predsjednika Tuđmana koji na državnoj razini, programatski nikad nije htio ići bilo s kojom od desnih stranaka u koaliciju, b) od našega političkog programa koji smo vrlo jasno izrekli da smo stranka centra, bez obzira na to što su ponekad neki naši članovi bili bliži desnom centru. Pri tome je za nas potpuno nebitno, što je netko ovdje spomenuo, da se u politički centar guraju i druge stranke. Može svatko govoriti da je u centru. Ali to što oni govore ne umanjuje činjenicu da smo mi najjača politička stranka u Hrvatskoj i to upravo zbog naše stožerne, središnje politike.

Prema tome, kada mi kažemo da smo politički centar, tada to ima drukčiju težinu nego kada to kaže Mate Granić sa svoja dva zastupnika. Hoćemo li s Paragom u koaliciju? Da ne govorim o međunarodnoj dimenziji i percepciji takva poteza. Spreman sam za raspravu o svakom pitanju, ako treba, možemo za dva dana ponovno raspravljati o tome, ali tvrdim da je to pogrešan put. Budimo samosvjesni i sigurni u sebe, uvijek smo imali pobjednički mentalitet. Gdje je danas samopouzdanje onima koji to predlažu? Što bi nam sada značila takva koalicija? Naravno da to ne isključuje mogućnost, ako nam bude trebalo nakon izbora, da s njima ne razgovaramo o postizbornoj suradnji, ali sam protiv toga da sada

* Završna riječ na 2. sjednici Središnjeg odbora, 2. rujna 2001.

o tome govorimo. Pa ja sam bio i protiv toga da se javno govori i spominju koalicije s HSLS-om i s HSS-om, jer ste vidjeli kakve je to negativne reakcije izazvalo u njihovim redovima. Dakako da ne isključujem mogućnost da će se možda u budućnosti stvoriti takva situacija ako se “šestorica” raspadne, da će se oni ipak možda otvoriti prema nama, ali nemojmo sada o tome govoriti. Štoviše, ja bih vrlo čvrsto, ponosno ostao na tome da HDZ samostalno izlazi na izbore, ali i da je otvoren za suradnju.

HSLS je doveo SDP na vlast u Hrvatskoj, to je politička činjenica, i ponašajmo se sukladno tome. A kada HSLS i HSS promijene politiku, HDZ je otvoren za razgovore o suradnji. No zašto bismo ih mi sada u javnosti diferencirali. Oni su na jednoj strani vage, a mi na drugoj. Mi smo jedina alternativa, upravo ona hrvatska ozbiljna politička nacionalna alternativa o kojoj cijelo vrijeme govorimo. Zato predlažem koaliciju na lokalnim razinama, tamo gdje nam bude trebalo i s drugim strankama, gdje možemo ostati na vlasti, ali nemojmo sada stvarati, uvjetno rečeno, nekakav blok protiv njih, koji nam u glasovima ne bi mnogo donio, a biračima bi sugerirao dojam da smo nesigurni u sebe i da se HDZ skriva iza grupe stranaka i strančica. Na taj bi nas se način svrstalo u desnicu, a da ne govorim o nekima u međunarodnoj javnosti koji bi to jedva dočekali, koji bi tako i konačno našli argumente za optužbe HDZ kao nekakve ultraradikalne ekstremističke stranke. I nemojte olako, govorim o pojedincima, argumentirati kako nam ne treba međunarodna zajednica. I predsjednik Tuđman je u najtežim vremenima, kada nije bilo potpore za priznanje Hrvatske, ustrajavao u odnosima, razgovorima i objašnjavanju situacije i razloga za međunarodno priznanje s onima koji nam nisu bili skloni. A postoje naznake otapanja tvrde politike prema nama i kod onih kreatora najcrnijih scenarija za nas, ne zato što bi nas voljeli nego zbog toga što vide da ovi ne znaju upravljati državom i da se na njih ne mogu osloniti.

Nemojmo olako razbijati taj mukotrпно stečeni početni kapital.

Poštujući sve to, mislim da moramo ustrajati na našoj politici i na diferenciranju HDZ-a od ostalih, pa tako i desnice, posebno ekstremne desnice. Mislim da će situacija, kako se budu približavali izbori i ako budemo mudri, slažem se s procjenom da prije izbora neće pucati koalicija, biti mnogo povoljnija za nas. No, to ostavimo za iduću sjednicu Središnjeg odbora, ali već sada na lokalnoj razini moramo pokušati dogovoriti koalicije s raznim strankama. Nisam siguran da ih naši dobri rezultati, ako ih ostvarimo na lokalnim izborima, neće i te kako uzdrmati.

Uvjeren sam da će ustrajnim, vjerodostojnim radom, stalnom nazočnošću u javnosti i ofenzivnim akcijama naš ugled rasti, da ćemo na idućim izborima ponovno dobivati povjerenje, i da će se našim jačanjem, našim stabiliziranjem i našim konsolidiranjem uzdrmati položaj “šestorice”.

JEDINSTVO STRANKE OSNAŽUJE UGLED U JAVNOSTI*

Nema dvojbe da smo svi u stranci svjesni toga da HDZ ostaje kao što je i stvoren i kao što je svih ovih jedanaest godina bio stožerna snaga hrvatskoga naroda, stožerna politička stranka koja će znati odgovoriti povijesnim zadaćama koje se danas postavljaju pred našu domovinu, Republiku Hrvatsku. Te zadaće nisu tako dramatične kao jučer kada je trebalo stvoriti državu, obraniti je i izboriti se za međunarodno priznanje. Danas se, međutim, ponovo nadvijaju nad našom zemljom tamni oblaci, zbog loših poteza i nerazumne politike ove vlasti. U takvim se okolnostima dogodio i V. Opći sabor na kojemu je legitimno i demokratskim načinom izabrano novo vodstvo stranke. Među zadaćama koje smo preuzeli i koje nam je povjerio Opći sabor nalazi se i ta da stranku izvedemo iz krize i iz oporbe u poziciju vlasti. Ne vlasti radi vlasti, kao što je to predsjednik Tuđman uvijek znao reći, nego vlasti radi boljitka Hrvatske i osiguranja opstanka hrvatske države.

Ta je zadaća teška, odgovorna, ali je HDZ može ispuniti i odgovoriti joj. Ona pretpostavlja, dragi prijatelji u vodstvu stranke, znači, Središnjem odboru i Predsjedništvu, odlučnost i viziju. Snaga i odlučnost naše stranke, snaga Središnjeg odbora, Predsjedništva, i snaga predsjednika stranke, a na temelju mandata koji nam je dao Sabor kao najviše tijelo koje zastupa svekoliko članstvo HDZ-a, mora se i jedino se može mjeriti onda kada se trebaju povući odlučni, ponekad i teški potezi. U svojim procjenama da bi na mjestu potpredsjednika Hrvatskog državnog sabora trebao biti netko drugi, a ne dr. Pašalić, rukovodili smo se upravo tim razlozima. Da

* Govor na 3. sjednici Središnjeg odbora HDZ-a, 30. rujna 2000.

je to bilo iznenađujuće za neke, a očekivano za njih mnogo više, ostavimo po strani. Raspravimo i tu temu ako treba, ali molim vas da se držimo merituma stvari, a meritum stvari jest sljedeći.

Nitko od nas, od mene pa do svakoga od vas ponaosob i do bilo kojeg drugog člana stranke, nije važniji od stranke i od interesa stranke. To je osnovno i vrhovno načelo kojim se u radu stranke moramo rukovoditi. Napominjem da sam to Pašaliću u nekoliko navrata kazao kada smo imali vrlo otvorene razgovore u četiri oka nakon V. Općeg sabora, a i u ponedjeljak u nazočnosti Vladimira Šeksa. Rekao sam mu da držim da bi bilo dobro da stavi mandat na raspolaganje, jer je takva percepcija u javnosti i jer je ocjena vodstva stranke da bismo na tom mjestu morali postaviti nekog drugog dužnosnika stranke, koji bi svojim djelovanjem omogućio promicanje interesa stranke u Hrvatskom državnom saboru, pa ako hoćete i s aspekta buduće suradnje s nekim strankama. Posebno stoga što smo danas u Proglasu pozvali hrvatske parlamentarne stranke da razmotre svoje daljnje sudjelovanje u ovoj vlasti.

Mi moramo ići ofenzivno, ali moramo i stvarati uvjete da se s nama u budućnosti hoće koalirati. Bit ću prvi, i to vi svi znate, i znamo se, velika većina nas smo osobni, privatni i stranački prijatelji koji se poznajemo deset i jedanaest, a neki i dvadeset i trideset godina, bit ću, dakle, prvi koji će od političkog progona štiti svakoga našeg člana, pa tako i naše istaknute članove kao što je i Ivan Penić, koji je sada, evo već po drugi put, izložen zahtjevu za skidanjem imuniteta glede optužbe od strane branitelja “zločinačke organizacije”, ili Matešu, ili Pašalića, ili bilo koga drugoga. Zna da smo tijekom ljeta imali otvoren SOS-telefon u tom smislu, a nastaviti ćemo i dalje štiti i ići ćemo u ofenzivu braneći čast i dostojanstvo svakoga našeg člana i ono ustavno načelo da je svatko nedužan kome se ne dokaže suprotno. No, politička organizacija, politička stranka ima druge kriterije djelovanja i odlučivanja, a ne sudske ili pravne. I ako promatrate zadnje lokalne prijevremene izbore u pojedinim gra-

dovima, općinama, pa i u nekim županijama, primijetili ste golemu apstinenciju birača. Ako je išta karakteriziralo ove zadnje izbore, to je bila apstinencija birača koja se kreće od 60 do 70%, znači, samo nekih 30 do 35, ili možda do 40% birača izlazi na izbore. Ta masa birača koja ne izlazi na izbore šalje nama ovakvu poruku: “Nismo zadovoljni ovima, a vama još uvijek nismo oprostili neke stvari. Premda smo jako razočarani ovima, ipak još i vi morate učiniti nešto da bismo stali na vašu stranu.”

Neki su naši dužnosnici ovih dana rekli da “umiveni HDZ” neće pridobiti birače drugih stranaka. Na to imam reći dvije stvari: prvo, ne prihvaćam takve nazive za rad na konsolidaciji i obnovi stranke, i drugo, ta ocjena nije točna. Moramo se obratiti također biračima koji ne izlaze na izbore. U našoj, ali i u drugim državama, postoji čak i jedna fluktuirajuća masa birača, 30-ak posto, koja i mijenja stranke, nije opredijeljena ni stranački ni svjetonazorno i od izbora do izbora mijenja stranke. To su ciljne grupe kojima se moramo okrenuti, jer HDZ ne bi smio biti, i ja osobno neću biti zadovoljan s 20–25% glasova. Mislim da bi naš cilj trebao biti nakon potpune konsolidacije i obnove stranke 30–35–40% na parlamentarnim izborima. Ako to ostvarimo i ako to bude naša zadaća i naš cilj, a ja mislim da je ostvariv, onda je vrlo lako postići koalicijski sporazum za ostalih 15-ak posto ili koliko nam već bude potrebno. Mislim da bi nam taj cilj trebao u ovoj fazi konsolidacije stranke biti pred očima, znači, priprema stranke za iduće parlamentarne izbore. U takvom ozračju, s takvim idejama i namjerama donijeli smo ovu odluku u svezi s dužnošću potpredsjednika Hrvatskog državnog sabora.

Mi kao političari moramo i te kako voditi računa o tome kakav nam je ugled u javnosti. Javnost je ta koja honorira ili kažnjava naš posao. Javnost je ta koja odlučuje o nama, o našoj političkoj sudbini. Na sljedeće izbore, kad god oni budu, izaći će HDZ, a izaći će i druge stranke, pa ćemo vidjeti što birači o nama misle. I na koncu, pozivam vas sve zajedno, i one koji su mislili da nije vrijeme za tu odluku, da shvate da

smo u političkoj stranci koja ima hijerarhiju i u kojoj dužnosnici snose odgovornost točno po hijerarhijskoj ljestvici. Tako za rad stranke najveću odgovornost snosi predsjednik stranke. To smo jednoglasno usvojili, i tako stoji u Statutu.

Bilo je ovih dana onih koji su mi dobronamjerno predlagali i pitali me zašto to nisam stavio na Središnji odbor. Pa, dragi prijatelji, sto deset članova, koliko ima Središnji odbor, nikad nije niti će raspravljati o takvim kadrovskim odlukama. Znaite zbog čega? Jer to nije posao Središnjeg odbora. Ovlasti su Središnjeg odbora da raspravlja o bitnim političkim pitanjima, a zamislite situaciju kad sutra dođemo u poziciju vlasti, pa imate dvadeset ministara, dvadeset zamjenika, sto pedeset pomoćnika, načelnika, hoćemo li o svim kadrovskim odlukama raspravljati na Središnjem odboru? Pa to bi bila blokada njegova rada i rada stranke, toga nigdje na svijetu nema, ni u jednoj stranci. Da, ovdje ćemo raspravljati o kadrovskim odlukama koje se tiču Središnjeg odbora, o potpredsjedniku Odbora i tajniku i ono što je u domeni Središnjeg odbora, ali ne oko državnih dužnosnika.

Druga je primjedba bila zašto Klub zastupnika nije o tome odlučivao, jer je Klub zastupnika predlagao potpredsjednika Sabora. Točno je, Klub zastupnika u Zastupničkom domu predlagao je kandidata za tu dužnost, nakon odluke ondašnjeg Predsjedništva stranke, da zbog toga što smo bili u takvoj situaciji u kojoj je članstvo stavljalo pod upitnik i legitimitet djelovanja toga Predsjedništva, da tu svoju ovlast o izboru potpredsjednika Sabora prenesemo na Klub zastupnika. To je bila jedina, tada održiva, politička odluka koju je ondašnje krnje Predsjedništvo donijelo. Zašto krnje? Zato što su iz njega otpali oni koji su po dužnosti bili njegovi članovi, znači predsjednik Sabora Pavletić, predsjednik Vlade Mateša, predstojnik Ureda Kostović, a Granić je napustio stranku. Da smo drukčije učinili, da je Predsjedništvo donijelo odluku o kandidatu za mjesto potpredsjednika Sabora, bio bi to politički kontraproduktivan potez, i zato smo rekli – ne, idemo s tom odlukom na Klub zastupnika, i mislim da je to bila mudra politička odluka u tom trenutku. Pri samome

izboru dr. Pašalića bilo je nekih koji su imali primjedbe glede ceduljice s njegovim imenom koja je kružila. Nisam to htio komentirati, rekao sam da je to legitiman, demokratski izbor i on je naš potpredsjednik Sabora. Nakon što smo završili tu krizu, u kojoj to staro Predsjedništvo takve odluke nije moglo donositi, održan je V. Opći sabor, i sada se moramo vratiti na uobičajena i u praksi dokazana načela u političkom djelovanju stranke.

Nitko nikad neće biti iznad interesa stranke

Ne postoji nijedan razlog koji bi nas prisiljavao da stranku ne vodimo onako kako je to V. Opći sabor zatražio od nas. Ali kako možemo snositi odgovornost za nešto a da nemamo ovlasti. A, ponavljam, prvi stavak članka Statuta, koji govori o predsjedniku, kaže da on zastupa i predstavlja HDZ i snosi odgovornost za njegov rad. To je dosad tako bilo, dragi prijatelji, a ova stranka postoji jedanaestu godinu. Nikada ni o jednome prijedlogu koji se ticao državnih dužnosnika nije odlučivao Glavni ili Središnji odbor. Kad ste to čuli u proteklih jedanaest godina? Nemojmo lutati! Znam da je to nekima teška odluka, nije laka, ali, ponavljam, nemojmo lutati. Ako Središnji odbor bude o tome odlučivao, pa sutra o nekoj drugoj dužnosti, hoćemo li opet sazivati Središnji odbor. U oporbi će se takve prigode događati rijetko, ali kada dođemo na vlast to će biti vrlo često. Hoćemo li za promjenu zamjenika ministra morati sazivati Središnji odbor?

Nakon ovih jedanaest godina u kojima je stvorena, obranjena, oslobođena i afirmirana država pod našim vodstvom, nakon takvog vremena u kojemu smo stekli veliko iskustvo u upravljanju državom, sada neki postavljaju takva u političkom smislu početnička pitanja. Ako ova stranka, želim to vrlo jasno i s punom odgovornošću reći, ne bude mogla donositi teške odluke, a Tuđman i vodstvo i mi svi zajedno s njim, donosili smo ih hrpimice u proteklih jedanaest godina,

onda nismo sposobni niti ćemo moći odgovoriti izazovima koji su pred nama. Rekao sam Iviću, prihvati ovu odluku, nađimo formu da ti to učiniš, da to bude tvoj prijedlog, zato što te blokira Predsjedništvo Sabora i ne da ti voditi sjednice Zastupničkoga doma, nađimo tu formu. Odbio je. Bio bih kudikamo zadovoljniji da je prihvatio. Ali ni on ni bilo tko drugi, dok sam ja predsjednik, neće niti smije biti iznad interesa stranke. Molim za ovakvo razumijevanje ove odluke i za tu potporu, jer, inače, gdje smo i tko smo i što smo? Izabrali ste me, morate mi dati potporu i zajedno sa mnom dovesti HDZ ponovno na vlast. To je naša zadaća. Ako ova situacija bude takva da će netko reći neću ja ovo, ili neću ono, ili će iznositi u javnosti ono što smo danas ovdje govorili ili što drugo, to neće biti dobro. Želim pohvaliti članove Predsjedništva stranke koji u proteklih pet mjeseci, a imali smo 15-ak sjednica, ni jednu jedinu riječ nisu iznosili u javnost. A imali smo vrlo suprotstavljenih gledišta. Nemojmo ići u raščlambu.

U vašoj raspravi želim čuti što mislite, ali ostanimo na načelnoj razini. Kad bih se kao predsjednik stranke, sad vam to govorim otvoreno, rukovodio ičim drugim osim interesima stranke, bio bih na pogrešnom mjestu, ne bih bio pravi čovjek. Znete me vrlo dugo i znate da sam se uvijek rukovodio načelima interesa stranke, a ne bilo kakvim interesima grupica ili čega drugog. Nije mi drago ni to, reći ću otvoreno, što sam morao reagirati na Pašalićeve intervjuje koje je ovih dana dao u tisku. Nakon što smo razgovarali prije sjednice Kluba, i nakon te sjednice u najužem vodstvu, u sobi predsjednika Kluba, iznio je raznorazne objede da na Predsjedništvo utječu neki izvan stranke i slično. A u medijima je podgrijavao tezu da postoje kompromitirajući materijali o članovima vodstva stranke koji su tobože nestali zajedno s torbom koja mu je ukradena. Ispod časti mi je o tomu i govoriti!

Dugo sam živio u Austriji, upoznao se i studirao s dijelom današnjega političkog establishmenta Austrije, u prvom redu s kolegama iz Austrijske pučke stranke. Pričali smo često o

tome što je to bavljenje politikom i jedna mi se misao duboko usjekla u pamćenje, premda je nisam tada prihvaćao kao student. A ona kazuje kako se “komparira” imenica neprijatelj, dakle, prvi je stupanj neprijatelj, komparativ je smrtni neprijatelj, a superlativ je: stranački prijatelj! Tada to, ponavljam, nisam shvaćao tako ozbiljno, mislio sam da je to zgodna igra riječima. Ponekad me je praksa u našoj stranci demantirala. Nemojmo dopustiti u ovoj situaciji u kojoj se Hrvatska nalazi da taj superlativ i te igre riječima budu nekima načelo u razmišljanju i djelovanju. Osobno ću učiniti sve da takvo što, ako ga je i bilo u prošlosti u stranci, zajedno iskorijenimo.

Najbolja potvrda da smo na ispravnom putu

Uvijek ću zastupati onu tezu predsjednika Tuđmana, koja je jedna od temeljnih, da HDZ treba biti pluralistička stranka, zato što je utemeljena na starčevićanstvu, na radićevštini i na pozitivnim aspektima hrvatske ljevice. Pa znao je Tuđman u kojim se okolnostima i s kakvom argumentacijom može stvoriti država! Moramo ostati stranka centra. Ne budimo isključivi, ne dijelimo se na ove i na one. Imajmo suprotstavljena mišljenja, ali kad dođemo do nekog stajališta, onda ga branimo zajedno. Imamo dovoljno prostora za raspravu, ali kada se dogovorimo, nedopustivo je da netko izađe van i kaže nešto drugo, kao što je to jučer učinio Ivo Baica u Saboru. Klub zastupnika je instrument politike HDZ-a u Saboru. Razmotrimo zajedno treba li Klubu vratiti status središnjeg tijela HDZ-a. Osobno ću se zauzeti za to jer mislim da nije bilo dobro što je Statut promijenjen na uštrb Kluba zastupnika. A ova odluka je donesena, ona je provedena i idemo dalje. I Iviću Pašaliću i svima koji žele u HDZ-u raditi za Hrvatsku ima mjesta u stranci, ali sa stanovitom lošom praksom u HDZ-u moramo definitivno obračunati i završiti. A bit će još takvih odluka, jer ja s ovom zadaćom koju imam

ne mogu snositi odgovornost, a da su mi zajedno s Predsjedništvom u pogledu kadrovskih odluka vezane ruke, ili da nemam ovlasti i ja i Predsjedništvo stranke, i to one ovlasti koje smo u ovih jedanaest godina ustrojili unutar stranke i prakticirali unutar nje.

Prema tome, kad budem podnosio izvješće na VI. Općem saboru kao predsjednik stranke, onda ću ga podnijeti tako pretpostavljajući da mogu vući poteze za koje mislim da su dobri i da će donijeti korist stranci uz, naravno, suradnju, pomoć i suodlučivanje članova Predsjedništva i Središnjeg odbora o bitnim političkim pitanjima. Samo tako možemo dalje, a tako je do sada HDZ radio. Pri tome, uopće nemojte, bilo tko od vas, niti primisliti ili insinuirati da bilo tko, od mene nadalje, želi imati status Franje Tuđmana. Ali moramo nakon Franje Tuđmana dalje. A na objede koje dolaze prema vodstvu stranke u pogledu tobožnjeg utjecaja Mesića i Manolića, odgovorit ću žestoko da te klevete kao sjeme zla šire oni koji HDZ-u ne žele dobro. Manolić i Mesić su nepoželjni u ovoj stranci, svoje smo rekli o njima prije šest godina, i nikakvih veza nitko iz vodstva stranke nema s njima dvojicom. Prema tome, dragi prijatelji, zaboravimo to, prihvatimo odluku vodstva stranke, i nemojmo od Pašalića raditi nikakav slučaj. To za mene ostaje jedna od kadrovskih odluka, kojih će biti još, radi boljitka stranke i radi vraćanja njezina ugleda. To hrvatski narod od mene i od nas očekuje. A neću vam danas čitati, jer nemamo vremena, desetke pisama ljudi, od naših članova iz domovine i iz inozemstva do simpatizera stranke pa i nečlanova stranke koji pozdravljaju ove odlučne poteze, i u pogledu kadrovskih promjena i u pogledu provedbe naše politike. To nam je najbolja potvrda da smo na ispravnu i dobru putu.

KONSENZUS U BITNIM PITANJIMA ZA HRVATSKU*

*Gospodine predsjedniče Hrvatskoga državnog sabora,
gospodo predstavnici hrvatske Vlade,
dame i gospodo zastupnici,
uvaženi gosti!*

Nisam mislio ovako započeti kao što ću to učiniti, ali me je na to naveo gospodin Kajin spominjući potpisivanje hrvatskih reprezentativaca na tekst za obranu digniteta Domovinskoga rata. Početi ću tako stoga što je to onaj efemerni, nebitni dio u cijeloj toj priči, kao i u slučaju nekih drugih javnih čimbenika koji su se javljali uz političke stranke ovih dana u Hrvatskoj, sudjelujući u javnoj raspravi o Domovinskom ratu. Dakle, držim da nije dobro da govorimo o formi, da govorimo o tome tko ima što pravo potpisati, nego da govorimo o sadržaju, pri čemu je od drugotne važnosti to tko na koji način i kada potpisuje.

Pa kad sam, gospodine Kajin, ja vas slušao, slušat ćete i Vi mene i molim da se javite kasnije ako imate što za reći i da ne upadate u riječ.

Jer ako kažete da su možda reprezentativci trebali potpisati to u civilnom odijelu, a ne u dresu, onda ponovno zatvarate oči pred bitnim, a usredotočujete vašu pozornost i pozornost hrvatske javnosti na nebitno. Jer onda ćemo si postaviti pitanje može li liječnik u bijeloj kuti potpisati neku peticiju, a ako bude tako išlo, onda vam predlažem da donesete zakon o tome kako i koja je prigodna odjeća za potpisivanje nekih tekstova i peticija.

* Govor u raspravi o Domovinskom ratu u Hrvatskom državnom saboru, 12. listopada 2000.

Dame i gospodo, nije bitno to tko je i kako potpisao, nego je bitno da se Hrvatska nalazi u stanju visoke napetosti. Bitno je to da nova vlast u Hrvatskoj, izabrana demokratskom voljom birača, na što nitko, ama baš nitko nema nikakvih primjedbi, u ciglih osam mjeseci nije uspjela riješiti ni jedan gospodarski i socijalni problem, nego ih pače produbiti, nagomilati ih, a pri tome i te kako politički ispolarizirati hrvatsku javnost kao što to vjerojatno nikome drugome u Europi nije uspjelo, ili vrlo teško da je to nekome uspjelo.

Ne vidim razloga zbog čega hrvatska Vlada i stranke šestorice ne odgovore na to pitanje, ne vidim razloga zašto se od predizborne kampanje još nastavlja politika koja se vodila pod geslom "Optuži i obećaj", optuži HDZ za sve, a obećaj isto tako sve, a poslije ćemo već vidjeti kada i na koji način, i hoćemo li to ispuniti. Ne vidim razloga zašto se danas, kada je tema Domovinski rat i obrana digniteta Domovinskoga rata, za koji, to sigurno želim vjerovati, nitko u ovom Saboru niti sumnja niti želi dovesti u pitanje i ne želim nikome tu insinuirati, ali je činjenica da je to postala tema par excellence u Hrvatskoj, da je to trenutno bitna tema u Hrvatskoj. Zašto se dakle danas nastavlja s takvom politikom? Pa zapitajmo se zašto je to tako.

Domovinski rat spada, o tome dvojbe nema, u najsajjnije stranice hrvatske povijesti. To je bio obrambeni rat u kojemu je, dragi prijatelji, svijet gledao hoće li se Hrvatska obraniti. To je bila agresija na Hrvatsku u kojoj je ubijeno više od petnaest tisuća ljudi i više od sedam i pol tisuća Hrvata u Bosni i Hercegovini, a ranjenih i u jednoj i drugoj zemlji više od sedamdeset tisuća. Svijet je priznao Hrvatsku i priznao je da je bila riječ o agresiji. Nije nam na žalost bilo suđeno da mirnim putem u razdruživanju dođemo do svoje države, do međunarodno priznate Republike Hrvatske i ono najgora što nam se može učiniti i što nam se može dogoditi jest reinterpetacija tih povijesnih događaja.

A što je drugo nego reinterpetacija kada netko kaže da smo svi svima krivi i da su svi odgovorni na ovim prostorima za sve te ratove i da bismo se svi svima trebali ispričati?

A što je drugo nego reinterpetacija toga kada uvaženi zastupnik kojega sam malo prije apostrofirao kaže u Hrvatskom državnom saboru da je Hrvatska bila agresor u Bosni i Hercegovini?

Govori se o Domovinskom ratu i to da je isforsirana tema njegove kriminalizacije. A što je nego kriminalizacija ako se samo govori o crnoj strani, o zločinima, o paležima i ubojstvima. Bilo ih je, procesuirani su, ako neki nisu treba ih se procesuirati, ali recimo i hrvatskoj javnosti da postoji i kvalifikacija i definicija ratnog zločina po međunarodnim konvencijama. Recimo hrvatskoj javnosti da to nije palež, to treba okvalificirati kao palež i tako procesuirati, ali recimo i hrvatskoj javnosti, dame i gospodo, da ratni zločin ne zastarijeva, pa isto tako otvorimo temu u Hrvatskom državnom saboru što je s ratnim zločinima u Jasenovcu, Bleiburgu i u svim jamama, znanim i neznanim, u koje su bacane stotine tisuća hrvatskih ljudi. I to su ratni zločini.

Dame i gospodo, nitko nema pravo dovoditi u pitanje hrvatsku budućnost. Kad vlast pošalje dva policajca u stan generala Bobetka, da vidi koliko taj general ima oružja i ima li dozvolu, onda vas pitam koja je simbolička poruka toga čina. Pa zar jednom generalu koji je vodio cijelu Hrvatsku vojsku, bio načelnik Glavnog stožera, upravljalo cjelokupnim oružjem, treba insinuirati da će možda imati jedan pištolj viška? Da je to netko u Americi učinio generalu s pet zvjezdica koje je zaslužio u ratu, jer pet zvjezdica general može u Sjedinjenim Državama, kao i u drugim demokratskim zemljama zaslužiti samo u ratu, da mu pošalje dva policajca, pa smijala bi mu se i Amerika i cijeli svijet.

Ili, Deklaracija o suradnji s Haagom koju ste donijeli protivno našim glasovima ovdje. Jesmo i ostajemo mi u Hrvatskoj demokratskoj zajednici za suradnju s Haaškim tribunalom. Jesmo za procesuiranje svakog ratnog zločina na individualnoj osnovi, ali nema objektivne i zapovjedne krivnje. Dame i gospodo, dogodine je deset godina od agresije na Hrvatsku, a za sve te zločine od Vukovara do Dubrovnika, od Škabrnje do Čelija, za sva masovna ubojstva nema optuž-

nica ili ih nekoliko ima u Haagu, a nitko nije tamo. Za sve zločine nad Hrvatima u BiH, četrnaest dokumentiranih, još nitko nije tamo. To su bili naši prigovori vama iz Vlade zašto ne postavite to pitanje. I kada se govori, vi iz HDZ-a ste zemlju držali izoliranom, jer niste surađivali s međunarodnom zajednicom, ovo je bila tema na kojoj smo mi inzistirali, jer smo inzistirali na pravdi. Postoji pravo, ali postoji i pravda. U pravu nitko ne može na načelnoj liniji zabraniti, jesmo za to i ostajemo pri tome da se procesuiraju svaki zločin, pa ako treba i onaj koji se kasnije dogodio, 1995., ali nemojmo zaboraviti 1991. To su bile naše primjedbe međunarodnoj zajednici i zato jer smo se to usudili reći, jer to tražimo i dalje, to su bili i problemi.

Znam kako je vani reagirano poslije “Oluje”. Iz niza razgovora i s diplomatskim predstavnicima i s vojnim predstavnicima, iskazivano je poštovanje Hrvatskoj vojsci. Ona je bila zvana pobjednička vojska. A gdje smo danas došli pet godina nakon “Oluje” i “Bljeska”. Nije nitko za to da se ne govori i da se ne riješi sve, ali to ne može biti primarni aspekt u razmatranju obrambenog Domovinskog rata, u razmatranju “Oluje” i “Bljeska”. Dovodimo hrvatske časnike u situaciju, ja znam da oni to neće učiniti i neće se sramiti časničke odore, ali dovodimo ih u situaciju da se možda srame izaći negdje na ulicu ili na prijem u časničkoj odori, a bili su pobjednička vojska. I primani su bili kao takvi diljem svijeta. A gdje smo mi to sebe doveli, pitam sve nas skupa, ne optužujem vas, nego pitam, pitam se gdje smo se to doveli, u koju situaciju smo se doveli. Pitajte prijatelje naše, a imamo ih svi, Bogu hvala, u SAD-u, kako se tretiraju veterani Vijetnamskog rata. A taj niti je bio obrambeni, niti se vodio u Americi. Naravno da se procesuiraju ono što treba procesuirati, ali nemojmo to stavljati u prvi plan i samo je to bitna i najvažnija tema.

I na kraju mislim da su ponovne podjele najveće zlo koje nam se može dogoditi. I zato bez obzira što će biti kazano, i neka bude tijekom ove rasprave i otvorenih, pa možda i ozbiljnih međusobnih prigovora, jednih i drugih, ali ako pos-

toji ozbiljna prijetnja hrvatskoj budućnosti, onda je to polarizacija, ona podjela koja je 45 godina bila u hrvatskom nacionalnom korpusu na mi, vi, oni, ili mi i vi itd. Držim da je sloga i zajedništvo u onim pitanjima koja nadilaze stranačka pitanja, jedna od bitnih pretpostavki za svekoliku našu budućnost, prije svega političku, a onda i gospodarsku i socijalnu itd. U pitanjima od nacionalnog interesa predlažemo i bit ćemo za konsenzus. Zaboraviti bilo kakva stranačka prepucavanja, to će biti naš prilog i zato podržavam prijedlog predlagatelja, gospodina Šeksa, da pokušamo, bez obzira što će rasprava biti žestoka i oštra, da pokušamo na kraju doći do zajedničkog teksta Deklaracije o zaštiti dostojanstva Domovinskog rata. Ne vjerujem da ikome u Hrvatskoj trebaju nove podjele koje su nam kao lanci stajale na nogama 45 godina. Ali isto tako, ne prihvaćamo ni mi iz Hrvatske demokratske zajednice da se o svih ovih deset godina govori na način da je to deset izgubljenih godina za Hrvatsku. To je deset povijesnih godina za Hrvatsku, a za naše propuste račun smo platili 3. siječnja. I budite sigurni da ćemo u ime velikog dijela hrvatskih građana nastaviti vrlo oštro upozoravati na vaše propuste i na činjenicu da ste puno toga obećali, a jako malo izvršili. Želim vam da to bude drugačije ubuduće.

NACIONALNI INTERESI MORAJU BITI IZNAD STRANAČKIH*

*Poštovani gospodine predsjedniče Hrvatskog državnog sabora,
predstavnici Vlade,
dame i gospodo zastupnici,
cijenjeni gosti!*

Polazeći u svom političkom djelovanju od vrhovnog načela i uvjerenja da su nacionalni i državni interesi iznad svakih partikularnih interesa bilo koje političke stranke i bilo koje druge grupacije u hrvatskom društvu, u našem smo prijedlogu za raspravu o Domovinskom ratu istakli želju da se ova Deklaracija donese konsenzusom svih parlamentarnih stranaka.

Želim stoga u ime Hrvatske demokratske zajednice izraziti naše veliko zadovoljstvo što smo usvojili zajedničku Deklaraciju o Domovinskom ratu. Ona je jamačno jedan od najvažnijih dokumenata usvojenih u ovom visokom Domu.

Zbog svega toga Hrvatska demokratska zajednica želi pridonijeti smirivanju napetosti u hrvatskom društvu, želi spriječiti podjele u hrvatskom narodnom biću, dakle, spriječiti te tragične podjele koje su bile kamen o vratu hrvatskom narodu u nedavnoj prošlosti, te u nastojanju da se izbjegne ta zamka u koju bi se takvom podjelom hrvatski narod ponovno doveo, a kao čin dobre volje i prilog ozračju snošljivosti te kulturi dijaloga i međusobnog poštovanja i razumijevanja, Predsjedništvo HDZ-a i Klub zastupnika HDZ-a jednoglasno su donijeli odluku o povlačenju svog prijedloga s

* Govor nakon donošenja Deklaracije o Domovinskom ratu u Hrvatskom državnom saboru, listopad 2000.

dnevnog reda Zastupničkog doma Hrvatskog državnog sabora za raspravu o iskazivanju nepovjerenja predsjedniku Vlade Republike Hrvatske Ivici Račanu i ministru unutrašnjih poslova Republike Hrvatske Šimi Lučinu.

HDZ, nadalje, ostaje pri ocjenama o neprihvatljivim postupcima i izjavama ministra hrvatskih branitelja Ivice Pančića kojima je on izazvao opravdano ogorčenje i revolt, prije svega stradalnika, invalida i branitelja Domovinskog rata, ali i najšire hrvatske javnosti. Izražavamo uvjerenje da će ministar Pančić svoje buduće postupke i izjave uskladiti sa sadržajem i duhom danas prihvaćene Deklaracije o Domovinskom ratu, te s takvim uvjerenjem povlačimo naš zahtjev za raspravu o iskazivanju nepovjerenja njemu kao ministru hrvatskih branitelja.

U sklopu ovog čina Hrvatske demokratske zajednice, želimo naglasiti naše uvjerenje da smo svi dužni pratiti ostvarivanje Deklaracije o Domovinskom ratu, a u ime Hrvatske demokratske zajednice tvrdim da ćemo mi to činiti s posebnom pozornošću.

Posebno je, dame i gospodo, važno stvoriti uvjete za svekoliki razvitak Hrvatske i spriječiti sve moguće inicijative i realizaciju ideja o nekakvom novom balkanskom udruživanju.

Očekujemo od svih stranaka jednako takvo ponašanje i djelatan prilog smirivanju napetosti i stvaranju uvjeta za svekoliki napredak naše domovine.

U tom ozračju očekujemo i zahtijevamo od hrvatske Vlade da počne konkretno i odgovorno rješavati životne probleme hrvatskih građana, društva i države. Hvala na pozornosti.

S VJEROM U HRVATSKU DEMOKRATSKU ZAJEDNICU*

*Gospođe i gospodo!
Dragi stranački prijatelji!*

Ovih su mi dana iz nekih naših inozemnih Koordinacija upućena pitanja u svezi s nekim napisima u hrvatskom tisku, te oko nekih najavljenih predavanja u Kanadi i SAD-u. Budući da su ti napisi u našoj stranačkoj javnosti izazvali priličnu zbunjenost, te da je očito riječ ponovno o jednom vidu specijalnog rata protiv Hrvatske demokratske zajednice, pozivam Vas prije svega na razboritost i slogu te odlučnost da sačuvamo stranku, onako kako smo to uvijek u sličnim situacijama i dosad znali učiniti.

HDZ smeta mnogima, pogotovo onima koji su sve pokušali kako bi nas sveli na “folklornih 5%”, što je bio radni naslov protuhadezeovskog programa. Kad smo na V. Općem saboru odlučno i hrabro završili s višemjesečnom krizom i započeli s konsolidacijom stranke, kad smo na crti Programske deklaracije i novog načina djelovanja, s vjerodostojnom politikom, počeli pridobivati i novo članstvo, te pobjeđivati s relativnom većinom na prijevremenim lokalnim izborima (Nin, Vir, Bakar, Slatina, Otočac, Pitomača itd.), mnogi su shvatili da od njihova plana neće biti ništa.

Štoviše, već sam ljetos, za svog boravka u Kanadi i SAD-u, najavio našu jesensku političku ofenzivu, koju smo ovih dana okrunili obranom dostojanstva Domovinskog rata kao najčvršćeg temelja hrvatske slobode i jamca samostalne, suverene i nezavisne Republike Hrvatske. Pozdravili smo i činje-

* Pismo predsjednika HDZ-a svim HDZ-ovim koordinacijama u inozemstvu, 21. listopada 2000.

nicu da je velika većina hrvatskih parlamentarnih stranaka glasovala za Deklaraciju o Domovinskom ratu, te smo tako još jednom potvrdili da je HDZ-u iznad svega do obrane, zaštite i promicanja hrvatskih interesa. Naša je stranka zbog toga i utemeljena, ona u tome, između ostalog, pronalazi svoj razlog djelovanja i postojanja, kako je to uvijek isticao naš predsjednik dr. Franjo Tuđman. U deklaraciji su sadržane, uz ostalo, najvažnije političke ocjene i odluke, koje smo mi postavili kao uvjet za konsenzus. U Deklaraciji je tako, na primjer, osnažena i potvrđena ustavna odredba da Hrvatska neće ulaziti ni u kakve neojugoslavenske ili balkanske saveze.

U završnoj sam riječi u Hrvatskom državnom saboru, a nakon usvajanja Deklaracije, rekao da ćemo budno motriti na njeno ostvarivanje! Ona sada obvezuje sve političke čimbenike u Hrvatskoj.

Jednako sam tako ovih dana upozorio hrvatsku i međunarodnu javnost i na opće izbore u Bosni i Hercegovini, pogotovo na neprihvatljivu odredbu Privremenoga izbornog povjerenstva o tome da sve zastupnike u Dom naroda Federacije i Bosne i Hercegovine biraju svi županijski vijećnici, umjesto kao dosada da Hrvati biraju Hrvate, Bošnjaci Bošnjake, a Srbi Srbe. Ta je odredba protivna Ustavu Federacije BiH i Daytonskom sporazumu! Predsjednici Države, Sabora i Vlade, Mesić, Tomčić i Račan, nisu na to reagirali. Iako su i po hrvatskom Ustavu i po tome što je Hrvatska supotpisnica Daytonskog sporazuma dužni brinuti o hrvatskom narodu u BiH.

Očekuje nas, dalje, završni dio rasprave oko promjene Ustava, koje HDZ ne prihvaća, očekuju nas i druge političke bitke. Upravo je u tijeku i široka politička akcija HDZ-a s potpisivanjem peticije protiv novog Kaznenog zakona u kojem vladajuća koalicija predlaže dekriminalizaciju posjedovanja droge, što bi bilo vrlo opasno za budućnost naše mladeži. Ovih ćemo dana hrvatskoj javnosti predstaviti i našu strategiju gospodarskog razvitka Hrvatske.

Zbog svega toga, kao i radi nadolazećih proljetnih izbora, HDZ mora biti čvrst i odlučan u svojoj politici služenju Hr-

vatskoj i njezinim ljudima. Zato u stranci ne smije biti političkih lutanja! Njih smo ostavili iza nas, a svima onima, unutar ili izvan stranke, koji manje ili više svjesno nastoje slabiti HDZ, poručujem u ime cjelokupnog članstva i simpatizera, da to neće proći. Naša je zadaća preozbiljna, a politička odgovornost za budućnost hrvatskog naroda i naše Hrvatske prevelika a da bismo dopustili da nas itko ometa na tom putu.

Zato HDZ neće stvarati nikakve koalicije desnice, niti će na svoju štetu podupirati bilo kakve ideje o neakvim paralelnim političkim organizacijama, niti će takve financijski pomagati, a još manje na svojim skupovima dopustiti predstavljanje takvih ideja. Sve bi to u konačnici išlo na štetu hrvatskih interesa!

Toliko, načelno, o napisima u hrvatskim tiskovnim medijima. U međuvremenu su naše inozemne Koordinacije demantirale laži da podupiru takve ideje!

Program radnih posjeta stranačkih dužnosnika našim Koordinacijama izrađuje stranačko vodstvo u izravnu dogovoru s Vama i novim tajnikom za inozemne koordinacije Vincom Sabljom. Sve ostalo nema nikakve veze sa strankom.

Pozivam Vas da vodite računa o stranačkoj slozi i jedinstvu, o stranačkom programu i politici. Posebno Vas pozivam da brinete o našem članstvu, koje nipošto nekim potezima ne smijete zbunjivati.

Zahvaljujem u ovoj prigodi svim Koordinacijama koje su ovih dana i meni i vodstvu stranke u provođenju naše, HDZ-ove politike izrazile svoju potporu. Vaša snaga, sloga i zajedništvo još nas čvršće povezuje i obvezuje!

Želim zahvaliti i svima onima koji su proteklih mjeseci sjajno pripremili moje tribine i posjete organizacijama: Hrvatskoj demokratskoj zajednici u Torontu, Mississaugi, New Yorku, San Joseu, San Pedru, te nedavno u Njemačkoj. Ozračje i poruka s tih susreta, kao i s onoga veličanstvenog skupa od prije nekoliko dana u Stuttgartu, svojom snagom i duhom pokazuju zajedništvo hrvatskog naroda u svijetu, podsjećaju nas na 1989. i 1990. i ohrabruju na našem zajed-

ničkom putu. Hrvatski narod može se ponovno pouzdati u svoju Hrvatsku demokratsku zajednicu.

Sve za Hrvatsku, Hrvatsku ni za što!

USTAVNE PROMJENE NISU OJAČALE PARLAMENTARIZAM*

*Gospodine potpredsjedniče,
gospodine ministre,
dame i gospodo zastupnici!*

Već nekoliko mjeseci, točnije od srpnja ove godine Hrvatski državni sabor i hrvatska javnost raspravljaju o ustavnim promjenama.

Rekli smo i ponovit ću opet, jer nije nevažno na to uvijek iznova podsjetiti, promjene ustava jedne zemlje su najozbiljniji politički posao koji se može zamisliti. I zbog toga, a ne zbog činjenice što je aktualna vlast u Hrvatskoj, vladajuća koalicija to obećala u svojoj izbornoj borbi, trebalo je na drugačiji način pristupiti ovom projektu i ovom ozbiljnom političkom poslu, jer se u njemu ogleda budućnost Hrvatske, jer se u njemu ogleda čuvanje nacionalnih i državnih interesa. To govorim, a prije nego dođem na konkretno, apsolutno i u svjetlu konkretnog političkog trenutka u kojemu se nalazi naša zemlja, ne samo na unutrašnjopolitičkom planu, nego i na planu međunarodnih aktivnosti.

Za nekoliko dana, dame i gospodo, su opći izbori u Bosni i Hercegovini. Hrvatski narod u Bosni i Hercegovini je konstitutivan, ravnopravan, suveren narod. Mi smo bili svjedoci da je izborna povjerenstvo donijelo izborna pravila koja su protivna Daytonskom sporazumu, koja su protivna Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Pozvali smo i Hrvatski državni sabor da uvrsti na prijedlog Hrvatske demokratske zajednice raspravu o stanju u Bosni i Hercegovini, o stanju

* Govor u raspravi o promjenama Ustava u Hrvatskom državnom saboru, 8. studenoga 2000.

Hrvata u Bosni i Hercegovini na dnevni red ove sjednice, jer smo smatrali da je važno da se prije izbora, prije 11. studenoga, Hrvatski državni sabor očituje o stanju Hrvata koje nije dobro. Podsjećam da je više od 50 posto Hrvata napustilo BiH. U odnosu na broj iz 1991. kad je bio zadnji popis pučanstva, podsjećam na trend daljnjeg iseljavanja iz središnje Bosne i drugih dijelova.

Pa ako se netko zapita zašto to spominjem sada u ovom kontekstu, odgovor je upravo zato što i hrvatski Ustav i odredba Ustava zadužuje hrvatsku državnu vlast da se brine o Hrvatima u Bosni i Hercegovini.

Spominjem to i stoga što nakon izbora u Bosni i Hercegovini slijedi novi veliki politički posao, a to je Zagrebački skup. Hrvatska javnost je i te kako osjetljiva na sve ono što može bitno ugrožava hrvatske nacionalne i državne interese. Mi, gospodine potpredsjedniče, još uvijek ni danas ne znamo što je cilj toga Zagrebačkog skupa, koji su sudionici i kojega ranga na njemu, što je sadržaj tih razgovora i koja će deklaracija biti donesena?

I zbog svih tih aktualnih i velikih političkih pitanja bitnih za budućnost hrvatskoga naroda, pa i Republike Hrvatske, ali i hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, inzistirali smo na tome da se izvorišne osnove u ovom Ustavu ne diraju, da one ostanu takve. Da se članak 135., koji zabranjuje bilo kakvo udruživanje u balkanske ili nekakve jugoslavenske asocijacije, niti slučajno ne dira. Zbog toga smo inzistirali i na temeljnim odredbama itd.

Ono čime nismo bili zadovoljni istakli smo u prethodnim raspravama, a ponovit ću to i danas. To je, prije svega, bilo obećanje vladajuće koalicije o jačanju parlamentarizma, o jačanju uloge Hrvatskoga državnog sabora u hrvatskom političkom životu.

Postavljam pitanje, kakvo je to jačanje Hrvatskoga državnog sabora, ako jedan od njegovih domova, a to je Županijski dom, odnosno gornji dom, u nekim drugim zemljama senat, ako se njegova ustavna, njegov ustavni status smanjuje, a ne jača? Bilo je određenih prijedloga, neki su prijed-

lozi i usvojeni i uvaženi, i to cijenimo, u pogledu Županijskog doma, jer je to jačanje parlamentarizma, jer sve zemlje svijeta, velika većina zemalja, tendira prema uvođenju dvodomnog sustava, čak i one zemlje koje imaju dugu tradiciju jednog doma.

Nadalje, odredba o raspuštanju Zastupničkog doma je bila jedna od ključnih tema, upozoravali smo i upozoravamo i danas. Ne može se Ustavom propisati samo jedan politički model, i to onaj koji je prisutan danas u Hrvatskoj. Izborima 3. siječnja na vlast je došla koalicija koja je svoj savez dogovorila prije izbora. To je moguć i legitiman demokratski postupak i odgovara nekim standardima demokratskih zemalja Europe.

Ali jednako tako postoji i mogućnost čak i prevladavajuća praksa u velikoj većini europskih zemalja s kojima je dobro uspoređivati se, u kojima stranke idu pojedinačno na izbore, pa dogovaraju poslijeizborne koalicije. I zbog toga u ustavu kao najvišem i najvažnijem dokumentu jedne zemlje ne može se stipulirati, odnosno određivati samo jedan politički model, njega cementirati, nego se mora dogovoriti o temeljnim metodama na koji način razriješiti moguću potencijalnu parlamentarnu krizu. Kad u zapadnoeuropskim zemljama stranke dogovore poslijeizbornu koaliciju, dogovore njezin program i u izvršenju toga programa dođe do problema ili dođe do odustajanja od njega, onda je legitimno pravo tih stranaka da izađu iz vlade, a onih koji ostaju da s nekom drugom strankom pokušaju stvoriti novu parlamentarnu većinu. I stoga je naš prijedlog, dame i gospodo, da u novom prijedlogu Ustava ne cementirate aktualno političko stanje i činjenicu da ste dogovorili prijeizbornu koaliciju, nego da učinimo što sve one druge europske zemlje svijeta imaju, a to je da saborska većina, da parlamentarna većina može predsjedniku Republike predložiti novoga mandatara, jer kad tako ne bi bilo, onda bi sve zemlje u kojima dođe do krize vlade, svaki put imale izbore. A to, primjerice, znamo da u Italiji nije slučaj, u Austriji nije slučaj, kao ni u Njemačkoj i nizu drugih zemalja.

I zbog toga je Hrvatska demokratska zajednica bila oštro protiv ovakvih prijedloga ustavnih promjena.

O tajnim službama. Ovih dana smo bili svjedoci žalosnih prepucavanja vodećih ljudi, obavještajnih službi iz obavještajne zajednice u kojima su se davale velike političke diskvalifikacije međusobno. Vjerojatno je i to bilo povezano sa činjenicom da raspravljamo i da donosimo promjene Ustava. Naš je prijedlog doista da sukladno tim demokratskim standardima na koje se pozivamo u Europi da tajne službe nemaju što tražiti i obavještajne službe nemaju što tražiti u Ustavu, nego da je to zakonodavna materija.

I na kraju, Hrvatska demokratska zajednica upozorava vladajuću koaliciju i cjelokupnu hrvatsku javnost da se ovaj Ustav donosi uoči bosansko-hercegovačkih izbora, da se ovaj Ustav donosi uoči Zagrebačkog skupa. Cjelokupna hrvatska javnost i hrvatska demokratska oporba ima pravo znati i traži od vladajuće koalicije odgovor na pitanje koja je politika prema Hrvatima u Bosni i Hercegovini, zašto se žuri sa donošenjem Ustava prije Zagrebačkog skupa i što će to biti, koji rezultati na Zagrebačkom skupu? O tome kao i o nizu drugih amandmana koje ćemo iznijeti tijekom sutrašnjeg dana umnogome ovisi ono kako će se HDZ postaviti prema vašem konačnom prijedlogu.

ZAŠTO SMO GLASOVALI PROTIV USTAVNIH PROMJENA*

HDZ je protiv toga da se, nakon svake promjene vlasti, sve u državi mijenja – od Ustava, državnih blagdana, zakona, imena ulica i trgova, uz čistke na svim razinama.

U raspravu o ustavnim promjenama uključili smo se kad smo vidjeli da ih vladajuća koalicija hoće donijeti, te smo na taj način pokušali ponuditi bolja rješenja od onih koje je Sabor sada usvojio. To nam je bila dužnost kao najjače hrvatske političke stranke koja je, s hrvatskim narodom, stvorila i obranila Hrvatsku.

Zašto smo bili protiv ustavnih promjena:

1. Zato što se mijenjao, bez ikakva opravdanog razloga, naziv Hrvatskog državnog sabora. Pitali smo u Saboru, a pitamo i danas, kome smeta pridjev državni u imenu Hrvatskog državnog sabora.

2. Zato što smo protiv uvođenja regionalne samouprave. To je početak regionalizma koji vodi prema dezintegraciji Hrvatske.

3. Zato što smo protiv mogućnosti dvostrukog glasovanja pripadnika nacionalnih manjina. U Republici Hrvatskoj svi građani pred zakonom moraju biti jednaki, a pripadnicima nacionalnih manjina ovim ustavnim odredbama otvara se mogućnost da glasuju dva puta na parlamentarnim izborima, a svi drugi građani će glasovati samo jedanput.

4. Tražili smo da o promjeni granica odlučuju hrvatski narod i građani na referendumu, a ne onako kako je sada usvojeno, novim Ustavom, tj. da se o tome odlučuje u Saboru.

* Priopćenje za javnost predsjednika Hrvatske demokratske zajednice u povodu ustavnih promjena, 9. studenoga 2000.

5. Zato što smo nezadovoljni odredbama koje zadiru u neovisnost sudova i sudaca (rok imenovanja od 5 godina za suce koji se prvi put imenuju). To je tzv. “rok strepnje” tijekom kojega suci ne mogu neopterećeno suditi.

Ustavne promjene pretvorile su se u borbu za prevlast između predsjednika Republike i predsjednika Vlade. Dosađajne ovlasti predsjednika Republike praktički su prenesene na predsjednika Vlade, a ne na Sabor kako je bilo najavljivano.

Ovim promjenama nije ojačan parlamentarni sustav jer, među ostalim, nije pojačan položaj Županijskog doma u Hrvatskom državnom saboru. Njegov utjecaj smanjen je ukidanjem instituta veta i drugim odredbama. Naša jedina moguća i politički dosljedna odluka mogla je biti: glasovati protiv.

U EUROPU PUTEM INDIVIDUALNOG PRISTUPA*

*Dame i gospodo, članovi Središnjeg odbora i zastupnici
u Hrvatskom državnom saboru!*

Pojam “Zapadni Balkan” stvoren je prije dvije godine, a nakon onoga što smo mi odlučno izraženom političkom voljom odbili prihvatiti regionalni pristup EU-a u politici proširenja. Dakle, regionalni pristup je na neki način nestao kao sintagma, ali u praksi nije zamro, jer ovo što se događa sada, to je ostvarivanje starog Bildtovog prijedloga: bivša Jugoslavija minus Slovenija, a plus Albanija. To su stare, dobro poznate teorije, koje oživljavaju versailleski poredak u kojemu nema mjesta za samostalne države na ovom području Europe, nego one trebaju biti zajedno u nekoj asocijaciji zvala se ona Jugoslavija, Balkanija ili nekako drugačije. Već sama činjenica da se održava takav skup u Zagrebu jest opasan presedan za Hrvatsku. Zašto je on presedan i zašto je on opasan? Presedan je što je prvi put u pregovorima između Europske unije i zemalja koje žele ući u perspektivi u Europsku uniju, sazvana regionalna konferencija. Nikad do sada, od pregovora s Mađarskom, Poljskom ili s bilo kojom drugom zemljom koja je kandidat za EU, nije bilo ovakve slične konferencije regionalnoga karaktera u kojoj bi te zemlje zavisile jedna o drugoj ili bi se na neki drugi način njihov pristup Europskoj uniji uvjetovao međusobnim povezivanjem. Mi smo donekle uspjeli otkloniti taj regionalni pristup za vrijeme dok je HDZ bio na vlasti, i trudili smo se da se prihvati

* Govor na zajedničkoj tematskoj sjednici Središnjeg odbora HDZ-a i Klubova HDZ-ovih zastupnika u Hrvatskom saboru održanoj 21. studenoga 2000., uoči tzv. zapadnobalkanskog, Zagrebačkog summita

individualni pristup, da svaka zemlja neovisno o stanju u svom susjedstvu, individualno pregovara s Europskom unijom, dakle izravno, bilateralno. Dakle, individualni pristup je napola bio zaživio, ali je zaživio.

Najave su da će u Zagrebu Europska unija otpočeti s Hrvatskom pregovore o individualnom pristupu Europskoj uniji, odnosno pregovore o tzv. Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Ali gdje je opasnost? Opasnost je u činjenici što se ti pregovori započinju unutar regionalne konferencije zemalja tzv. Zapadnog Balkana. Koliku važnost tome pridaje EU, pokazuje i činjenica da će Makedonija završiti svoje pregovore u okviru te konferencije u petak, 24. studenoga 2000., i biti spremna za potpis o pridruženom članstvu. Dakle, opet ne Makedonija sama negdje sa Europskom unijom, negdje na nekom sastanku u Bruxellesu ili Skoplju, nego unutar konferencije. Dakle, to je presedan koji nas upućuje na zadnju namjeru da će i Hrvatska doduše pregovarati individualno, ali da će se to uvijek događati unutar te regionalne konferencije i da će umnogome napredak Hrvatske u tim pregovorima ovisiti o tome kako će se odvijati suradnja, na koji način će se voditi i rješavati međusobna otvorena pitanja. I jednom kada taj sastanak bude završen ovog tjedna, imamo presedan na koji će se ponovo Europska unija pozivati i na sljedećem sastanku koji će možda biti u nekom drugom glavnom gradu tzv. Zapadnog Balkana, a ta tema hrvatskog puta prema Europskoj uniji bit će ponovno raspravljena na toj zajedničkoj konferenciji.

Vi znate i svi mi dobro znamo, to smo često puta citirali, da je Europska unija projekt koji danas ima monetarnu uniju, koji danas nema međusobnih granica, koji će sutra imati jednu putovnicu, koja će sutra imati jedan ustav. Taj je projekt započeo godine 1952. suradnjom pet zemalja na području čelika itd., prema tome, vrlo neambiciozno, reklo bi se, na početku. Ono što nas u pogledu Zagrebačkoga skupa zabrinjava jest činjenica da se krajnja namjera nikad ne kaže na prvome sastanku, pa možda ni na drugome, ni na trećemu, ali se prejudicira, evo ovdje, taj regionalni pristup, sas-

tanci u kojemu će se u regiji održavati i mjeriti put i napredak prema uniji. I ja držim da sama činjenica što se taj skup održava u Zagrebu u takvom sastavu u kakvom se održava, pri čemu morate znati da je vrlo znakovito i to da je Slovenija pozvana samo kao gost, i da je veliko pitanje hoće li predsjednik Kučan uopće doći. Po mojim informacijama neće doći na skup, nego će doći možda dan prije, sastati se s Mesićem, kao eto tobože, evo, mi jesmo tu, ali na skupu nećemo biti.

Hrvatska nije "Zapadni Balkan"

Dakle, neprihvatljivo je ponašanje predsjednika Mesića koji je prihvatio prijedlog tog sastanka, a i Vlada koja je u potpunosti isključila Sabor iz te tematike, pa nije bilo mogućnosti da se ni u Hrvatskom državnom saboru, niti bilo gdje drugdje postave ova pitanja oko tog sastanka.

Mi još uvijek ne znamo sadržaj Deklaracije Zagrebačkog summita, niti itko zna što će u toj Deklaraciji biti. Ne isključujem mogućnost, premda je teško spekulirati, ali ne isključujem tu mogućnost da se u zadnji trenutak uvrsti nekakva odredba o carinskoj uniji, ili nekakvom drugom nadržavnom ili međudržavnom odboru ili vijeću koje bi značilo i faktički početak stvaranja regije Zapadnog Balkana. To ne isključujem. Možda toga neće biti u tom prvom papiru, ali ne treba isključiti tu mogućnost.

No hrvatska javnost evo dva dana prije skupa ne zna još ništa o tome kakav je sadržaj Deklaracije koja će biti usvojena u Zagrebu. Prema tome, ta činjenica kao i ona da je Vlada, kao i u nizu drugih slučajeva, bila potpuno izvan svake mogućnosti sudjelovati u radu na tekstu Deklaracije, te lišena mogućnosti da uopće odlučuje o tome može li taj skup biti u Zagrebu, govori mnogo. I gdje je odlučnost te Vlade da kaže, ne želimo sudjelovati na regionalnoj konferenciji Zapadnog Balkana, jer mi to nismo. Mislim da s našeg današnjeg skupa moramo uputiti snažno upozorenje hrvatskoj

javnosti u kojoj ćemo reći da Hrvatska demokratska zajednica odbacuje bilo kakve konferencije regionalnog karaktera u kojoj bi se Hrvatsku trpalo u tzv. Zapadni Balkan. Moramo još jedanput snažno potvrditi ono što smo deset godina govorili, da je Hrvatska srednjoeuropska, sredozemna i podunavska zemlja, da Hrvatskoj jest u interesu da u njezinu susjedstvu, koje je balkanska regija, dođe do mira i do stabilizacije političkih prilika. Jesmo spremni pomoći međunarodnoj zajednici u stabiliziranju tih političkih prilika i rješavanju otvorenih pitanja u susjedstvu, jer je to u našem interesu, jer je to na našim granicama, ali odbacujemo svaku mogućnost da Hrvatska bude dio te regije Zapadnog Balkana. Tražimo samo izravne bilateralne odnose u okviru toga individualnog pristupa u pregovorima Hrvatske s Europskom unijom.

Individualni pristup Hrvatske

Ostaje još jedna važna tema s tim u vezi. Nekoliko naših raznih udruga organizira skupove i prosvjede, od udruga proizašlih iz Domovinskog rata koji su se u vrijeme onih rasprava o Domovinskom ratu, o zaštiti dostojanstva, nazivali Stožer za obranu dostojanstva Domovinskog rata, ali i neke druge udruge i sindikati organiziraju prosvjedne skupove. Predlažem da članovi Središnjeg odbora i zastupnici, a tu su i predsjednici županijskih organizacija stranke, da se dade uputa našim članovima da po svojoj volji sudjeluju na tim prosvjedima, ali da stranka ne bude suorganizator tih prosvjednih skupova.

Ovdje moramo biti vrlo odlučni. Ponavljam, nije možda najtragičnije ta Deklaracija, koju najprije moramo dobiti i vidjeti je. Ako bude suprotna našim političkim stajalištima i suprotna nacionalnim i državnim interesima Hrvatske i suprotna Ustavu koji zabranjuje bilo kakva udruživanja u jugoslavenske ili balkanske asocijacije, onda ćemo je odbiti. Ali u ovom trenutku već sama činjenica što se sastanak odr-

žava u okviru grupe tih zemalja jest presedan na temelju kojega će se i budući sastanci tako održavati, a onda je samo pitanje dana, odnosno pitanje trenutka na kojem će od tih sastanaka na trećem, četvrtom, petom biti predloženo nešto što će nas još bliže povezivati. I zbog toga mislim da moramo biti apsolutno odlučni u suprotstavljanju. Podržati individualni pristup Hrvatske Europskoj uniji, što je, na koncu konca, uvijek bila i ostaje naša politika i naš program. To podržati vrlo jasno, ali odbiti ovaj okvir u koji nas se trpa suprotno Ustavu, suprotno političkoj volji hrvatskog naroda i koji bi u krajnjoj konzekvenci mogao značiti gubitak teško stečene samostalnosti, suverenosti i neovisnosti naše države.

*Eurorealizam umjesto euroentuzijazma i
euroskepticizma*

Sve ovo govorim na temelju poznavanja mehanizama i načina funkcioniranja međunarodne zajednice ali i kao uvjereni eurorealist. Zauzimam se za ulazak Hrvatske u Europsku uniju, ali znam da zajednička i ujedinjena Europa nema budućnosti ako se bude temeljila na crtama podjela, na kategoriziranju europskih zemalja na prvu, drugu i treću ligu, ako se primijeni diktat a ne međusobni dijalog u rješavanju ovakvih i sličnih pitanja. Ravnopravnost nije iluzija nego jedini ispravan put. Europska unija je jaka onoliko koliko je jak Louxembourg ili Irska, ili sutra Estonija, Slovenija, Hrvatska ili Češka. Uostalom svaki europski narod i država imaju pravo na jednakopravni status u razgovoru i odlučivanju o Europi sutra, jer je riječ o zajedničkoj budućnosti, jer je riječ o svima nama. Ako je tomu tako, a jest, onda je poruka: rješenja ne nametati.

Između euroentuzijazma i euroskepticizma biram eurorealizam!

I ŽRTVE FAŠIZMA I ŽRTVE KOMUNIZMA SU HRVATSKI VELIKANI*

Osjećamo duboki pijetet prema svim žrtvama fašizma i njima u počast Zagreb treba imati ili trg ili ulicu, ali ne držimo da je dobro nakon svake promjene vlasti mijenjati ime na trgova ili ulica.

Žrtve fašizma su hrvatski velikani kao što su to i žrtve komunizma, tih dvaju najvećih zala 20. stoljeća. Po uzoru na druge bivše socijalističke zemlje Zagreb bi trebao imati i trgove ili ulice žrtava i fašizma i komunizma.

Stoga se zauzimamo da ime Trga hrvatskih velikana ostane, jer su u njemu sadržane žrtve i jednog i drugog totalitarizma, a da se posebno imenuje trg ili ulica žrtava fašizma i trg ili ulica žrtava komunizma.

Želimo na kraju rasprave koja traje cijelo desetljeće istaći naše stajalište da se o tome pitanju ne bi trebalo odlučivati u užarenoj atmosferi uličnog okupljanja, nego smireno, razložno i dijaloški tolerantno uobičajenim postupkom u nadležnom tijelu Skupštine grada Zagreba.

* Izjava za javnost predsjednika Hrvatske demokratske zajednice povodom rasprave o preimenovanju Trga hrvatskih velikana, 9. svibnja 2000.

OSPORAVANJE FRANJE TUĐMANA OSPORAVANJE JE TEMELJA HRVATSKE DRŽAVE*

Obilježavajući danas prvu obljetnicu smrti dr. Franje Tuđmana, tvorca suvremene hrvatske države, prvog hrvatskog predsjednika, utemeljitelja i prvog predsjednika Hrvatske demokratske zajednice, prisjetimo se svih onih velikih političkih uspjeha, u vremenu od prvih slobodnih, demokratskih izbora do zaokruženja državnog suvereniteta mirnom reintegracijom Podunavlja; od one na početku gotovo bezizgledne i neravnopravne borbe protiv neprijateljske velikosrpske agresije, do pobjednika u Domovinskom ratu i pune afirmacije Hrvatske kao relevantnoga subjekta međunarodne politike. Bilo je to vrijeme hrvatskoga nacionalnog preporoda, u kojemu je naša domovina ponovno zauzela svoje mjesto na političkim i zemljopisnim kartama Europe i svijeta, među drugim suvremenim i suverenim narodima i državama.

A trebalo je zaista i političke hrabrosti, mudrosti i razboritosti i ogromnoga diplomatskog napora da bi se međunarodnu zajednicu uvjerilo u povijesnu, etičku i međunarodnopravnu utemeljenost prava hrvatskoga naroda na samoopredjeljenje i samostalnost, te zatim u nužnost međunarodnoga priznanja Hrvatske. Otpor koji smo pružili agresoru, odlučnost i hrabrost cijeloga hrvatskoga naroda, bio nam je u tome jedan od ključnih argumenata. A uspjeh je bio zajamčen onda kad je Tuđman u svoju političku doktrinu ugradio nacionalnu pomirbu dotad raspolućenoga hrvatstva i jedinstvo domovinske i iseljene Hrvatske.

* Govor na prvoj godišnjici smrti prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, 10. prosinca 2000.

U političkim utakmicama međunarodnih odnosa koje se već stoljećima igraju bez Hrvatske, a u kojima se izravno odlučivalo o našoj sudbini, konačno smo, zahvaljujući dr. Franji Tuđmanu, iz gledališta, iz publike prešli u igralište, i s klupe za pričuve u prvu momčad. Utakmice se više neće igrati bez nas, pogotovo ne one koje će odlučivati o našoj sudbini.

I danas, kad zlonamjernici i kritizeri pokušavaju umanjiti ili čak štoviše ocrniti njegovo djelo, argumenti i istina su na našoj strani. U borbi za istinu, afirmaciju i čuvanje Tuđmanova djela, u toj borbi za hrvatske interese, za ponos i ravnopravnost hrvatskog naroda u zajednici suvremenih država i naroda, neće nas nasljednike i nastavljače njegova djela omesti ni spriječiti nikakvi represivni instrumentariji, poznati iz doba komunističkog režima, s cenzorskim metodama. Najnoviji primjer pokazuje da idu tako daleko da se oglas o satnici današnjeg obilježavanja prve obljetnice Tuđmanove smrti, koji je bio plaćen i dogovoren za termin prije sinoćnjeg glavnog dnevnika, izbacio iz programa. Varaju se ako misle da će danas zbog toga biti manje ljudi na Predsjednikovu grobu, ili na sv. misi zadušnici na Markovu trgu. Kao što se i varaju i oni koji misle da će emisijama s antituđmanovskim pamfletima tipa one britanske s TV-postaje Channel 4 reinterpretirati povijest, promijeniti povijesnu istinu ili mišljenje hrvatskog naroda o svom prvom predsjedniku.

Što je istina o predsjedniku Tuđmanu?

Istina je to da je bio predvodnik društvenog i političkog pluralizma u razdoblju ideološkog jednogumlja komunističko-socijalističke diktature. Da je, putem HDZ-a, srušio taj komunistički jednopartijski sustav i time dao i doprinos slobodarskim i demokratskim pokretima u zemljama Srednje i Istočne Europe. Utjecao je na odluke ondašnjih vlasti u SR Hrvatskoj za uvođenje višestranačkih demokratskih izbora. Uveo je demokraciju i demokratski pluralizam u Hrvatsku.

Stvorio je od samog početka, bez zatečenih temelja i demokratske prakse u komunističkom razdoblju, sve potrebne demokratske institucije. Uveo je kao demokratsko načelo dosljednu trodiobu vlasti. Srušio je plansko socijalističko i uveo slobodno tržišno gospodarstvo. Stvorio je modernu državnu upravu, zapošljavajući mlade obrazovane ljude, ali i zadržavajući u upravi one koji su se zatekli na određenim mjestima. Svojom politikom pomirenja različitih političkih strujanja i interesa, a u svrhu konsenzusa oko bitnih pitanja od nacionalnog i državnog interesa, oštro se suprotstavio svakom obliku revanšizma. Svi su bili pozvani da sudjeluju u izgradnji države i društva.

Inaugurirao je prvi demokratski Ustav Republike Hrvatske na najpozitivnijim tradicijama zapadnog ustavotvorstva. Obnovio je hrvatsku državnost, utemeljio sve bitne državne institucije, državne simbole i nacionalnu valutu. Kombinacijom vojnih i diplomatskih aktivnosti obranio je, a potom i oslobodio hrvatske okupirane teritorije. Bio je humanist i veliki pobornik zaštite ljudskih i manjinskih prava, što se vidjelo i u odluci za amnestiju onih koji su bili uključeni u oružanu pobunu protiv države, a nisu počinili ratne zločine. Bio je zagovornik denacionalizacije i privatizacije, znajući da Hrvatska kao i druge tranzicijske zemlje mora proći kroz to teško razdoblje, a da za nj nema gotovih rješenja, zbog čega su kasnije neki dijelovi izmakli kontroli.

Vezao je hrvatsku državnu politiku uz zapadnu europsku i svjetsku politiku, oslobađajući se zagrljaja Istoka i nekih mogućih, ali Hrvatskoj neprihvatljivih balkanskih asocijacija. Uveo je Hrvatsku u najveći broj najvažnijih međunarodnih multilateralnih institucija: UN, VE, OESS, SEI, Podunavsku inicijativu itd. Vodio je proeuropsku politiku i vidio Hrvatsku u grupi srednjoeuropskih zemalja na individualnom putu prema europskim i transatlantskim integracijama.

Uveo je moderno načelo slobode informiranja i neovisnih medija.

Prigovorima i napadima na Tuđmana zbog tobožnje stranačke i državne kontrole medija dovoljno je podastrijeti po-

datke da je najveći broj tiskanih i elektronskih medija bio žestoki kritičar njegove politike.

U svojoj politici prema Bosni i Hercegovini, posebno u pogledu borbe hrvatskog naroda za opstojnost, predsjednik Tuđman jasno je slijedio nekoliko načela. Prvo, Hrvatska priznaje suverenu i neovisnu Bosnu i Hercegovinu. Drugo, hrvatski narod u BiH je suveren, konstitutivan i jednakopravan s ostala dva naroda te zemlje. Treće, hrvatska politika mora voditi računa o svojim interesima nacionalne sigurnosti, te ima ustavnu i moralnu obvezu brinuti se o Hrvatima u BiH. Kasnije je tomu pridodana i obveza i pravo, koji su proistjecali iz washingtonskih i daytonskih sporazuma. I, konačno, četvrto, o budućnosti te zemlje mogu i moraju odlučivati isključivo i samo njezini konstitutivni narodi, a rješenja im se nipošto ne smiju nametati. Na tim je načelima i osmišljavana hrvatska politika prema BiH, o čemu svjedoči nekoliko povijesnih činjenica koje nisu dovoljno uzimane u obzir u nekim analizama i procjenama. Hrvatska je bila prva zemlja koja je priznala suverenu i neovisnu BiH i uspostavila s njom pune diplomatske odnose, a njezin je veleposlanik bio prvi takav međunarodni predstavnik u Sarajevu. Prije toga još, predsjednik Tuđman je izaslanstvima Hrvata iz Hercegovine i drugih krajeva BiH nedvosmisleno sugerirao: a) da izađu na referendum o BiH, i b) da glasuju za neovisnost i suverenitet BiH. Znamo li za činjenicu da su Srbi bojkotirali referendum, i da je tek sudjelovanjem i hrvatskog naroda taj referendum uspio, onda doista takva Tuđmanova i hrvatska politika zavrjeđuje primjerenije političko vrijednovanje. Osobito to vrijedi u usporedbi sa sadašnjom službenom hrvatskom politikom prema Hrvatima u BiH.

Svoju je politiku dr. Tuđman ostvarivao putem Hrvatske demokratske zajednice koju je oblikovao i vodio kao stožernu političku stranku i snagu hrvatskog naroda. Ona je i danas najjača hrvatska politička stranka, s najbrojnijim i najvjernijim članstvom, s desecima tisuća vrijednih i samozatajnih članova i simpatizera, s kojima ćemo zajedno, a vjerodostojnom politikom, vratiti našu stranku na središnje mjesto u

hrvatskoj politici. I to ćemo učiniti na tragu Tuđmanove politike zaštite nacionalnih i državnih interesa, ali otvoreni i prema novim zadaćama i izazovima koje pred nas postavlja novo vrijeme. Hrvatska treba snažnu i jasnu alternativu ovoj vlasti, i imat će je. Aktualna koalicija zemlju vodi u političku, socijalnu i gospodarsku nesigurnost. Prihvaćaju se aranžmani u balkanskom paketu kao put prema EU-u, premda je jasno da ni HDZ ni hrvatski narod neće to nikad prihvatiti. S druge strane, ne rješavaju se nego produbljuju gospodarski i socijalni problemi, inflacija se penje, cijene rastu, mirovine kasne, povećava se broj nezaposlenih, najavljuje novi val stečajeva, ne brine se o najugroženijim slojevima hrvatskoga društva.

Ova vlast nema odgovora na ta pitanja, mi ih imamo. U nedostatku vizije izlaska iz krize kao alibi hrvatskoj se javnosti iz tjedna u tjedan nude uvijek neke nove afere, ocrnjuje se svakoga redom. Dugo to neće niti može tako ići.

Ono na što želim snažno upozoriti pritom: ne dirajte Franju Tuđmana, jer dirate tako u same temelje samostalne i suverene Republike Hrvatske. Ako još nekome nije jasno, ponovit ću: lažnim optuživanjem i klevetama o Franji Tuđmanu i o njegovoj ulozi u novijoj hrvatskoj povijesti sugerira se da je Hrvatska nastala na zločinu, da je bila agresor u BiH i slično. A prihvaćanje takvih nametnutih gnusnih laži vodi do zaključka kako smo svi ovdje svima krivi, i svi se moramo svima ispričati, pa onda sukladno tome nitko, ni Hrvati, i dopustite mi reći, ni “ostala balkanska plemena” nisu zreli za svoju državnu samostalnost, niti je zaslužuju. Ovaj pristup, uvjeren sam, neće niti može prevladati, ipak držim da na nj uvijek iznova valja upozoravati.

I zato kažem, Franjo Tuđman je kao tvorac samostalne i suverene, demokratske i međunarodno priznate Republike Hrvatske zacijelo najveći hrvatski političar. I premda se u drugim slučajevima za ovakve ocjene traži određeni nužni povijesni odmak, u slučaju predsjednika Tuđmana, uvjeren sam, taj povijesni odmak i buduće vrijeme neće slabjeti nego jačati ovo, naše uvjerenje.

POMIRBA PODIJELJENOG HRVATSTVA*

Naš je hrvatski narod u ovom stoljeću, kojemu upravo odbrojavamo posljednje dane, prolazio, kao i toliko puta u povijesti, kroz teška vremena borbe za svoju samostalnost i slobodu, za svoje ravnopravno mjesto među europskim i svjetskim narodima. Pritom je onaj poslijeratni Križni put (započet u Bleiburgu) ne samo paradigma našega stradanja u poslijeratnoj partizansko-komunističkoj diktaturi nego je bio i simbolom gotovo svekolike novovjeke hrvatske povijesti. A učiti nam je iz povijesti i poznavati je, jer onaj narod, kaže stara mudrost, koji ne poznaje svoju povijest, ponavlja svoje tragedije. I zato, u čvrstom uvjerenju da je posljednji hrvatski Križni put završio raspadom bivše jugoslavenske zajednice država, početkom devedesetih godina, valja uvijek iznova upozoravati na zamke i ponore na koje ćemo nailaziti na putu kojim smo se zaputili, na putu državne samostalnosti, na putu jačanja međunarodnog položaja Hrvatske, na putu izgradnje naše Domovine kao zemlje blagostanja za sve njezine ljude. U Domovinskom smo ratu pobijedili, oduprli se velikosrpskoj agresiji, oslobodili i obnovili zaposjednute dijelove državnoga teritorija, izgradili državne institucije, stvorili snažnu i učinkovitu oružanu silu, redarstvo i diplomaciju.

Vratili smo ponos hrvatskom čovjeku

A svijet cijeni one koji znaju rješavati svoje probleme, brinuti o sebi. Ovih smo dana, 10. prosinca, obilježili prvu obljetnicu smrti dr. Franje Tuđmana, prvoga hrvatskoga pred-

* Iz Božićne poruke u Katoličkom listu mladih "MI", prosinac 2000.

sjednika i utemeljitelja Hrvatske demokratske zajednice. Znao je hrvatsku politiku kroz labirinte međunarodnih odnosa voditi do uspjeha, od međunarodnog priznanja do mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja. Predsjednik Tuđman ostaje okomicom i simbolom uspješne hrvatske politike, unatoč svim kritičarima, pogotovo onima zlonamjernima. Uz njega nam je najviše zahvaliti dičnim i hrabrim hrvatskim sinovima i muževima, junacima koji su s krunicom oko vrata, a to znači s pouzdanjem u Boga, izborili slobodu i vratili ponos hrvatskom čovjeku. Na dnevnom redu kriznih stožera međunarodne zajednice odavna već nema Hrvatske. Nepovratno su za nama vremena kada je Vijeće sigurnosti UN, Vijeće ministara Europske unije, NATO ili pak Vijeće Europe, raspravljalo o stanju u Hrvatskoj i donosilo razne rezolucije. Ne smijemo dopustiti stoga da se nekim neizravnim, zao-bilaznim putem, nekom šahovskom minijaturom (ili partijom!) u više ili manje poteza ili nekom drugom i drugačijom taktičkom varijantom Hrvatsku ponovno vrati tamo odakle je zauvijek otišla – u balkansku asocijaciju. Osim u 70-ak godina svoje novije povijesti, Hrvatska nikad nije bila dijelom balkanskih saveza, a bila je uvijek i jest dijelom srednjoeuropske skupine zemalja. Sa svim susjedima treba dakako živjeti u miru, urediti odnose na načelima ravnopravnosti i međusobnog uvažavanja, ali birati svoj put sam. Stoga nam taj cilj ostaje najvećim i najvažnijim u promišljanju naše budućnosti, u razmišljanju o našem narodu i našoj domovini u 21. stoljeću.

Narodno jedinstvo i sloga

Kako to ostvariti? Nema dvojbe da je najvažnija pretpostavka narodno jedinstvo i sloga. Ako postoji najveća opasnost za hrvatsku budućnost, onda su to podjele u narodnom biću, one podjele naime kojima smo od II. svjetskog rata pa kroz 45 godina komunizma bili izloženi. Nikad se više ne

smije ponoviti ono tragično iskustvo kad je Hrvat dizao ruku na Hrvata. U Domovinskom smo ratu stvorili novu paradigmu hrvatstva, temeljili je na nacionalnom preporodu koji se dogodio početkom devedesetih godina. A to je sve bilo moguće ostvariti na pretpostavkama sloge i jedinstva nacionalnoga korpusa, drugim riječima, pomirbom podijeljenog hrvatstva te zajedništvom domovinske i iseljene Hrvatske.

Obitelj je sveta ustanova

A druga je važna pretpostavka sigurnoj budućnosti i, ujedno, zadaća koja nam se nameće – jačanje obitelji. Obitelj je za nas kršćane sveta ustanova, jer je njezin autor Bog. Kako kaže katekizam Katoličke crkve, stvorivši muža i ženu, Bog je ustanovio obitelj. Obitelj je temeljna zajednica društva. U obitelji se čovjek sprema za društveni život, on u njoj doživljava, iskušuje i uči ljubav, toleranciju i spremnost na žrtvu, slobodu i suodgovornost, samostalnost i zrelost, solidarnost i uzajamnost. Zato nam valja sve poduzeti da bi naše društvo poštovalo instituciju obitelji, te da joj politička zajednica osigura svekoliku potporu, i materijalno-financijsku, i zakonodavnu i moralnu. Obitelj je naša budućnost, a demografska obnova temelj svekolike druge obnove.

HRVATSKA NEĆE OSTATI BEZ JAKE POLITIČKE ALTERNATIVE*

Gospođe i gospodo zastupnici!

Klub zastupnika HDZ-a razmatrao je Prijedlog proračuna i ja ću iznijeti neke političke ocjene i opaske u svezi s tim, dok će moji kolege zastupnici HDZ-a biti u raspravama detaljniji. Prije svega treba se, a zbog svih okolnosti u kojima je predlagan ovaj proračun i radi hrvatske javnosti, zapitati – koji je smisao ove rasprave u Saboru? Ključni i prvi smisao jest u tome što parlament odnosno Sabor mora razmotriti proračun i usvojiti ga. Zašto je to u demokracijama tako? Zato, gospođe i gospodo, što se putem proračuna kormilari politikom, proračun je politika. I upravo po tom svom visokom i neupitnom pravu da prihvaća, usvaja i donosi proračun parlament u svakoj demokratskoj zemlji kontrolira i usmjeruje rad izvršne vlasti. Ako je tomu tako, a jest, iako smo se deklarativno i ustavno obvezali na sustav parlamentarne demokracije, kako je onda moguće sve ovo što se događa? A što se događa?

Teatar apsurd

U javnosti je već neko vrijeme prisutna rasprava o proračunu, a nitko ne zna kakav je taj Prijedlog proračuna. Završna verzija, zapravo Prijedlog proračuna, mijenja se dva,

* Govor u ime Kluba zastupnika Hrvatske demokratske zajednice u Hrvatskom saboru u raspravi o prijedlogu državnog proračuna za 2001. g., prosinac 2000.

odnosno čak tri puta. Zastupnici primaju Prijedlog proračuna dan ili dva prije plenarne rasprave, a saborski odbori raspravljaju o Proračunu u ponedjeljak, dok toga proračuna nema jer smo ga dobili tek u ponedjeljak navečer.

I tako, gospođe i gospodo, dolazi do situacija koje kao da su preuzete iz nekog teatra apsurdna iz nekakvoga Beckettova ili Ionescova komada u kojemu raspravljamo o nečemu što ne znamo kako izgleda, u kojemu raspravljamo o nečemu što nemamo. I bilo mi je žao kolega zastupnika i predsjednika odbora zastupnika iz vladajuće koalicije koji su se upinjali iz petnih žila da nadiđu tu dilemu u sebi, da zaštite i svoje elementarno dostojanstvo, samopoštovanje i da ga usklade sa slijepom stranačkom stegom koja im je nalagala da raspravljaju i glasuju o nečemu čega nema i što ne znaju kako će izgledati.

Pitam i sebe i vas, je li to doprinos jačanju demokracije i ugleda Hrvatskoga sabora nakon velikih spektakularnih navjava da prelazimo na parlamentarni sustav? Usto se ne poštuju ni Zakon o proračunu koji predviđa i obvezuje Vladu da do 15. studenoga tekuće godine mora donijeti prijedlog proračuna i uputiti ga Saboru. Sve ovo, gospođe i gospodo, nisu nekakve trice i kućine, nego ozbiljne teme o kojima bi relevantno, stručno i politički odgovorno trebao raspravljati ovaj visoki dom.

Unatoč tome, u ime Hrvatske demokratske zajednice, želim vrlo jasno reći da smo se dobro pripremili za ovu raspravu jer Hrvatska ne može, ne smije i neće ostati bez mogućnosti da ima jaku političku alternativu i ne smije biti izložena voluntarizmu vlasti.

Pročitali smo stoga ovih više stotina stranica svih dokumenata i reći ćemo vam što o njima mislimo i kakva se vaša politika u tome nazire.

MMF i Svjetska banka

Jedno od obrazloženja za mijenjanje, pa tako i za kašnjenje Proračuna, jest suradnja Vlade sa MMF-om. Pitam vas – u čemu je naš interes u toj suradnji ako znamo da novci iz “stand by” aranžmana idu samo izravno u devizne pričuve, da se ne mogu dakle koristiti ni za kakve investicije, projekte, otvaranje nekih novih pogona ili tvornica, dakle ne mogu se usredotočiti niti koristiti za razvoj? Poznato je da MMF zanima prije svega odnos proračuna i javne potrošnje, privatizacija javnih poduzeća, a i svega i svačega drugoga, ne zanima ga razvoj i razvojna politika.

Druga je stvar sa Svjetskom bankom koja financira razne projekte i jasno je da jesmo zainteresirani za tu suradnju. Ali, u bivšim zemljama istočnoga bloka, odnosno, kako ih sada zovemo, tranzicijskim zemljama iskustvo pokazuje na žalost da MMF a i neke druge financijske institucije ne podupiru razvojnu nego slijede svoju rigidnu politiku.

A nama u Hrvatskoj treba održiv, ali i razantan razvoj, a ne rigidnost koju ovdje u potpunosti valja razlikovati od discipline u Proračunu za koju jesam.

Uostalom, Hrvatska nosi teške posljedice rata, i to je ono što mi se čini da Vlada zanemaruje u ovome proračunu, i u tome je posebna u odnosu na druge tranzicijske zemlje s kojima se uspoređujemo. Hrvatska još uvijek mora imati veći udio javne potrošnje u bruto domaćem proizvodu, sve dok ne riješi pitanje povratka i obnove. A to je puno važnije, gospodine ministre financija, nego slijediti upute MMF-a koji o tome ne vodi računa.

Vlada nije kompetentna

I zato nam nije razumljivo i pitamo se je li Vlada dovoljno kompetentna ako najprije utvrđuje Prijedlog proračuna

za 2001. od 50,85 milijardi kuna i šalje ga Saboru, a onda odmah nakon toga šalje izmjene i dopune koje u bitnome mijenjaju prvotni prijedlog, zbunjujući javnost, zastupnike, pa i inozemne čimbenike. Što se može zaključiti iz takvoga slijeda događaja. Pa valjda to da Vlada nudi proračun u koji ni sama ne vjeruje, ili, valjda, hoće li s tim na kraju biti zadovoljan MMF. Čak i kada bismo prihvatili vašu logiku, gospodo iz Vlade, ostaje pitanje kako će vam MMF i rejting agencije vjerovati, kako ćemo vam mi vjerovati i iznad svega kako će vam vjerovati hrvatska javnost kada ste ove godine s puno pompe i buke najavljivali proračun za godinu 2000. koji ste onda prije nekoliko tjedana rebalansom povećali i to ne, gospodine ministre, za najavljivanih tehničkih 173 milijuna kuna, nego za čitavih 2 milijarde i 363 milijuna kuna. Tko vam može vjerovati danas da će ova najnovija verzija Proračuna, treća koju nam nudite, i nakon usvajanja ostati takva, a i sami ste u uvodnoj riječi rekli da ćete se truditi, znači nemate jamstva da će tako biti. Kako vjerovati na koncu i koaliciji nakon pustih obećanja od kojih nema ništa. Na primjer, političko otvaranje koje se toliko citira nije unatoč najavama vladine koalicije dovelo do gospodarskog otvaranja. Po službenim informacijama iz Europske unije, ukupno je u zemlje takozvanog Zapadnog Balkana, termin koji mi ne prihvaćamo, od godine 1991. do 2000., u Hrvatsku upućeno najmanje sredstava: 367 milijuna eura, u Jugoslaviju 927 milijuna, u BiH 2 milijarde 164 milijuna, u Albaniju 934 milijuna i u Makedoniju 394 milijuna. A uspoređujući 1999. i 2000., dakle godinu nakon političkih promjena, vidi se da nema nikakvih razlika. Financijska potpora iz Europske unije u svim oblicima je jednaka ove godine kao i 1999. A čuli smo i nakon Zagrebačkog summita i najnovijih izjava visokih predstavnika Europske unije, Prodiya i ostalih koliko će i u koje zemlje tzv. Zapadnog Balkana dolaziti sredstava, a u koji ubrajaju i Hrvatsku protivno volji hrvatske javnosti i protivno političkoj volji velike većine hrvatskih građana. U Hrvatsku će doći najmanje.

Gdje su vam strane investicije i novi ugovori?

Koji su to ugovori koje ste potpisali i sklopili nakon 3. siječnja?! Za koje ceste, za koji pogon, za koju tvornicu? Govorili ste da naši ugovori nisu dobri, gdje su vaši?

Prijedlog proračuna nadalje ne poštuje ni potpisane obveze po kolektivnim ugovorima i to potpisane od ove Vlade. Te su obveze potpisane nakon izbora. A da i ne govorim o onim prijeizbornim sporazumima i ugovorima o suradnji koje su potpisali čelnici stranaka, danas vladajuće koalicije, s čelnicima sindikata kako bi se došlo na vlast i srušilo HDZ.

Nema investicija, za razliku od naših vlada, koje su investicije imale i u ratnome vremenu.

Socijalna neosjetljivost

Smanjena je naknada majkama, to je jedna od velikih socijalnih bombi. Gdje je tu briga za obitelj i budućnost čuli smo i Odbor koji je o tome vrlo iscrpno raspravljao, gdje je tu pronatalitetna politika, gdje je tu logika da se suprotno i protivno nacionalnom programu za demografsku obnovu smanjuje pomoć i potpora majkama, dječji doplatak i tako dalje.

O smanjenju plaća bilo je dovoljno riječi, ali ne i na način da se kaže da je smanjenje plaća posebno u znanosti, prosvjeti i kulturi, ne samo nedopustivo nego je i socijalno neosjetljivo posebno iz aspekta relativnih odnosa u društvu, budući da je istovremeno u državnom sektoru, npr. u javnim poduzećima, plaća rasla. Gdje je tu razvoj i socijalna osjetljivost za koju smo, valjda, svi? Kad sve to uzmemo u obzir, jasno je da je riječ o lošem proračunu kojemu HDZ neće dati prolaznu ocjenu.

ŽELIMO DIJELITI ZAJEDNIČKU EUROPSKU SUDBINU*

*Poštovane dame i gospodo,
drage Dubrovkinje i Dubrovčani!*

Na početku nove godine iskreno svima želim bolju 2001. godinu, bolju nego što je to bila 2000. godina. Bolju stoga što je ova bila doista loša kao jedna od onih najgorih ratnih godina. Stoga se treba posebno osvrnuti na ovih proteklih godinu dana. Ne mogu vas lišiti kritičkih tonova. Zapravo, svi mi zajedno teško proživljavamo ovo urušavanje. Svatko bi od vas da dođe ovdje za govornicu isto to govorio na jedan ili drugi način, s više ili manje podataka.

Ipak, ne slažem se s onim tezama koje čitamo ovih dana, pa i zadnjih mjeseci u medijima da je dosta velikih političkih tema. Spadam među one koji smatraju i koji su uvjereni da je možda previše ispolitiziran naš život u Hrvatskoj, ali imam i obrazloženje za to. Da, to je zato što nismo imali svoju politiku do 1990. Imali smo tuđe politike, nije bilo hrvatske politike, jer nismo imali svoju samostalnost, svoju slobodu i svoju državu. To je ono na što svaki narod ima pravo, pogotovo narod koji je samoosviješten i koji ima državotvornu povijest. Naš je hrvatski narod takav i s ogromnim je oduševljenjem i entuzijazmom dočekao svoju državu i svoju politiku. I zato je ova naša stvarnost ispolitizirana i zato nema teme, nema dana, a da se ne čuje o bilo čemu iz svih stranaka nešto. Možda će to trajati još neko vrijeme, ali i tada se nećemo smjeti lišiti onoga što bi neki željeli, naime toga da se ne govori o velikim političkim temama, jer su one

* Govor na tribini HDZ-a u Dubrovniku "Hrvatska – godinu dana nakon izbora", 4. siječnja 2001.

kao završene, jer je Hrvatska ostvarila samostalnost, jer je uspjela stvoriti državu, jer je ta država međunarodno priznata, jer je Hrvatska danas zrela članica međunarodne zajednice država i naroda. Pa sad, eto to je gotovo, to je odrađeno, usto smo još i oslobodili zemlju, stvorili jaku, snažnu, učinkovitu vojsku, policiju, diplomaciju i sad se ne treba više time baviti. To je pogrešno i opasno. Nego sad bi se trebalo, kažu ti, baviti temama iz običnog života, egzistencijalnim pitanjima. Sigurno, ali bez toga da imamo visoko razvijenu svijest o tome što znači država i što znače te institucije, bez toga da u svakom svom trenutku, ne obični građanin nego politika koja ga predstavlja, vodi računa o nacionalnim i državnim interesima, bez toga nema dobrog života ni običnih hrvatskih ljudi. Bez toga nema napretka na osobnom, privatnom planu, na obiteljskom ili na egzistencijalnom planu. Zašto? Pa zato jer smo to, govorimo iz iskustva, jer smo to iskusili. Kad nisi svoj gospodar, kad narod ne vlada svojom državom i nema svoju državu, nego njome upravlja netko drugi, onda taj diktira i svakodnevni život. To je bolno iskustvo iz naše prošlosti, pa i ove najnovije do 1990., prve i druge Jugoslavije. Hoćemo li opet dopustiti da nam iza stabela ili iza zidova ovdje neki stoje i zapisuju tko ide u crkvu?

Žalosni rekord aktualne Vlade

Pita me u Slobodnoj Dalmaciji neki dan novinar, kaže, jeste li primijetili da je ove godine Božić i božićno ozračje daleko slabijeg intenziteta, na nižoj razini nego što je bilo prošlih godina. Rekao sam – da, jesam. Kaže, je li to možda zato što vlast “Sretan Božić” čestita izjavom “Sretna Nova godina”? Može biti! Ali demokracija koju smo mi uveli u Hrvatskoj je dovela do toga da je 3. siječnja 2000. moglo doći do promjene vlasti, do privremene prijateljske ili obiteljske svađe između Hrvatske demokratske zajednice i hrvatskih birača. Ja to ne zovem nikako drugačije! Jer da su imali hrab-

rostiti, i SDP i svi oni iz šestorice, mogli su izaći sami na izbore. Jer kad bi se tako brojili rezultati, onda nije točno da je HDZ izgubio izbore, nego ih je dobio. Osvojili smo 46 mandata u Zastupničkom domu, a sljedeća druga stranka 45. Naravno da su nas onda pukim zbrajanjem mandata nadvisili. Ujedinili su se na programu protiv Hrvatske demokratske zajednice, a ne na programu za bolju politiku koja bi donijela i bolji život. I što smo dobili? Dobili smo europski rekord, jer nema te zemlje u kojoj je Vlada koja je pobijedila na izborima u samo godinu dana uspjela praktički iznevjeriti kompletno povjerenje javnosti, ne rješavajući niti jedan gospodarski i socijalni problem, a istovremeno dovodeći zemlju u strahovitu i opasnu političku polarizaciju, vraćajući podjele u naše narodno biće. Dakle, vraćajući ono što smo mi 1990. odbacili pozvavši na nacionalno pomirenje radi postizanja hrvatske slobode i države. Stvorili smo novu paradigmu hrvatstva u Domovinskom ratu, jer više nije bilo važno tko je čiji sin i tko je čiji unuk, nego je bilo važno tko je spreman stati u obranu domovine, u obranu slobode. I to govorim ovdje u Dubrovniku koji je uvijek bio grad slobode, i zato ta paradigma, taj model hrvatstva koji smo mi stvorili, Hrvatska demokratska zajednica i Franjo Tuđman, ne smije biti dovedeno u pitanje, a ova vlast na čelu sa SDP-om dovodi upravo to u pitanje. Zašto? Pa zato jer su sljednici komunista koji su 45 godina upravo stvarali raspolućenost, podijeljenost u hrvatskom narodnom biću da bi mogli vladati, i to ne oni nego neki drugi, oni za neke druge.

I zbog toga nemamo mi iz HDZ-a ništa protiv i priznali smo da je njih šest stranaka imalo pravo na temelju zajedničke većine zastupnika stvoriti Vladu, ali ćemo i te kako u ime cijele Hrvatske koja nakon deset mukotrpnih godina rata, samoodricanja i žrtava traži konačno bolji život, pozivati da se ne ugrožavaju temelji države. Kritizirat ćemo lošu politiku, ali i pozivati neke od koalicijskih zastupnika da promisle je li vrjednije, je li korisnije iz aspekta i njihovih političkih stranaka, a i cjelokupnih državnih i nacionalnih interesa, ostati u vlasti radi vlasti ili je bolje podrediti se na-

cionalnim i državnim interesima. Zašto to govorim? Govorim to zato jer je danas najaktualnije pitanje Haaga. Dragi prijatelji, Hrvatska kao žrtva velikosrpske agresije bila je ta koja je prva pokrenula pitanje stvaranja ili osnivanja Međunarodnog kaznenog suda. Zašto? Zato da bi se kaznili zločinci, da bi se kaznili svi oni koji su raketirali Dubrovnik, koji su ubili više od 15.000 ljudi u Hrvatskoj, i više od 7.500 Hrvata u BiH, koji su razorili Vukovar, koji su počinili masovne zločine od Škabrnje do Čelija, koji su granatirali Zadar, Šibenik, koji su 1995. granatirali centar Zagreba, kad je ubijeno 5 ljudi, koji su pogodili Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu i Dječju bolnicu u Klaićevoj, a Martić se time javno hvalio na televiziji. Zato smo inzistirali i pokrenuli osnivanje Međunarodnog kaznenog suda. I Hrvatska ima pravo kao članica Ujedinjenih naroda, jer je to institucija Ujedinjenih naroda, ima pravo kao članica dakle, kao osnivač ili suosnivač tog suda ima pravo reći kako će taj sud raditi, jer je to i naš sud. Što se dogodilo u Srebrenici? Bio je UNPROFOR tamo, vojnici Nizozemske i drugih zemalja. Niti jedan nije još išao svjedočiti tamo u Haag. Što se događa s drugim zemljama? Tko je dao dokumente iz drugih zemalja, dokumente koji su vojna i državna tajna? Koja to zemlja danas na svijetu, osim Hrvatske i njezinog predsjednika Stipe Mesića i Vlade, dopušta tkogod to zatraži da uđe u arhive i čita naše državne i vojne tajne? Gdje je tu ponos, gdje je tu država, gdje je tu odgovornost za budućnost ove zemlje?

Poručujem hrvatskoj Vladi u ime ne samo članstva i simpatizera Hrvatske demokratske zajednice nego i velikog broja hrvatskih ljudi i hrvatskih građana da će Hrvatska znati obraniti svoju ravnopravnost u međunarodnoj zajednici. Nema velikih i malih, i budućnost Europe, budućnost Ujedinjene Europe ima samo onda izgleda ako se temelji na ravnopravnosti svih njezinih naroda i država. Neće biti dobra budućnost našega kontinenta ukoliko se Europa bude dijelila na zemlje prvog, drugog i trećeg razreda. Samo ravnopravna, ujedinjena Europa prosvijećenih i samopoštovanja punih njezinih naroda i država ima izgleda. To prije svega

govorimo i moramo govoriti u Dubrovniku, gradu slobode i simbolu slobode. I zato, to samorazumijevanje, samopoštovanje implicira da se dokumenti iz “Bljeska” i “Oluje”, iz Domovinskog rata nemaju davati nikome, pa ni Haaskom tribunalu, jer zadiru u pitanja nacionalne sigurnosti, a to je svetinja svake zemlje.

Tko ne poštuje sebe, ne poštuju ga ni drugi

Kaže nama ova koalicija, evo, Hrvatska je postala ljubimica međunarodne zajednice. Kaže, dok ste vi bili na vlasti, vi iz Hrvatske demokratske zajednice i Franjo Tuđman, vi ste držali Hrvatsku u izolaciji, a ja kažem – nije točno. Ako je izolacija to što smo tražili ravnopravnost, a bio sam jedan od tih koji su i zastupali Hrvatsku u tim pregovorima i razgovorima s međunarodnom zajednicom, ako je izolacija to što smo stvar postavili ovako: Recite, gospodo, koji su vaši interesi, mi ćemo reći koji su naši pa ćemo ih uskladiti. To znači poštovati sebe i promicati svoje nacionalno državne interese. Tako rade sve druge zemlje.

Tko sebe ne poštuje, neće ga ni drugi poštovati. I zato je to jeftina varka koju prodaje šestorka. Nije Hrvatska bila u izolaciji, ne, Hrvatska je štitila svoje državne i nacionalne interese pod Franjom Tuđmanom i Hrvatskom demokratskom zajednicom. Bio sam često na međunarodnim konferencijama, sudjelovao, branio i promovirao naše interese i jednu stvar sam naučio. Međunarodna zajednica, dame i gospodo, poštuje one zemlje i one države koje znaju same rješavati svoje probleme, i zato je Domovinski rat, zato su “Oluja” i “Bljesak”, u kojima smo riješili višegodišnju okupaciju hrvatskih zemalja i hrvatskog državnog teritorija, donijeli Hrvatskoj veliki respekt u međunarodnoj zajednici. Sudjelovao sam u mnogim razgovorima kad su svi, od uglednih diplomata do visokih časnika NATO-a, do samoga zapovjednika NATO-a koji su dolazili u Zagreb nakon tih dana, ili

do ministra obrane Sjedinjenih Američkih Država Williama Perryja, govorili za Hrvatsku vojsku: To je pobjednička vojska! Rekli su i to da te operacije, “Bljesak” i “Oluja”, ulaze po nekim svojim segmentima, po nekim svojim aspektima kao novum u vojnu teoriju. A danas, gdje smo danas, pet godina nakon toga?

Danas hrvatske časnike, generale koji su predvodili naše najsjajnije sinove i muževe koji su bili spremni dati i dali na oltar domovine ono najsvetije što imaju, a to je svoj život, ovdje u Dubrovniku i drugdje diljem Hrvatske, danas ti generali, ti ljudi koji su nosili najveću odgovornost prema majkama i očevima za tu djecu i te sinove, danas te generale ova vlast dovodi u situaciju da ih bude sram, i njih i druge časnike izaći na ulicu u odori Hrvatske vojske, prošetati Stradunom. Što od te pobjedničke vojske stvara ova Vlada kad dopušta takav tretman generala umjesto da ih slavimo i častimo kao heroje kao što to radi Amerika, kao što to radi Francuska ili Njemačka, kao što to radi bilo koja druga europska zemlja, kad pobijedi u ratu, posebno u obrambenom, nametnutom, u pravednom, osloboditeljskom ratu, u ratu za hrvatsku slobodu kakav je bio Domovinski rat.

Nije se rat vodio u Crnoj Gori, nije se rat vodio u Srbiji, nije hrvatski vojnik zagazio preko tuđe granice, nisu bacane bombe i granate preko granice, nego su padale ovdje u Dubrovniku i diljem Hrvatske. I tko danas ima pravo dovoditi u pitanje Domovinski rat? Tko ima pravo dovoditi u pitanje čast i dostojanstvo hrvatskih branitelja i časnika kojima su ponavljam svi, od Perryja do vrhovnog zapovjednika NATO-a, odali priznanje za te operacije, a danas se iz nekih sumnjivih razloga iz nekih centara pokušava Hrvatskoj nametnuti krivnja, i taj cijeli obrambeni i osloboditeljski Domovinski rat proglasiti etničkim čišćenjem Srba iz Hrvatske.

I to, dragi prijatelji, ne smijemo dopustiti bez obzira koliko nam život bio težak, koliko se brinuli o egzistenciji, mi to ne smijemo dopustiti. Nema reinterpetacije Domovinskog rata i novije hrvatske povijesti!

Vlast ne brine o Hrvatima u BiH

Ili drugo pitanje, ono Hrvata Bosne i Hercegovine. Upravo je prije Božića usvojen novi državni proračun za 2001. godinu. U njemu nema ništa od onoga što je po Ustavu obveza a i moralno pravo hrvatske države, a to je da brine o Hrvatima u Bosni i Hercegovini. Postoji i ono treće, a to je Daytonski sporazum kojega je Hrvatska supotpisnica, iz kojega Hrvatskoj proizlazi dužnost i obveza za brigu o Hrvatima u Bosni i Hercegovini. Vlada sve to zaboravlja i ukida cjelokupnu financijsku pomoć Hrvatima. Vlast se odrekla prava da razgovara s međunarodnom zajednicom o statusu Hrvata u Bosni i Hercegovini, a mi znamo da su oni tamo najmalobrojniji narod, da su prepolovljeni. Godine 1991. je bilo oko 830.000 Hrvata po popisu stanovništva, sad ih ima oko 400.000. Dakle, oko 50% ih je napustilo Bosnu i Hercegovinu i pitanje je hoće li se tamo vratiti. Taj trend iseljavanja posebno iz središnje Bosne, iz Sarajeva i još nekih drugih krajeva ide dalje. Vlada im je ukinula pomoć koju smo mi davali. I sad se postavlja pitanje zbog čega to rade. Oni kažu – nemamo novaca. A kako smo mi imali novaca?

Kako vlada ova Vlada?

Oni kažu nemamo novaca za majke roditelje, oni kažu nemamo novaca za dječji doplatak, smanjuju i jedno i drugo. Kako smo mi to imali, a imali smo i rat i naoružanje i stvaranje vojske i obrane, gdje je gotovo pola Proračuna, onih najcrnijih ratnih godina išlo, pola proračuna državnog išlo u obranu. Kako smo mi mogli kroz čitavo to vrijeme zaštititi najugroženije slojeve hrvatskog društva od mogućih velikih skokova životnih troškova kao što su povećanja električne energije za 30% ili lož ulja, ili benzina, ili kruha? Kako smo mi to mogli? A oni sad nemaju. A rat je, Bogu hvala, za nama,

i nije točno da smo im ostavili ruševine, što kaže Račan. Na naše pitanje, a gdje su vam tih dvjesto najbogatijih obitelji kojima ste mahali u izbornoj kampanji, dajte ime i prezime, oni kažu, ne znamo koji su kriteriji za obitelj. A kad u Saboru kažemo, ako ne znate što je to obitelj, je li to uža, šira itd., onda iznesite imena svih koji su sudjelovali u privatizaciji i u pretvorbi. Jesmo za čiste račune. Oni koji su bili nečasni iz naših redova, ti će biti izbačeni i njih ćemo se odreći, ali dajte, gospodo, konačno istinu na vidjelo, punu informaciju, neka se vidi tko je tko u hrvatskoj pretvorbi i privatizaciji. Ne zato što smo protiv poduzetništva, ono je naše opredjeljenje, nego zato što smo protiv lažnih teza da su u privatizaciji sudjelovali članovi naše stranke. Nećemo prihvatiti kriminaliziranje HDZ-a. No, hrvatska javnost neće dobiti takvu informaciju, jer bi time nestao razlog za klevetanje HDZ-a.

Ali kad im je trebalo u izbornoj kampanji, onda su znali mahati time. Ili drugo: sa sindikatima su sklapali velike pompozne saveze za Hrvatsku, a danas, danas im se rugaju, danas im prijete, jer što se oni imaju buniti, tu je Vlada da vlada, a sindikati da slušaju i šute. Pitam sindikate ako žele štititi svoje članove, je li mogu prešutjeti to, takav odgovor Vlade i takvo nepoštivanje potpisanih sporazuma? Ova Vlada koja je dobila mandat 3. siječnja i ova vlast ne zna upravljati zemljom. Kad pokušaju i stvoriti nekakvu gospodarsku strategiju, jer je sramota da Vlada koja već godinu dana u jednoj ozbiljnoj europskoj zemlji upravlja zemljom, nema gospodarsku strategiju i nitko od nas ovdje, a ni diljem Hrvatske, ne zna što ova Vlada hoće na gospodarskom, što na socijalnom planu. Prije pola godine sastala se Vlada na Plitvicama da bi raspravila gospodarsku strategiju, i onda Crkvenac izađe s izjavom, evo, to je naša gospodarska strategija. Dva dana kasnije ministar iz iste Vlade, Fižulić ili Čačić, ne sjećam se više tko je bio, kaže, mi se ne slažemo s tom strategijom, to nije strategija cijele Vlade. Pa onda se napadaju međusobno u novinama i u medijima i na sjednicama Vlade, jače nego što ih napada oporba. Pa se onda nađu na

Bjelolasici nekoliko mjeseci kasnije. Ako nije uspjelo na Plitvicama, možda uspije na Bjelolasici. I ponovno nema strategije, nema rješenja za socijalne probleme, nema rješenja za nezaposlene, za perspektivu mladih u Hrvatskoj. A mi ne želimo jeftine poene za Hrvatsku demokratsku zajednicu. Ovo sve ističem zato što želimo da Hrvatskoj ide bolje. Radi toga, radi Hrvatske i njezinih građana, radi naše budućnosti svatko bi pozdravio uspjehe svake pa tako i ove Vlade. A na izborima bismo se natjecali s njima, tko zna bolje. Tako je to u demokracijama. Ali na žalost, sve ovo je jedan žalosni eksperiment koji neće dobro završiti. Apatija i depresija koja se javlja u hrvatskom društvu, sada u godinama mira kad smo riješili velika politička pitanja, slobodu, osigurali granice i kad Hrvatska doista može ići mirno u pregovore s Europskom unijom i s NATO-om, dakle, kad smo stvorili pretpostavke da život konačno nakon deset godina stradanja, žrtve, samoprijegara, samoodricanja krene nabolje, sada smo dobili lošu Vladu.

Imamo Vladu, koju predvodi socijaldemokratska stranka, koja bi trebala biti vrlo osjetljiva na socijalne probleme. A što je njihova teza? Poduzeće koje ne može uspjeti na tržištu nećemo umjetno održavati na životu i plaćati radnicima plaće iz Proračuna, i to je u redu i s time se slažemo. Ali to je samo prvi dio problema jer nije Vlada ni u jednoj zemlji na Zapadu, pa ni u Hrvatskoj, arbitar uspješnosti poduzeća. Ne, to je samo jedan dio njezine uloge, a drugi dio je da stvara uvjete da to poduzeće može raditi, da radi na tome da se otvore tržišta za to poduzeće, da otvara ta tržišta, da politički i gospodarski otvara put na tržišta drugih zemalja. Ne može se samo reći – ja ću tebi presuditi, zatvoriti firmu, poslati u stečaj poduzeće i radnike na ulicu i gotovo. Moraju se naći alternativna, socijalna rješenja za radnike, premda stoji i to da smo neopravdano od stečaja stvorili tabu temu. Stečaj je prirodna i normalna pojava u slobodnom tržišnom gospodarstvu.

Što se nudi mladima kao perspektiva?

Molimo mlade koji sve više upadaju u apatiju i beznade, molimo vas, uključite se, uzmimo sudbinu u svoje ruke, dođite kod nas u Hrvatsku demokratsku zajednicu, želimo biti vjerodostojni u svojoj politici, želimo služiti Hrvatskoj i građanima Hrvatske, ali vas želimo uvjeriti da Hrvatska ima perspektivu. Jučer u Metkoviću mi prilazi nakon tribine jedan čovjek koji mi kaže – gospodine Sanader, trojica mojih sinova u dobi od 20 do 25 godina su nezaposleni, nemaju što raditi i odlučili su, odlaze k rodbini u Australiju. Ima li tražičnije vijesti od te? Jer je pitanje kad će i hoće li se oni vratiti. A Hrvatska je među prvim zemljama u Europi koja ima negativni prirast stanovništva, i ako nam mladi sad počnu odlaziti, što onda? A što radi ova Vlada kao odgovor na taj osjećaj besperspektivnosti? Vlada donosi kazneni zakon, odnosno pokušala ga je donijeti, ali smo to spriječili, pokušala je donijeti zakon u kojemu unosi odredbu o dekriminalizaciji posjedovanja droge i time olakšava daljnje širenje te pošasti, drogiranje hrvatske mladeži. Onaj koji posjeduje drogu ne bi trebao biti prema tom prijedlogu kazneno gonjen. A to je jedno od najvećih zala suvremenog društva. I rekli smo, ne, to nećemo dopustiti po cijenu našeg najvećeg osobnog i stranačkog angažmana, i krenuli smo u potpisivanje peticije, skupili u dva-tri tjedna 35.000 potpisa diljem Hrvatske protiv te odredbe Kaznenog zakona, i upravo kad smo se spremali donijeti peticiju Tomčiću u Sabor, Vlada je hitno zasjedala i ukinula to. Drago mi je da je to učinila. Važno je da je ukinuta ta sramotna odredba i da je izbačena iz kaznenog zakonika.

To su razlozi zbog kojih HDZ ponovno jača, jer to što se dogodilo 3. siječnja, taj privremeni nesporazum između nas i birača, moramo vrlo brzo ispraviti. Izdržati četiri godine ovakve politike bez perspektive, u depresiji, bez stranih investicija, s rastućom stopom nezaposlenosti, to je put u propast. Govorili su, kad dođemo mi na vlast, onda će nam samo

tako trčati strani investitori i firme. Napadali su naše ugovore sa Bechtelom, sa Deutsche Telekomom, sa ne znam kim drugim, sa raznim firmama, da su loši. Ako su loši što ih ne popravljaju? A ja pitam njih, a gdje su vaši ugovori? Mi ne možemo o vašima govoriti, jer gdje su vaši? Mi o vašima ne možemo govoriti jer ih nema, a prošla je godina dana. I nema ih na vidiku.

Teze o izolaciji Hrvatske

Pa gdje je onda bila ta izolacija Hrvatske za HDZ-a? Što više, HDZ i Tuđman su štitili hrvatske interese i ulazili u pregovore bez obzira što smo mala ili srednja zemlja i s velikima, poštujući njihovu snagu, poštujući to da su Amerika, da su Francuska i Velika Britanija, članice Vijeća sigurnosti. Govorili smo, ovdje se radi o našoj koži, ovo je naša zemlja, naše susjedstvo, poštuju naše mišljenje, pa valjda mi koji smo tu znamo bolje prosuditi o čemu je riječ i poštovali su to. Naravno, ne uvijek, naravno ne onda kad se nije to slagalo s nekim drugim interesima. Mi ništa više i ništa manje ne tražimo od svake hrvatske Vlade, bez obzira bila to HDZ-ova Vlada, bila to HDZ-ova buduća koalicijska Vlada ili ova, ili bilo koja druga Vlada. Ništa više i ništa manje ne tražimo nego to što radi svaka kulturna, emancipirana i zrela zemlja, članica međunarodne zajednice. Ponavljam ono, ako ne poštuješ sam sebe, ako ne respektiraš sam sebe, neće to učiniti ni drugi. I zbog toga danas, evo godinu i jedan dan nakon tih izbora ne možemo reći da je Hrvatska u boljoj situaciji, Hrvatska je u goroj, u lošijoj situaciji i na socijalnom, gospodarskom i na političkom planu.

Obećavali su vrlo brzi ulazak u Europsku uniju, i mi smo za Europsku uniju, ali nismo na ovaj način kako su oni to napravili. Jedan od naših problema s međunarodnom zajednicom je bio upravo to što smo odbijali regionalni pristup, što smo odbijali pristup Hrvatske u Uniju preko Balkana.

Zašto bi Hrvatska bila jedina zemlja na kojoj se eksperimentira, jer nitko od ovih petnaest zemalja koje su sada već u Uniji i ovih dvanaest novih kandidata nije primoran da ulazi u Uniju u nekoj grupi zemalja. Pustimo na stranu sad što ćemo mi govoriti o Balkanu, ali zašto se na Hrvatskoj ponovno eksperimentira? Tražimo samo isti tretman koji ima i Slovenija ili Poljska ili Litva, ništa drugo. To je ono što smo mi tražili i naravno da su tu bili problemi, jer netko drugi ima drugu viziju, primjerice to da treba ponovno ovdje ujediniti ovaj prostor i napraviti nekakvu balkansku asocijaciju. U papirima Europske unije, imam ih, i Vijeća Europe, imam ih, zagrebački se skup zove Zapadni Balkan. Ali to je nešto na čemu pada ova Vlada, jer to hrvatski narod neće nikad prihvatiti.

Hrvatska će kao i druge zemlje ispuniti kriterije za euroatlantske integracije

I zato ovdje u slobodarskom Dubrovniku Hrvatska demokratska zajednica ne traži ništa više i ništa manje od svake hrvatske Vlade, nego brinuti se o svojim interesima, uz poštovanje svojih međunarodnih obveza. Kad ulazite u neki međunarodni klub, morate ispoštovati kriterije. Jesmo za to, jesmo za ispunjenje kriterija Hrvatske za ulazak u EU i ulazak u NATO. Apsolutno, bez toga nema ulaska, a mi želimo tamo jer tamo jesmo, tamo pripadamo. Želimo dijeliti sa svim drugim narodima, slobodnim europskim narodima tu buduću zajedničku europsku sudbinu, jer Europa je naš zajednički kontinent. A da bismo na budućnost mogli utjecati, moramo biti u klubu, a ne vani pred vratima. Nigdje više simbolike, nigdje više slobode europske nego ovdje u Dubrovniku na jugu Hrvatske, nigdje više sna o slobodi, o slobodi Europe, te napaćene Europe, nego ovdje u Dubrovniku, u Hrvatskoj. Prema tome, jesmo za Europu, za taj zajednički put u budućnost, ali na načelu ravnopravnosti, poš-

tovanja susjeda i drugih, i na načelu samopoštovanja. Ona vlada i ona vlast u bilo kojoj zemlji, pa tako i u Hrvatskoj, koja ova načela nema kao vrhovna načela svoje politike, to je jadna i loša vlada i nije joj suđeno, i neće joj biti suđeno da izdrži cijeli mandat, jer će narod vrlo brzo, ne samo vi prijatelji, simpatizeri HDZ-a i drugi zainteresirani, koji želite večeras čuti što misli Hrvatska demokratska zajednica, ne samo vi nego i svi građani Hrvatske neće moći dugo trpjeti ovakvu Vladu koja ne nudi perspektivu.

Ne smijemo se prepustiti rijeci beznađa. Da smo tako radili 1990. i 1991., Dubrovnik bi bio pao, ne bi bilo Hrvatske. Moramo uzeti ponovno sudbinu u svoje ruke, moramo reći toj gospodi u vlasti da takva politika u Hrvatskoj ne može proći i to ćemo im reći. To ćemo im reći najprije na idućim lokalnim izborima i to ovdje u Dubrovniku, gdje vas pozivam ponovno da HDZ-u povjerite sudbinu grada. Da svoju sudbinu većemo zajedno za sudbinu cijele Hrvatske, za sudbinu naše djece i da ne dopustimo da nam djeca idu vani, nego da budu tu, ali da vlast koju mi izaberemo sljedeći put stvara uvjete da svi naši mladi ljudi mogu ostati u Hrvatskoj. Na kraju, preostaje mi jedino to, da se u ime svih mojih prijatelja obvežem da ćemo provoditi ovakvu politiku o kojoj sam večeras govorio, vjerodostojnu politiku. Ona će biti mukotrpna, jer je to politika istine, ukazivanja na probleme, ali i nuđenja rješenja. Pokazali smo da znamo upravljati zemljom i u najtežim ratnim vremenima kad smo stvarali Hrvatsku, pa kako ne bismo znali bolje i u miru. Bolje je Hrvatska živjela, hrvatski narod i građani, unatoč ratnoj situaciji nego što živi danas.

KOALICIJSKA VLAST SE POIGRAVA S BUDUĆNOŠĆU HRVATSKE*

Dame i gospodo!

Drage Splitsanke i Splićani!

Kakva je bila prošla godina pod novom vlašću? Prvo što su napravili bila je strahovita represija poznata iz onih najcrnijih olovnih komunističkih vremena kada su počeli mijenjati, ne samo ministre, na što su imali pravo, nego sve po okomici od vrha države do dna, do seoskih odbora i komisija za obranu protiv tuče, do dječjih vrtića, upravnih vijeća u dječjim vrtićima. I to ne samo članove Hrvatske demokratske zajednice nego i simpatizere stranke, pa i one koji nisu članovi stranke, ali su bili zaposleni na neko određeno mjesto u vrijeme Hrvatske demokratske zajednice. Pa su onda, sjetite se, vrlo brzo počeli slati i policajce, na primjer generalu Bobetku, simbolu Domovinskog rata, šaljući dva obična policajca u njegovu kuću da pogledaju koliko general Bobetko ima oružja u njoj.

Dotle smo došli. Što je onda uslijedilo? Onda je uslijedilo pozivanje hrvatskih branitelja i najsjajnijih hrvatskih sinova na obavjesne razgovore, slijedila je kriminalizacija Gospića. Policija uhiti nekoliko osumnjičenika u Gospiću, a predsjednik hrvatske Vlade kaže – počeli smo s hvatanjem lopova, kriminalaca i zločinaca. To si nisu dopuštali ni u komunizmu, pa neće ni u demokratskoj Hrvatskoj u kojoj smo se izborili za demokraciju i slobodu. Nastavili su s praksom, uhiti čovjeka, strpaj ga nekoliko dana u pritvor, bez obzira je li kriv ili nije, imaš li dokaze ili nemaš. Potom ga puste nakon tri dana, ali mu u dosjeu ostaje da je bio u pritvoru. To ne

* Govor prigodom 11. obljetnice osnutka HDZ-a u Splitu, 6. siječnja 2001.

može biti praksa demokratske Hrvatske, kako se voli reći, nije ni u Europi, pa neće biti ni u Hrvatskoj.

“Bljesak” i “Oluja” vratili su nam ponos

Jedna od prvih promjena, a najavili su u velikom stilu promjene, bila je promjena saborske Deklaracije o suradnji s Haškim tribunalom. I znate što su uvrstili u tu Deklaraciju? Uvrstili su sve ono što Hrvatska ima učiniti, a nema ni riječi u toj Deklaraciji da je Hrvatska bila žrtva agresije, da je 1991., 1992. u Hrvatskoj ubijeno više od 15.000 ljudi, da je do temelja razoren Vukovar, da su učinjeni masakri i masovni zločini, masovna ubojstva, od Škabrnje do Čelija, da je granatiran Zadar, Osijek, Šibenik, da je raketiran Dubrovnik. Hrvatska je, kao članica Ujedinjenih naroda, kao žrtva agresije zatražila osnivanje Međunarodnog kaznenog suda da bi se kaznilo te ratne zločince, da bi se kaznilo te ljude koji su u Hrvatskoj počinili ta zlodjela, a pobili još 7.500 Hrvata u Bosni i Hercegovini. I što se danas događa? Pet godina kasnije događaju se “Bljesak” i “Oluja”, te najsajjnije stranice novije hrvatske povijesti u kojima smo pokazali da možemo sami riješiti svoje probleme i da kao suverena i samostalna država znamo brinuti o svojim interesima. Te operacije “Bljesak” i “Oluja” i niz drugih, ali uzimamo njih kao simbole Domovinskog rata, vratile su ponos hrvatskom čovjeku. Te su operacije, usuprot očekivanjima i predviđanjima i obavještajnih službi iz međunarodne zajednice a i nekih vojnih stručnjaka, u kraćem roku nego što je to ondašnji vrhovnik i predsjednik Republike dr. Franjo Tuđman predvidio, ispunile ciljeve, oslobođeni su teritoriji, ostvareno ono što smo se nadali i na što smo računali od 1991. I bio sam svjedok, u to sam doba bio predstojnik Ureda predsjednika Tuđmana, niza razgovora, posjeta od visokih, najviših generala predstavnika NATO-a do drugih predstavnika međunarodne zajednice, ministara i diplomata, koji su izražavali

respekt prema Hrvatskoj, respekt prema Hrvatskoj vojsci koja je znala vojno, bez pogreške u taktičkom smislu, vrlo korektno ispuniti sve ono što je bilo zadano. Bio sam svjedok kada su ti generali i diplomati, kad je bivši američki ministar obrane gospodin William Perry Hrvatsku vojsku nazvao pobjedničkom vojskom. Bio sam svjedok kada su nam rekli – Hrvatska je danas dokazala da je zrela članica međunarodne zajednice jer današnji svijet brine samo o svojim interesima i nema u njegovim mehanizmima nikakvih simpatija ni prijateljstava, nego samo probitak i promicanje vlastitih interesa. Takav svijet poštuje samo one koji znaju brinuti o sebi, takav svijet poštuje samo one koji poštuju same sebe, takav svijet poštuje ljude i zemlje i narode koji su uspravni i koji znaju artikulirati ono što žele. Takav svijet je Hrvatskoj odao priznanje.

Gdje smo danas?

A danas, početkom 2001., gdje smo? Što radi ova Vlada i ova vlast? Radi to da se sjajni hrvatski sinovi, hrvatski časnici, hrvatski generali koji su vodili hrvatsku mladež u obranu domovine, u oslobađanje tih područja, danas skrivaju. Što smo učinili od te pobjedničke vojske, od toga pobjedničkog mentaliteta? Što smo učinili od te vojske koja je Hrvatskoj vratila ponos, koja je Hrvatsku dovela na svoje istočne granice, na Dunav, koja je pomogla osloboditi Bosnu i Hercegovinu? Dovedi smo ih dotle da se priča, kalkulira i špekulira u novinama koga će Haag sljedećega istražiti, a ja im poručujem odavde, odakle krećemo ponovno u osvajanje onoga mjesta koje HDZ-u pripada – hrvatski generali su heroji, a ne ratni zločinci. Oni su davali osobni primjer svima onima koji su išli za njima, hrabrosti, snage, samopouzdanja i vjere u hrvatski narod i u hrvatsku budućnost, i nećemo dopustiti kriminaliziranje onih ljudi koji nam služe na čast. Zapovjedna ili objektivna odgovornost ne dolazi u obzir. Osu-

đujemo, naravno, ako je netko individualno počinio neki ratni zločin, ali nema zapovjedne ili objektivne odgovornosti kojom su, evo, neki htjeli optužiti čak i pokojnog predsjednika Tuđmana i kompletno vodstvo tadašnje hrvatske države, a to smo bili mi iz Hrvatske demokratske zajednice. I zato poručujem Mesiću i Račanu neka se ne igraju s Domovinskim ratom i neka se ne igraju s budućnošću Hrvatske, neka se ne igraju s nacionalnom sigurnošću Hrvatske. Nije mi poznata nijedna zemlja na svijetu koja svoje dokumente, državne i vojne tajne, daje drugima koji to zatraže – to ne postoji, to nema nigdje, osim u Hrvatskoj pod ovom vlašću.

*Narod koji zaboravlja svoju prošlost, ponavlja
svoje tragedije*

Svijet je takav kakav jest i naravno da ga ne možemo promijeniti. Naravno da postoje dvostruki standardi, nismo mi nikakvi idealisti i znamo vrlo dobro što je realna politika, ali je činjenica da su neke zemlje zapriječile svojim vojnicima, koji su primjerice sudjelovali ili bili u Srebrenici za vrijeme njezina pada, svjedočenje u Haagu. A ja i mi iz Hrvatske moramo biti svjesni toga da ako ne budemo tražili ravnopravnost u međunarodnim odnosima, da nam je nitko neće dati, kao što ni hrvatskom narodu pod vodstvom Tuđmana i Hrvatske demokratske zajednice koja je stala na čelo naroda 1990., nitko nije poklonio hrvatsku slobodu i hrvatsku državu i međunarodno priznanje, nego smo ga teškom mukom izborili jer smo to htjeli.

I zato i danas kada Europa na pragu 21. stoljeća uvelike priča o tome starom europskom snu, o ujedinjenju, treba reći da nema ujedinjene Europe, ako se ponovno budu stvarale zemlje prve, druge i treće kategorije, ili prve, druge i treće lige. Nema ujedinjene Europe, nema budućnosti Europe ako ponovno budemo imali jedne i druge, ako jednima bude nešto dopušteno, a drugima ne bude nešto dopušteno. Zato

se i male i srednje zemlje moraju izboriti i u Vijeću Europe i u svim drugim institucijama, i zato je potrebno i nužno da budemo tamo, i zato hoćemo i mi u Europu, ali ne preko Zapadnog Balkana. Govorili su da su Tuđman i HDZ Hrvatsku vodili u izolaciju, a ja ću najprije reći što smo sve učinili, da se ne zaboravi. Nekad netko doduše zna biti kratke pameti, a stara mudrost kaže – narod koji zaboravlja svoju prošlost, ponavlja svoje tragedije.

Prema tome, da ne bismo zaboravili, pod vodstvom Hrvatske demokratske zajednice i Franje Tuđmana Hrvatska je postala članica UN-a, Vijeća Europe, ušla u OESS, u Srednjoeuropsku inicijativu, u Podunavsku komisiju i da ne nabrajam dalje. Je li to bila izolacija? Ne, nije bila riječ o izolaciji, naravno, nismo ušli u Partnerstvo za mir, iako smo obavili sve pregovore i ispunili bitne preduvjete. Hrvatska vojska je pokazala zrelost da bude članica NATO-a, ali je nedostajala politička odluka – a zašto? Koji su bili naši problemi s međunarodnom zajednicom? Oni nisu bili zato što smo mi vodili izolacionističku politiku, i to koalicijskoj vlasti neće proći, to što tvrde o HDZ-u, nego zato što smo bili uspravni i što smo u svim razgovorima rekli – ovo su hrvatski interesi, da vidimo koji su vaši, možda se možemo usuglasiti. A nismo pristali na diktate. Sudjelovao sam u svim tim ili u velikoj većini tih razgovora i pregovora, i uvjeravam vas da je to donijelo respekt spram Hrvatske.

Ova vlast i ova vladajuća koalicija, usuprot svojim tvrdnjama da su ljubimci međunarodne zajednice nisu dobili ni kune ili eura više nego što smo mi, naša Vlada dobili 1999. Prema tome, gdje je ta velika ljubav prema novoj hrvatskoj vlasti? U Saboru, prigodom rasprave o novom državnom proračunu za 2001., iznio sam točan podatak, koji smo dobili iz Europske unije: godine 1999. dok je Hrvatska demokratska zajednica upravljala zemljom, Europska unija je dala jednako toliko novca Hrvatskoj kao i 2000. Gdje su ti uspjesi nove vlasti, gdje su im novi ugovori, gdje su nove investicije, gdje je taj bolji život? A što to svjedoči, o čemu to govori? To govori o nesposobnosti. Ali ono što je Vlada uspjela u samo go-

dinu dana, to je ponovno podijeliti hrvatski narod. Vjerujte mi da nema veće opasnosti za Hrvatsku, nije ni Zapadni Balkan, ni neskloni nam nekakvi međunarodni čimbenici veća opasnost od ponovnih hrvatskih podjela, od ponovnoga najvećeg zla, ako bi Hrvat digao ruku na Hrvata. To je najveća opasnost. A ova vlast svojom je politikom uspjela u samo nekoliko mjeseci ponovno zavaditi i podijeliti hrvatski narod. I zbog toga naša sveta obveza ostaje politika pomirenja. Jer nismo stvorili ovu stranku, kako je često naš predsjednik Tuđman znao reći – da bi ona vladala Hrvatskom, nego smo stvorili stranku stoga da bi ona zajedno s hrvatskim narodom stvorila slobodu, državu i da svima bude dobro u toj državi.

I zato kažem, da 1989. i 1990. nismo znali kako treba, ne bismo danas bili ovdje. Da nismo znali uzeti sudbinu u svoje ruke, ne bismo ostvarili sve to. Danas treba isto tako reći – nećemo se prepustiti depresiji!

Franjo Tuđman je utemeljitelj hrvatske države. Mi smo bili poznati po tome da smo često svoje velikane znali omalovažiti, da smo im znali nalaziti mane. Pa imali su mana. Svaki čovjek koji je od krvi i mesa, naravno, ima i mana, ali, nije na nama da sudimo, kao što i kaže Evandjelje, nego prepustimo sud Bogu i povijesti. Ali već danas znamo da je Franjo Tuđman sigurno najveći hrvatski političar svih vremena. I zato pozdravljam odluku splitskih gradskih vlasti kojom su imenovali obalu po predsjedniku Franji Tuđmanu.

Pozivam članove koalicijske vlasti i na državnoj razini i na gradskoj razini da uvijek u svojem djelovanju, uvijek i iznad svega vode računa o nacionalnim i državnim interesima, a da želja za vlašću bude u drugom planu.

O uređivačkoj politici Informativnog programa HRT-a

Rekli su da će Hrvatski radio i televizija nakon 3. siječnja konačno postati demokratska i javna televizija. A u ovih dvanaest mjeseci Hrvatska radiotelevizija ne služi ničemu drugome nego propagandi koalicijske vlasti, i to prije svega i iznad svega SDP-u. I kad neki od vas kažu, pa gdje je HDZ, zašto se vi ne javljate, moram vam reći da se javljamo, radimo, šaljemo priopćenja, ali oni to ne objavljuju i cenzuriraju nas, i zbog toga smo pokrenuli i tražimo istražno povjerenstvo u Hrvatskom saboru o funkcioniranju i ulozi Hrvatske televizije u javnom životu.

U novom proračunu za godinu 2001. smanjeni su iznosi za dječji doplatak, smanjeni su doprinosi odnosno roditeljske naknade. Znamo da u Hrvatskoj ako imamo problema onda je to onaj, i to najveći, da imamo negativni prirodni prirast stanovništva. Više ljudi umire u Hrvatskoj nego što ih se rađa. To je jedan od najvećih problema Hrvatske. I što radi ova vlast? Smanjuje naknade, znači oduzima motivaciju mladim obiteljima da imaju djece. Gdje je tu briga za Hrvatsku, gdje je tu odgovornost, gdje je tu briga za budućnost ove zemlje? Nema je, na žalost, i zbog toga je naša zadaća kao jedine ozbiljne političke alternative u Hrvatskoj još veća.

U saborskoj smo raspravi pokazali da novca ima, a stoji i onaj naš argument kako smo mi kroz čitavo vrijeme rata u najtežim ratnim godinama, kada je gotovo pola državnoga proračuna išlo na naoružanje, imali novca za sve. Kako smo mi mogli držati stabilnima cijene benzina, energenata, električne struje? To je pitanje sposobnosti i pitanje kompetencije, a to ova vlast očigledno nema. Jedino što vrlo dobro znaju jest optužiti HDZ za, kako kažu, propalih deset godina. A znate koji im je izborni moto bio prije godinu dana: Optuži i obećaj! Optuži HDZ za sve, a obećaj hrvatskom narodu i građanima sve. To je jeftina i neozbiljna politika koja će uskoro svojim autorima i protagonistima doći na naplatu, i to vrlo brzo, na idućim lokalnim izborima.

Hrvati mogu zajedno kad hoće!

I još nešto. Svi mi u Hrvatskoj imamo obvezu i dužnost, imamo zavjet prema mladim ljudima koji danas leže pod zemljom, prema ovim mladim ljudima kao što je Čondić i ostalima koji su ostali invalidi u Domovinskom ratu, prema svim uciviljenim majkama i očevima koji su izgubili ono najsvetije, svoju djecu. Ali i još nešto, ostajemo u obvezi prema našoj braći Hrvatima u Bosni i Hercegovini. Ova je vlast iz Proračuna za ovu godinu izbacila pomoć Hrvatskom vijeću obrane i Hrvatima u Bosni i Hercegovini. Prije dva dana primio sam grupu Hrvata iz bosanske Posavine koji su očajni, koji nisu dobili mirovine; iako je naša Vlada bila preuzela tu obvezu, a dužnost je svake Vlade nastaviti s obvezama prethodne Vlade. Riječ je o mirovinama i zdravstvenom osiguranju. Dok dvije države ne sklope ugovor i ne dogovore se kako će to biti regulirano, hrvatska se Vlada u vrijeme HDZ-a obvezala plaćati mirovine tim našim izbjeglicama jer su istjerani iz Republike Srpske, iz središnje Bosne, itd. Oni već punu godinu dana ne primaju tu nadoknadu.

No, ova vlast u Hrvatskoj zaboravlja svoju ustavnu, svoju moralnu obvezu da pomaže Hrvatima u Bosni i Hercegovini. A komu će se oni obratiti ako ne hrvatskoj vlasti da im pomogne. Pozivam aktualnu vlast neka konačno prestane s ovakvom politikom prema Bosni i Hercegovini, neka pomogne Hrvatima da ostanu tamo jer je Bosna i Hercegovina domovina i hrvatskog naroda. Hrvatski narod je tamo konstitutivan, hrvatski narod je tamo suveren ali gubi na ravnopravnosti. Ako se nastavi s ovakvom politikom, pitanje je hoće li s ravnopravnog doći u položaj nacionalne manjine ili, ne daj Bože, folklorne grupe, što im najozbiljnije prijeti. Hrvatska i po tome što je supotpisnica Daytonskog sporazuma ima potpuno pravo, obvezu i dužnost brinuti se o tome i razgovarati s međunarodnom zajednicom. Mi ćemo u Saboru, vjerojatno već ovaj mjesec, imati raspravu o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini gdje ćemo ovo vrlo jasno reći. Pozi-

vam koalicijsku vlast na konsenzus glede ovoga pitanja, kao i oko svih ključnih pitanja, kao i oko Haaga. Pozivam ih i s ovoga mjesta da zajedno donesemo Deklaraciju o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini, kao što smo zajedno donijeli, i na tome im čestitam, Deklaraciju o Domovinskom ratu. Tu smo pokazali da Hrvati, kad hoće, mogu zajedno.

DUH HRVATSKOG ZAJEDNIŠTVA*

Na današnji dan prije devet godina Hrvatska je međunarodnim priznanjem stupila u zajednicu samostalnih i suverenih država Europe i svijeta. Bio je to dan koji će, kako je rekao tada predsjednik Hrvatske dr. Franjo Tuđman, “biti zlatnim slovima uklesan u sveukupnu četrnaeststoljetnu povijest hrvatskoga naroda”.

Do međunarodnog priznanja demokratske Hrvatske dovelo nas je odlučno, hrabro i postojano držanje u teškim danima borbe protiv agresije i okupacije velikosrpskih snaga. A to držanje bilo je potpomognuto odlučnošću i voljom cijeloga hrvatskog naroda. Bio je to veliki uspjeh hrvatske državne politike, političkog programa HDZ-a i osobno predsjednika Tuđmana. Bio je to dan punopravnog izlaska hrvatskoga naroda na svjetsku pozornicu slobodnih i priznatih naroda. Bio je to dan ispunjenja tisućljetnog sna Hrvata, dan ponosa i dostojanstva. Hrvatski narod je tada dokazao da samo snagom, jedinstvom i slogom, samo jedinstvenim zalaganjem za svoje legitimne interese i ciljeve može zadobiti poštovanje i priznanje drugih.

A isto tako, da se ne zaboravi, 15. siječnja 1998. dovršena je i mirna reintegracija hrvatskoga Podunavlja, posljednjeg okupiranog dijela Hrvatske, što je bio velik uspjeh hrvatske državne politike, jer je bez prolijevanja krvi izvršen povratak dijela teritorija u ustavnopravni poredak naše zemlje.

Međunarodnim priznanjem, međutim, nije sve bilo riješeno. Još je bilo onih u međunarodnoj zajednici koji su sumnjali u snagu i u volju hrvatskoga naroda da obrani i očuva svoju teško stečenu državnost, ili su, pak, imali drukčije ci-

* Izjava za javnost predsjednika Hrvatske demokratske zajednice prigodom 9. obljetnice međunarodnog priznanja Hrvatske, 15. siječnja 2001.

ljeve. Od dana međunarodnog priznanja Hrvatske hrvatsko državno vodstvo vodilo je uspješno Hrvatsku prema članstvu u mnogobrojnim međunarodnim organizacijama, od UN-a, OESS-a, Vijeća Europe, Podunavske inicijative, Srednjoeuropske inicijative itd. Potpuno su dovršeni pregovori za ulazak u Partnerstvo za mir, u WTO, za suradnju s EU-om. Hrvatska je otvorila 74 veleposlanstva i generalna konzulata širom svijeta, te razgranala diplomatsku nazočnost u svjetskoj obitelji naroda i država. Samo jaka Hrvatska s jedinstvenom voljom i interesima svoga naroda mogla je steći takvo priznanje drugih i biti potrebna i dobrodošla u svjetskoj zajednici.

Zato danas, nakon devet godina od međunarodnog priznanja naše zemlje i devet godina od tih velikih međunarodnih uspjeha, želimo poručiti da samo obnovom onoga duha hrvatskog zajedništva, samopoštovanja i odlučnog očuvanja vlastita digniteta pred svim sadašnjim i budućim izazovima, možemo zadržati respekt međunarodne zajednice i dalje izgrađivati svoje ravnopravno mjesto u demokratskim integracijama suvremene Europe.

HDZ JE SPREMAN ZA RAZGOVOR O SVIM VAŽNIM PITANJIMA HRVATSKOG TRENUTKA*

*Gospodine predsjedniče,
dame i gospodo!*

Podržavam apel predsjednika Sabora da se u raspravi klonimo teških riječi i pokušamo pred hrvatskom javnošću, u atmosferi dijaloga i međusobne snošljivosti raspraviti ovu vrlo ozbiljnu političku situaciju.

Počet ću s konstatacijom kojom je jedan njemački novinar izvijestio svoju javnost o nedjeljnom skupu u Splitu. Usporedivši, po njegovoj procjeni, 150 tisuća ljudi s njemačkim relacijama taj bi broj odgovarao približno 2,5 milijuna Nijemaca koji bi demonstrirali protiv Schrödera, Fischera i Vlade. I dakako, kaže taj njemački novinar, ne može se govoriti o marginalnoj pojavi, nego o vrlo ozbiljnoj činjenici.

U nedjelju je, gospođe i gospodo, u Splitu, Osijeku i drugdje prosvjedovala ona Hrvatska ili onaj dio hrvatske javnosti koji se ne slaže s politikom vladajuće koalicije, koji ne prihvaća tu politiku i koji je odbacuje.

Dakako, glavni razlog i povod bio je uhiđbeni nalog za generala Mirka Norca, junaka i heroja Domovinskog rata, koji je sa Čanićem i svojim suborcima obranio Gospić te spriječio drugi Vukovar, a proslavio se i u drugim osloboditeljskim akcijama. Oko toga da je Mirko Norac heroj Domovinskog rata slažemo se svi, nema nikoga tko bi mu to osporio.

Naravno, ovdje se postavlja temeljno pitanje. Može li i heroj počiniti nedjela, može li se u obrambenome ratu, kada se

* Govor u Hrvatskom saboru u raspravi o generalu Mirku Norcu i uhićenjima u Gospiću, 14. veljače 2001.

brani svoj život, svoj narod, svoju djecu, svoju budućnost, svoju domovinu, počiniti nedjela. Dakako da može. I nitko ne može braniti takva nedjela ili zločin, ako je počinjen, i mora se za njega odgovarati. Ali se ovdje postavljaju dva pitanja: načelno pitanje policijskog i pravosudnog tretmana branitelja i pitanje političkog tretmana branitelja u ovih godinu dana.

Što se prvoga pitanja tiče spomenut ću privođenje u lisičinama osumnjičenika u Gospiću, koji je postao simbolika cijele jednogodišnje politike. A tako je bilo i u nekim drugim slučajevima. Zašto primjerice, a to pitanje možemo postaviti ne miješajući se u rad pravosuđa, državni odvjetnik nije Norca i Čanića pozvao na saslušanje, s tim da sasvim slobodno, bez pratnje policije i bez lisičina na rukama, pristupe saslušanju. Reći ćete, to je miješanje u rad pravosuđa, a mi kažemo ne, to nije miješanje u pravosuđe, nego se tu radi o političkoj osjetljivosti. Mi vas pitamo je li miješanje u rad pravosuđa, što odbijamo i vjerujem da se oko toga svi slažemo, navodni sastanak koji se održao između istražnog suca i predstavnika Ministarstva pravosuđa, a možda i samog ministra. Je li miješanje u rad pravosuđa jesenašnja izjava gospodina premijera, prigodom uhićenja u Gospiću, da se počelo s uhićenjima zločinaca i kriminalaca, osudivši ih tako i prije nego što je počeo pravosudni postupak? Je li miješanje u rad pravosuđa izjava gospodina potpredsjednika Vlade Slavka Linića u slučaju Luke Rijeka? Koji sud danas u Hrvatskoj, nakon izjave gospodina potpredsjednika, pri donošenju svoje odluke neće u razmatranje unijeti i možebitnu reakciju nekoga iz Vlade? Koji sudac će slobodno i neovisno donijeti takvu odluku, a da neće razmišljati kako će reagirati netko iz Vlade? Je li izjava predsjednika Mesića da državni odvjetnik, ne citiram točno, ali smisao je taj, ima slijediti politiku vlasti?

Što se drugog pitanja tiče, što je s političkim tretmanom branitelja u ovih godinu dana? Pokušavamo analizirati sve razloge zbog kojih je došlo do ovih strahovitih polarizacija. Smanjuju im se stečena prava. Dokaz za to je najnoviji Nacrt

zakona o braniteljima. Smanjuju se dotacije braniteljskim udrugama. Uvode se porezi na plaće kojih nikada nije bilo prije 3. siječnja 2000. Uvode se također porezi na mirovine obiteljima poginulih branitelja. A niz je ljudi iz ovih skupina, u ovih godinu dana, privođen na obavijesne razgovore. Revizija invalidnina izazvala je velike rasprave i u Saboru i u javnosti. Sjetite se one žalosne situacije kada je invalid, gospodin Beštek, donio svoju protezu ministru Pančiću rekavši: "Gospodine, jesam li ja lažni invalid?"

U ovih godinu dana vaše politike, dame i gospodo iz vladajuće koalicije, provodite politiku žestoke represije nad onima koji drugačije misle, nad članovima HDZ-a. Provodeći takovu praksu, osnažujete vaše geslo iz izborne kampanje: "Optuži i obećaj". Govorili ste o navodno dvjesto obitelji kojima je Tuđman dao da se obogate. Kada smo pitali koje su to, niste izašli s imenima, ali su vam dobro poslužili u izbornoj kampanji.

Ocrnjujete zadnjih deset godina, jer su to navodno deset propalih godina za Hrvatsku. Optužili ste HDZ za lopovluk u privatizaciji. Reći ću vrlo jasno s ove govornice, da, bilo je nečasnih ljudi u nas, i takvih više neće biti u HDZ-u. Ali isto tako dajem riječ hrvatskoj javnosti da ćemo inzistirati na tome da vidimo tko je tko u hrvatskoj pretvorbi i privatizaciji i ponaša li se u skladu sa zakonom, ali i da ćemo spriječiti antipoduzetničku klimu koju širite.

Nadalje, ta politika u ovih godinu dana nije odgovorila još uvijek na onu izjavu premijera Račana i na naš upit ovdje u Saboru, ja ga ponavljam ako do njega nije došao, ponavljam ga i danas. Na temelju čega je dao izjavu talijanskom dnevniku "Unita", u kojem kaže da se HDZ nalazi pod istragom? Gdje, u kojoj zemlji se politička stranka, pogotovo ona koja je bila na čelu narodnog pokreta za svoju državu, za slobodu nalazi na optuženičkoj klupi, na temelju čega je dana ta izjava, a ako nije dana neka se to kaže u hrvatskoj javnosti, a ako je dana, pozivam javno premijera da obrazloži tu svoju tvrdnju datu talijanskom dnevnom listu.

Nadalje, smjene ljudi od vrha do dna, od ministarskih pozicija, na koje ste imali pravo, do seoskih, do općinskih odbora za obranu protiv vremenskih nepogoda, dječjih vrtića, po načelu podobnosti, u kojima je trebalo smjestiti pripadnike šestorke, a maknuti sve ljude sposobne koji su se i dokazali ovih godina da mogu obavljati te poslove.

Po kojoj logici ste poslali dva redarstvenika generalu Janku Bobetku kući, da vidi na temelju čega i koliko ima pištolja kod kuće? Naravno da je formalnopravno to u redu da se prekontrolira ima li svako za svoj pištolj i oružni list, ima li dozvolu, ima li dokument koji ga prati, ali dame i gospodo, tom čovjeku koji je zapovijedao cijelom Hrvatskom vojskom ne možete prebacivati moguću zloupotrebu svog statusa. Prema tome, što je poruka ako ne poniženje legende Domovinskog rata.

I sve to što sam nabrojio i niz drugih stvari je, dame i gospodo, politika podjela i polarizacija hrvatskog društva. Promijenili ste odmah Deklaraciju o suradnji sa Haaškim tribunalom, a mi smo vas u toj raspravi pitali gdje je u toj Deklaraciji zahtjev da se oni zločinci koji su odgovorni za ubojstvo i smrt više od 15 tisuća hrvatskih ljudi i više od 7,5 tisuća u BiH kazne. Zašto mirno šetaju velikosrpski agresori koji su u Ličkom Osiku poklali 28 Hrvata, u Širokoj Kuli 29 Hrvata, u Škabrnji, Čelijama, Voćinu itd.?

Hrvatska se javnost zajedno s nama s pravom buni zbog jedne stvari: što iz fokusa naše javnosti, pa i političkih rasprava, nestaju polako srpski zločini, što će i svijet sve više zaboravljati da je na Hrvatsku bila učinjena agresija od strane Srbije, Crne Gore, JNA uz pomoć pobunjenih Srba. U fokus će sve više ulaziti možebitna nedjela koja su učinjena u obrani i koja nitko ne može braniti.

To je razlog po mom mišljenju i stožerima za zahtjeve koje su uputili prema Saboru da se pokuša pronaći zakonski okvir u kojim bi se trajno riješilo to bolno i teško pitanje Domovinskog rata, kao stalno izvorište društvenih sukoba. Ponavljam, nitko ne može braniti nedjela, ali politički gledano, za budućnost Hrvatske vrijedi se, dame i gospodo iz

vlasti, potruditi da u dijalogu i konsenzusu pokušamo riješiti ta bolna pitanja.

Kada smo 90-te preuzeli vlast, nismo išli u revanšizam. Otvoreno je ostalo pitanje komunističkih zločina od Bleiburga, Jazovki i svih drugih jama do kazamata, mučenja i ubijanja. I danas Hrvatskom šetaju počinitelji zločina i njihovi nalogodavci. Tko se u ime Komunističke partije ili Saveza komunista, ili njihova sljednika, ikada ispričao tim žrtvama i njihovim obiteljima? Tko se ikada ispričao Marku Veselici, Franji Tuđmanu, Goranu Dodigu i tisućama drugih što su svoje najbolje godine proveli u zatvoru? Tko se ispričao stotinama tisuća Hrvata diljem ove kugle zemaljske koji se desetljećima nisu smjeli vratiti u Hrvatsku, a vani su ih uhodili, progonili, ubijali udbaški agenti? I o tome govori “splitski skup” i “splitski skup” vam poručuje da onu pomirbu koju smo započeli 1990. i bez koje ne bi bilo uspjeha u Domovinskom ratu, i bez koje nema budućnosti Hrvatske, svojom politikom ne dovodite u pitanje, da ne potičete ponovno podjele u hrvatskom nacionalnom korpusu.

Ponavljam, nisam prijatelj teških riječi, jer one kad padnu zapriječe razgovor. I zato smo podržali duh onog dijela Deklaracije koja teži nadilaženju problema koji su očito tu, a zahtjevi kao i proglas, koji ste nama u petak spominjali, upućeni su vam od strane Stožera i HDZ s tim nema ništa. Pa odbijamo o njima raspravljati na način kako vi to postavljate, da pitate nas što je to što se traži u tim zahtjevima! Uđite u dijalog s njima, s udrugama, uvjeren sam da se mogu pronaći rješenja. Odbacujem nadalje i sve vaše insinucije na račun HDZ-a, pa neka ova rasprava danas posluži tome da raščistimo te stvari.

HDZ ne manipulira braniteljima, HDZ ne manipulira Mirkom Norcem. Pozivam vas da povučete i ove zaključke i da otvorimo raspravu i društveni dijalog, u svrhu pronalazjenja zakonskog okvira kojim bi se riješila sva potencijalna izvorišta društvenih sukoba u svezi s tim problemima slavnog i herojskog Domovinskog rata.

I na koncu da ne bi bilo nesporazuma: U ime Hrvatske demokratske zajednice pozivam na red, mir i dostojanstvo na svim prosvjednim skupovima, ali i na čvrstinu u iznošenju vlastitih stajališta i u političkoj borbi za ta stajališta. Nema demokracije bez toga da se čuje drukčije mišljenje, bez prava drugoga da kaže što misli, pa i na javnim prosvjedima, pa i na blokadama prometa. Jer ako ste vi uveli, s pravom, tu demokratski utemeljenu praksu blokade prometnica u kojima su sudjelovali aktualni predsjednik države i aktualni predsjednik Sabora, zašto je ne bi neki drugi, s istim političkim argumentacijama i razlozima, slijedili, naravno, u okviru demokratskog ustavnog poretka? To je temelj demokracije i pozivam vas još jedanput da se prestane s optuživanjem drugih, drugog i drukčijeg mišljenja i da se prosvjedi kvalificiraju kao državni udar, rušenje države i ustavnog poretka.

Što se Hrvatske demokratske zajednice tiče, spremni smo na razgovor, spremni smo na dogovor o svim bitnim političkim pitanjima koja se tiču hrvatskog naroda.

BOLJITAK HRVATSKE I OBRANA NACIONALNIH I DRŽAVNIH INTERESA*

Dame i gospodo!

*Drage Varaždinke i Varaždinci, članovi i simpatizeri
HDZ-a, dragi gosti!*

Danas je prigoda i vrijeme da se podsjetimo svih onih slavnih dana od početka, od prvog dana djelovanja naše stranke do danas, ali isto tako da ne ostanemo samo u prošlosti, da ne spavamo na lovorikama, nego i da kažemo nekoliko riječi o tome što je Hrvatska demokratska zajednica danas, u današnjem političkom životu u Hrvatskoj, koje su naše zadaće i što je ono što mi nudimo hrvatskoj javnosti.

Pa dopustite, prije svega, da se kratko u jednom možda zajedničkom prisjećanju podsjetimo onih slavnih dana koji su za nama. Kad je naš utemeljitelj i prvi predsjednik dr. Franjo Tuđman Hrvatskoj ponudio politički program i projekt, onda je pošao od dvije ključne pretpostavke. Kao državnik i povjesničar znao je da ovakav politički projekt ima samo onda izgleda ako se temelji na poukama, na učenju iz povijesti. Svi znamo za izreku da je povijest učiteljica života, ali isto tako znamo vrlo često i za onaj dodatak, da ona, povijest, ima vrlo malo učenika. Franjo Tuđman je bio jedan od rijetkih njezinih učenika, državnik koji je shvatio sve zablude naše hrvatske povijesti. Shvatio je primjerice onu zabludu da se u bitnim političkim ciljevima ne treba oslanjati na strance, da ne treba pomoć tražiti vani, nego da se treba osloniti na svoje snage i osoviti na svoje noge, na svoj narod. Nije Franjo Tuđman tražio savjetnike vani. Tražio je saveznika u Hrvatskoj i zbog toga je ponudio projekt nacionalnog

* Govor na tribini HDZ-a u Varaždinu, 20. veljače 2001.

pomirenja, nacionalne pomirbe. Nije to bila floskula, dame i gospodo, nije to bila nekakva mondena teza kojom se htjelo zaintrigirati hrvatsku javnost – ne, on je osjetio duboku istinu u tome da samo zajedništvom, slogom i jedinstvom hrvatskog naroda možemo ostvariti svoju slobodu i svoju državu.

Prije nekoliko dana, u subotu, otvorio sam u Karlovcu Šetalište dr. Franje Tuđmana i u kratkom govoru u toj prigodi usporedio sam njega i Eugena Kvaternika, hrvatskog velikana, jednog od najvećih hrvatskih sinova, čovjeka koji je osnovao s Antom Starčevićem Stranku prava, pisca i političara, ali iznad svega velikoga domoljuba. *Globetrotter*, danas bismo rekli, čovjek koji je obišao gotovo cijeli ondašnji svijet u drugoj polovici 19. stoljeća, otišao u Rusiju, naučio ruski jezik, uzeo rusko državljanstvo da bi pokušao s Rusima dogovoriti savezništvo a protiv Austrije, da Hrvatska izađe iz tog jarma. Otišao je razočaran, naravno, jer se ondašnjoj supersili nije isplatilo ući u sukob s drugom takvom silom a zbog nekoga trećeg, pogotovo ako je riječ o malim narodima. Otišao je naš Kvaternik i u Francusku, pa i dalje svijetom, upoznao i slavnog maršala Cavoura, svugdje tražeći savezništvo protiv Austrije, a za hrvatsku slobodu. I razočaran nakon što je obišao pola svijeta, uzeo ne znam koliko državljanstava, naučio jezika, napisao knjiga, dolazi u Zagreb razočaran, i kaže Starčeviću: – “Stari, ne mogu ništa napraviti, sve sam pokušao, ali nema izgleda.” Govori mu Starčević: “Hajde, smiri se malo i ostani u Zagrebu.” Kako je Eugen Kvaternik bio čovjek nemirna duha, čovjek od akcije, nije prihvatio taj savjet, nego ode u Vojnu krajinu dignuti bunu protiv Austrije, poznatu Rakovičku bunu. Bio je izdan nakon nekoliko dana od Srba i tako propade Rakovička buna, a Kvaternik izgubi život. Rekao sam u Karlovcu prije tri dana, a ponovit ću i ovdje u Varaždinu. Evo, tu je razlika između njega i Tuđmana. Franjo Tuđman je naučio iz povijesti, i zato nije tražio nigdje saveznike, znao je, ako budemo jedinstveni i složni, da će svijet priznati i prihvatiti naš zahtjev za svojom državom. I zato je druga postavka bila zajed-

ništvo domovinske i iseljene Hrvatske. Ta iseljena Hrvatska, proganjana, zabranjena, ta druga Hrvatska je čekala 1990. godinu i čekala je da se pojavi Franjo Tuđman i da se pojavi HDZ, da može konačno odahnuti i reći nakon deset, petnaest, dvadeset, trideset, neki i četrdeset godina – možemo se vratiti kući. I te dvije pretpostavke su bile ključ uspjeha ovog nacionalnog preporoda koji zovemo stvaranje suvremene hrvatske države. I tek tada smo mogli krenuti sa tim pretpostavkama i u borbu protiv agresije, u otpor, i na tom smo modelu mogli pobijediti u nametnutom ratu.

I zato danas kad gledamo unatrag, možemo s ponosom pogledati na te slavne godine. Ostvarili smo nešto na što možemo svi skupa biti ponosni, ali netko je to osmislio, predložio hrvatskom narodu i vodio, a to je bila Hrvatska demokratska zajednica. I to nam nitko ne može oduzeti, to ulazi zlatnim slovima u hrvatsku povjesnicu.

Došla je obrana od agresije, otpor, bile su procjene stranih obavještajnih službi i to vodeće svjetske, ne moram je citirati, znate svi na koju mislim, da će vojna mehanizacija JNA pregaziti Hrvatsku do Božića, da nas neće biti. Čak su nam davali i savjete, Predsjedniku i najužem državnom vodstvu – pogledajte gdje ćete do Božića smjestiti sebe i svoje obitelji izvan Hrvatske. To je puna istina. Govorit ćemo o tome upravo danas kada nam iz vladajuće koalicije poručuju da će se konačno obračunati sa HDZ-om. Ma s kim će se oni to obračunati? Govorit ćemo to danas i uvijek, i svjedočiti o onome što je bilo. Jer kad smo pozvali Hrvatsku na otpor, dame i gospodo, bilo je nekih koji su nam govorili da smo stranka opasnih namjera, bilo je i nekih koji nisu pošli s nama, bilo je i nekih koji su nam rekli – pa to je suludo što vi tražite. Bilo je nekih koji su rekli, a uoči stvaranja Hrvatske vojske, hrvatske oružane sile, da stvaramo stranačku vojsku, da naoružavamo stranačku vojsku. A danas je ta tobožnja stranačka vojska moderna oružana sila koja je oslobodila zemlju 1995. u onim sjajnim, veličanstvenim operacijama “Bljeska” i “Oluje”. Danas je ta Hrvatska vojska, dame i gospodo, hrvatska oružana sila zajedno s Ministarstvom

unutarnjih poslova razmjerno brojnosti jednakopravna i kompatibilna s oružanim snagama zemalja članica NATO-a. Sve smo to postigli u vrlo kratkom vremenu. Ali kad smo pozvali 1991. na obranu i na otpor, na obranu svoje domovine, svoje slobode, na obranu svoje budućnosti, na obranu svog imena, na obranu svog ponosa, bilo je nekih koji su formirali “münchensku bojnu”, a bilo je, naravno u daleko većem omjeru, onih koji su bez oružja, s teniscama na nogama i krunicom oko vrata pošli vjerujući u svoj narod, vjerujući u našu pobjedu.

*Jednak tretman za borce antifašističke koalicije i za
branitelje Domovinskog rata*

Jedan od takvih je bio i general Mirko Norac. Uzimamo ga večeras kao simbol svih onih hrvatskih mladića, svih hrvatskih muževa koji su, vjerujući u svoj narod, u to pravo na otpor, na slobodu, na budućnost, na svoju državu, rekli “ne” agresoru i pokazali da se možemo unatoč takvim okolnostima, obraniti i da možemo osloboditi zemlju. Jedan od takvih je sigurno, spominjem ga zbog toga jer mu je sutra sprovod na Mirogoju, i pokojni general Zvonimir Červenko. Ali vraćam se na temu Norca, jer to je danas politička tema par excellence u Hrvatskoj i ne možemo a da ne prozborimo o tome. Ništa drugo ne tražimo za Mirka Norca i sve hrvatske branitelje, ništa drugo ne tražimo nego ono na crti politike pomirenja, i politike odbacivanja revanšizma koju smo odbacili 1990. godine, ništa drugo ne tražimo nego isti status i tretman kao i za borce antifašističke koalicije. Zašto to kažem? Jučer se u Zagrebu održavao skup za pravnu državu koji sugerira da mi možda nismo za pravnu državu, a ja odbacujem to u ime svih članova i simpatizera i birača Hrvatske demokratske zajednice i kažem – pa kako mi koji smo stvarali pravnu državu (jer nećete mi valjda reći da je do 1990. bila pravna država), kako mi to koji smo je stvarali,

koji smo uveli trodiobu vlasti, koji smo uveli sve moderne demokratske mehanizme i institucije jedne demokratske države u Hrvatsku, kako bismo mi bili protiv pravne države? To je zamjena teza, to je onaj klasični *qui pro quo*. U Europi, pa i u Hrvatskoj, odnosno bivšoj Jugoslaviji, borba protiv fašizma bila je pravedna, legitimna, osloboditeljska kao što je bio i Domovinski rat, i tu vidim apsolutno usporedbu. Domovinski rat je isto tako bio osloboditeljski, pravedan, legitiman, obrambeni. Poslije Drugog svjetskog rata nitko nije postavljao pitanje što se događalo, a zašto bismo u Europi i u Hrvatskoj imali dvostruke kriterije. Postoji pitanje na koje odgovaramo – da, moguće je i u takvom ratu počinuti nedjela, moguće je, i u Domovinskom ratu da su počinjena nedjela, moguće je da su sigurno i u toj borbi antifašističke koalicije počinjena nedjela. Prema tome, ne tražimo ništa drugo doli jednak odnos. Ne mogu branitelji Domovinskog rata biti u nepovoljnijem položaju od boraca antifašističke koalicije. To je ono što traži HDZ. I može se donijeti zakonski okvir, postoje rješenja na Zapadu. Mi smo u saborskoj raspravi o tome dosta govorili, nije mi namjera, nije ni vrijeme ni mjesto da to ovdje raspravljamo, ali se može naći rješenja, na tom tragu s ovom argumentacijom. Ne želim spominjati radi naše čvrste politike nacionalnog pomirenja da nismo procesuirali, a zločin nikad ne zastarijeva, sve one odgovorne koji danas šeću slobodno Hrvatskom, za zločine Bleiburga, Jazovki i drugih jama diljem Hrvatske. Neću spominjati da nismo procesuirali 1990. sve one koji su odgovorni za zločine nad Hrvatima nakon 1971. i gušenja Hrvatskog proljeća. Evo ih i ovdje sjede ljudi koji su bili u kazamatima po nekoliko godina. A tko je odgovarao za te zločine? Tko je odgovarao ikad za sve one zločine, za progone, uhođenja i ubijanja hrvatskih ljudi u inozemstvu od strane UDB-e i KOS-a? Prema tome, ima dovoljno političkih razloga i dovoljno razloga i u pravdi i u pravnoj državi da se ovo bolno pitanje, ne otvarajući rane iz prošlosti, riješi nacionalnim konsenzusom. I zato smo u Saboru rekli i stojimo na toj poziciji – ovi zaključci koje je donijela šestorka nisu u redu, ne rješavaju problem,

samo ga odgađaju. I zato smo išli s prijedlogom da se pronađe u dijalogu, uz moguće konzultiranje i zakonodavstava drugih zapadnoeuropskih država, da se pronađe to rješenje. I nije dobro da se naš prijedlog nije prihvatio, to naime da se konsenzusom priđe rješavanju. Jer za sva bitna pitanja od nacionalnog interesa HDZ je spreman na razgovor i dogovor, vodeći se onim svojim načelom da su državni interesi uvijek iznad stranačkih, jer i stranački interesi su zadovoljeni uvijek onda kada su obranjeni državni ili nacionalni interesi.

*Ubuduće koalicije za neki program a ne
protiv nekoga*

To je naša politika, to je ono što nam je predsjednik i osnivač naše stranke dr. Franjo Tuđman ostavio u nasljeđe. Danas se vide rezultati politike šesteročlane koalicije i njezinih akcija. Koalicija protiv nečega ne vodi ničemu, jer kad su ostvarili taj svoj cilj i došli na vlast, sad ne znaju kako upravljati zemljom. Ubuduće u Hrvatskoj trebaju biti koalicije za nešto, okupiti se oko jednog programa, ponuditi Hrvatskoj program i biti za nešto, a ne protiv nečega. Optuži HDZ za sve i obećaj narodu sve. Sad se vidi da je to sve bilo isprazno, sad se vidi da ne mogu živjeti od toga da se napada HDZ, pa ni od one Linićeve najave da će se oni konačno obračunati s HDZ-om. To je smiješno, to je naprosto dokaz nemoći, dokaz nepostojanja vizije, dokaz nepostojanja strategije. Jer u tom svom odgovoru koji je taj ministar dao Nedjeljnoj Dalmaciji, odnosno u tom intervjuu, ne vidi se nikakva vizija, nešto što bi se ponudilo Hrvatskoj. A Hrvatska traži perspektivu, Hrvatska traži da joj se ponudi da nakon deset, jedanaest godina u kojim godinama smo svi pridonijeli, netko više netko manje, ali svi na socijalnom planu gdje smo morali stezati kaiš, da se ostvari ovaj veliki nacionalni projekt u kojem je Hrvatska konačno sa svim drugim narodima Eu-

rope i svijeta zajedno u ravnopravnom položaju u međunarodnoj zajednici. Da konačno, nakon tih deset sjajnih i slav-
nih godina, da se konačno posvetimo boljem životu hrvatskih
ljudi, povećanju standarda, ali ne! Nastavilo se s obračunima
s HDZ-om, represijom, prijetnjama i da ne nabrajam dalje.
To nije dobro. Širi se nekakvo beznade Hrvatskom, pitaju
se ljudi koje su to perspektive, što nam vi nudite kao nova
Vlada. I ja sugeriram svim našim članovima i našoj strani-
ci, pogledajmo još malo ovu Vladu kako radi. A mi branimo
hrvatske nacionalne i državne interese.

Jer, kako šutjeti kada zastupnica u Hrvatskom saboru
kaže da je njezina zemlja, Republika Hrvatska, bila agresor
u Bosni i Hercegovini? Kako šutjeti na te objede i kako pro-
tumačiti to da je vladajuća šestorka odbila naš prijedlog kad
smo predložili da se odbaci ta optužba? Prema tome, morali
smo i bit ćemo na crti obrane hrvatskih interesa. Naš je in-
teres bitno obraniti hrvatsku samostalnost, njezinu ravnop-
ravnost u međunarodnoj zajednici, njezin put, individualni
put prema europskim integracijama. Mi jesmo za Europu.
Pa mi smo i uveli Hrvatsku u bitne svjetske organizacije i
europske integracije. A na to što nam se želi neopravdano
reći, da su Tuđman i HDZ vodili izolacionističku politiku i
da smo Hrvatsku izolirali od svijeta, odgovaramo ovako – a
tko je izborio međunarodno priznanje Hrvatske, a tko je Hr-
vatsku uveo u Ujedinjene narode, najvažniju međunarodnu
instituciju? Pa, HDZ. A tko je Hrvatsku uveo u Vijeće Eu-
rope? Pa valjda HDZ. A tko je Hrvatsku uveo u Europsku
organizaciju za europsku sigurnost i suradnju, OESS? Pa
valjda HDZ. A tko je Hrvatsku uveo u Srednjoeuropsku ini-
cijativu, u Podunavsku komisiju i da ne nabrajam dalje, pa
i ako hoćete, u Partnerstvo za mir. Sve pregovore smo mi
odradili, bilo je samo pitanje političke odluke međunarodne
zajednice, isto tako i u Svjetsku trgovinsku organizaciju.

Prema tome, nije točno da su HDZ i Franjo Tuđman vo-
dili izolacionističku politiku, mi smo vodili politiku promi-
canja naših interesa. Nije uvijek svima bilo drago čuti kad
bismo mi rekli haškoj tužiteljici ili nekome drugome – da,

gospodo, a što je s onim srpskim zločincima koji mirno šetaju, zašto nema njih, gdje su Bošnjaci koji su odgovorni za masakre nad Hrvatima u Bosni i Hercegovini? Mi smo postavljali neugodna pitanja, tu je bio naš problem, bili smo čvrsti u zaštiti i u promicanju naših interesa. Ali da vam kažem nešto, dugo sam radio u međunarodnoj politici pa vam mogu reći iz osobnog iskustva. Svijet poštuje one koji sami sebe poštuju. Predstavnicima međunarodnih organizacija je doduše lakše kada imaju suparnika koji pristaje na sve, lakše je, ali ga ne poštuju. I zato je moja sugestija ovoj Vladi, jer je ona hrvatska demokratski izabrana Vlada, neka promiče i štiti hrvatske nacionalne i državne interese. Mi u HDZ-u smo za europske integracije, u našem programu vrlo čvrsto stoji da HDZ podržava ulazak Hrvatske u europske integracije, ali europske integracije onakve kakve će biti po mjeri svakog naroda i svake države koja želi unutra. Nema Europe bez ravnopravnosti svih, nema Europe s diktatom. Jedni mogu individualno, a drugih pet u paketu. Nema budućnosti takve Europe, niti ima ujedinjene Europe s dvostrukim kriterijima.

Koje su nam zadaće?

Govoreći sve ovo, naravno da nisam izgubio iz vida niti namjeravam večeras ispustiti i ono što nam je činiti ubuduće. Imamo ništa manje odgovornu ulogu nego što smo je imali jučer, bez obzira na to što smo na državnoj razini u oporbi. Samo sam spomenuo neke od problema s kojima se suočavamo na nacionalnoj razini, nisam htio govoriti o gospodarstvu. Ali bih mogao reći da unatoč tim godinama rata i teškoj tranziciji iz socijalističkog planskog gospodarstva u tržišno gospodarstvo, da smo ostvarili dobre rezultate, da smo izgradili preko dvjesto kilometara autoceste, da smo izgradili u tim godinama rata više od tristo škola, dječjih vrtića, obnovili više od četiristo crkvi i da ne nabrajam dalje.

Da, imali smo iste probleme kao što ih imaju Mađarska, Poljska, Češka, Slovačka, Rumunjska i sve tranzicijske zemlje, ali na žalost mi smo imali rat, na njihovu sreću oni nisu. Unatoč svemu tome, možemo biti ponosni na ono što smo ostvarili, i nećemo prihvatiti nikakve paušalne osude tih deset godina, pa ni klevete i ocrnjivanja Franje Tuđmana ni HDZ-a. Nećemo prihvatiti optužbe o dvjesto ciljano bogatih obitelji, nećemo prihvatiti optužbe da je HDZ opljačkao Hrvatsku u privatizaciji i pretvorbi. Vidjet ćete, ako ova Vlada bude imala hrabrosti izaći s punom istinom o tome, vidjet ćete kao i cijela Hrvatska s iznenađenjem, koliko je članova drugih stranaka sudjelovalo u pretvorbi i privatizaciji. Po našim unutarnjim, internim procjenama oko 6% članstva Hrvatske demokratske zajednice je sudjelovalo u pretvorbi i privatizaciji, a zanima nas i te kako koji su to iz drugih stranaka, pa da vidimo kako će Hrvatska jednog dana i te kako biti iznenađena ako Vlada izađe s tim listama. Ali, sudjelovanje u privatizaciji nipošto nije zlo po sebi. To je poželjno i dobro. Bilo bi loše ako bismo, kao što se to radi, pristali na takvu antipoduzetničku klimu. Ne može biti politika ni HDZ-ove ni ove vlasti prokazivanje i sramoćenje dioničara ili vlasnika poduzeća, jer bi nas to vratilo u socijalizam i radničko samoupravljanje, a udaljilo ponovno za stoljeća od Europe. Ono što je cilj ovog diskursa je štetna tajkunizacija, neplaćanje poreza i kreditnih rata, dobivanje u vlasništvo firmi putem nekakvih papirnatih transakcija, a bez novca. To se treba raščistiti.

Sutra ćemo još bolje upravljati zemljom

Prema tome, ostaje na nama, i time ću završiti, u oporbi na državnoj razini, teška i odgovorna zadaća, braniti hrvatske nacionalne i državne interese, biti onaj kontrolni mehanizam vlasti koji će je kritizirati uvijek onda kad budemo mislili da ne nude dobra rješenja za Hrvatsku, ali i podržati

nešto što je dobro za Hrvatsku. Podržali smo to što je Vlada ostvarila neke uspjehe na vanjskopolitičkom planu, međutim, isto tako legitimno pravo oporbe i demokratskih institucija je uvijek iznova izazivati Vladu, ako ne može riješiti bitna pitanja iz gospodarskog i političkog života, pogotovo ona koja vode ponovnoj podjeli narodnog bića, jer to je najgore što bi nam se moglo dogoditi. Ako ta pitanja na političkoj razini ne bude mogla riješiti, i ako se na to nastavi s nerješavanjem bitnih socijalnih i gospodarskih problema, ima li išta legitimnije, ima li išta politički pametnije nego tražiti da ta Vlada svoj mandat stavi na provjeru hrvatskim biračima? Nije nam do vlasti radi vlasti, nama je do bolje Hrvatske, nama je do one Hrvatske koja će konačno zaboraviti, ne dakako u smislu političkog pamćenja, ali zaboraviti ovih teških deset, jedanaest godina i okrenuti se onome za što smo svi mi tu, koji smo kao političke stranke organizirani, a to je bolji život za sve hrvatske ljude i svakog hrvatskoga građanina. To je cilj svake Vlade, mora biti cilj i ove. Nama u Hrvatskoj demokratskoj zajednici želim da s ponosom gledamo na ono što smo ostvarili, da nam to bude inspiracija, nadahnuće i snaga za budućnost, jer i ovi dani oporbe su časni dani služenja Hrvatskoj i s tim iskustvom ćemo sutra, a to će biti vrlo skoro, još bolje upravljati zemljom.

STALNE PROMJENE USTAVA NARUŠAVAJU UGLED ZEMLJE*

*Gospodine predsjedniče,
dame i gospodo!*

Danas se i hrvatska javnost i zastupnici pitaju čemu opet promjene Ustava nakon nekoliko mjeseci. Nema dvojbe da se svi slažemo oko toga da je riječ o vrlo ozbiljnom pitanju jer ozbiljnost jedne zemlje, njezine vlasti, njezine politike mjeri se po tome koliko su trajne i njezine odluke, političke i bilo koje druge. I ako danas, nakon tri mjeseca nakon što smo promijenili Ustav, protivno glasovima oporbe, ponovno mijenjamo Ustav, onda se postavlja pitanje, koliko dugo će ovaj Ustav, kada ga izglasate, a očigledno imate dovoljno glasova za njega, trajati i hoćete li opet doći pred hrvatsku javnost za tri, šest ili devet mjeseci ili možda godinu dana i ponovno tražiti razumijevanje hrvatske javnosti. Od one hrvatske javnosti koja očekuje bolju politiku, bolji životni standard, od one hrvatske javnosti koja na koncu konca očekuje ispunjenje vaših predizbornih obećanja, a to je bolji život, hoćete li od njih opet tražiti razumijevanje za promjenu Ustava.

I naravno da čovjek u analizi mora postaviti pitanje koji su to bitni razlozi, koji je to spiritus movens ovih najnovijih najavljenih ustavnih promjena.

Nema dvojbe i to je ono što je žalosno u cijeloj priči, što je neozbiljno u svemu tome, što sigurno daje pečat neozbiljnosti ovoj vlasti, a to je da su unutarnji odnosi unutar vladajuće koalicije bitni spiritus movens, pokretačka snaga ovih

* Govor u Hrvatskom saboru u raspravi o promjenama Ustava, 8. ožujka 2001.

ustavnih promjena. Primjerice, ukidanje Županijskog doma. Ako je prije tri mjeseca Županijski dom za vladajuću koaliciju bio apsolutno prihvatljivo rješenje, onda se postavlja pitanje zašto to danas više nije, zašto se danas usuprot trendu u svjetskoj zajednici ide ukidati gornji dom parlamenta.

U vašem programu i izbornom, a i u programu Vlade, a i političkim programima šest stranaka koje su na vlasti, jedna je od okosnica tog programa jačanje parlamentarizma. Jačanje parlamentarizma, gospodo, nije ukidanje gornjeg doma, to je slabljenje parlamentarizma u Hrvatskoj. Neću nabrajati sve ono što su kolege rekli oko načina vladanja i upravljanja zemljom, gdje šest predsjednika stranaka donose odluke, a onda naši kolege ovdje u dvorani moraju to izglasovati, nego ću govoriti o tome da je u svijetu trend da se uvodi gornji dom i da se jača gornji dom parlamenta. Tako bi trebalo biti i s našim Županijskim domom. Ako mu u ovih osam godina njegova uloga nije bila dovoljno izražena, onda smo trebali ići prema jačanju Županijskog doma, prema senatu s mogućnošću veta, ali nikako na njegovo ukidanje. Gubite svaku vjerodostojnost kad ste do jučer bili za Županijski dom, a danas više niste. To nas i hrvatsku javnost upozorava na to da postoje oni drugi razlozi koji su skriveni, a to je očito strah od remećenja već ustaljenih odnosa unutar šesterke. Možebitni izbori za Županijski dom Hrvatskoga sabora bi možda donijeli prevagu onakvu kakva nije izražena rezultatom od 3. siječnja i to bi dovelo sigurno do unutrašnjih poremećaja, do zahtjeva određenih stranaka za drugačijim statusom unutar šesterke. To su bitni razlozi, i to hrvatska javnost mora znati, to znači strah od izbora, strah od gubitka izbora, strah od toga da se ne poremete odnosi. To vas, gospodo iz vladajuće koalicije, navodi na to da mijenjate Ustav. To je krajnje neozbiljno, a može se reći i da je žalosno da se dnevno-politička pitanja i pitanja odnosa unutar vlasti rješavaju Ustavom.

Oko Županijskog doma još nešto. Po našim informacijama u ovom trenutku, a to ste već čuli, ja ću ponoviti, dvanaest

zemalja u svijetu uvodi gornji dom parlamenta. Tek jedna zemlja po našim informacijama, Pakistan, ukida gornji dom. Vrlo je, nadalje, upitno i politički i bilo kako drugačije, ovlasti gornjega doma prenositi na niža tijela, tj. na županijske skupštine, kao što ste bili predvidjeli.

I druga tema o kojoj želim govoriti, to je pitanje iseljenišva. No prije toga reći ću da je bilo smiješno ovih dana čitati vašu argumentaciju po dnevnim listovima da se ukidanjem Županijskog doma štedi novac za dječji doplatk. To je jeftina demagogija. Znamo vrlo dobro da Županijski dom košta puno manje od troškova reprezentacije Zastupničkog doma. Treba ići sa validnim argumentima, a ne sa demagoškim, populističkim, koji ne stoje i koji nisu u redu. Ne mogu se mjeriti kruške i jabuke. Dječji doplatk je vrlo važan, kao što je važna i naknada majkama roditeljama, pa ste je smanjili bez obzira na to što je to jedno od krucijalnih pitanja u Hrvatskoj, jer nema budućnosti Hrvatske bez demografske obnove. Što se pak iseljenišva tiče, čujemo najave iz koalicije da se neće ustavnim materijom rješavati pitanje biračkog prava iseljenika, što je dobro, ali nije dobra najava da će se mijenjati izbornim zakonom, što u konačnici dođe na isto. Koja je poruka hrvatskim državljanima, hrvatskom iseljeništvu danas kada imamo sva velika nacionalna pitanja riješena, kada je rat iza nas, mirna reintegracija Podunavlja, kad se Hrvatska može u miru posvetiti rješavanju bitnih pitanja, koja je poruka da se jedan dio hrvatskih državljana isključuje iz javnog i političkog života u Hrvatskoj? I to onaj dio koji je jednako tako kao i domovinska Hrvatska pridonio uspostavi suvremene hrvatske države, borbi za njezinu slobodu, za njezino oslobođenje, a posebno borbi za njezinu međunarodnu afirmaciju. Zašto isključivati taj dio hrvatskog naroda, koji su to razlozi, kad danas to činite usuprot trendu u međunarodnoj zajednici? Zemlje sa jakim iseljeništvom kao što je Hrvatska, primjerice Italija i Portugal, uvode ono što vi danas želite ukinuti.

Ako Italiji, jednoj od vodećih zemalja svijeta, ne smeta da joj u parlamentu sjede predstavnici dijaspore, zašto bi to

smetalo Hrvatskoj? Zašto to ne smeta Portugalu, zašto to ne smeta Poljskoj? A i neke druge zemlje razmišljaju o uvođenju biračkog prava za svoje iseljenike.

I da zaključim, bilo je puno promjena od 3. siječnja kao što ste najavili, od ustavnih promjena, do promjene Deklaracije o suradnji sa Haagom, do smanjenja naknade roditeljama, smanjenja plaća, uvođenja poreza na mirovine invalidima, ukidanja mirovina i zdravstvenog osiguranja izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine, a i promjena na planu cijena. I hrvatski građani su se uvjerali barem u jedno, da ova vladajuća koalicija upravlja zemljom pod geslom – ako ne može bolje, a ono neka bude skuplje.

BRIGA ZA HRVATE U BiH NAŠA JE TRAJNA OBVEZA*

Gospodine predsjedniče!

Dame i gospodo zastupnici Hrvatskog sabora!

Molim najprije hrvatsku javnost za puno razumijevanje za ovu raspravu, premda znam da naši građani imaju svojih problema i da će se neki upitati čemu ova tema danas kad Hrvatska ima niz gospodarskih i socijalnih problema i pitanja koja nisu riješena. Međutim, dva su bitna razloga zbog kojih sam uvjeren da će naši građani imati puno razumijevanje za ovu raspravu. Prvi je to što su Hrvati u Bosni i Hercegovini doista u teškom položaju i mi pred tom činjenicom ne možemo zatvarati oči. I drugi je razlog, zbog kojeg sam uvjeren da ćemo naići na razumijevanje u hrvatskoj javnosti, što su mir i stabilnost u Bosni i Hercegovini od velike važnosti za Hrvatsku i za Europu, pa i za svijet. Međutim, nema mira i stabilnosti u Bosni i Hercegovini bez pune ravnopravnosti triju konstitutivnih, suverenih i ravnopravnih naroda.

I zato uime predlagatelja, uime moje stranke, uime Hrvatske demokratske zajednice želim na početku ove rasprave vrlo jasno reći da nam je želja da se ona odvija u duhu tolerancije i u naporima da se dođe do konsenzusa. Konsenzus bi bio vrlo važan politički korak, ali i poruka hrvatskom narodu u Bosni i Hercegovini, te poruka cijeloj bosanskohercegovačkoj i međunarodnoj javnosti.

Tema je, kao što sam rekao, od posebne važnosti za Hrvate u Bosni i Hercegovini, ali i za Republiku Hrvatsku i za Europu, jer su mirna i stabilna Bosna i Hercegovina bitan

* Govor u Hrvatskom saboru, 16. ožujka 2001.

čimbenik za stabilnost i prosperitet i Republike Hrvatske i ovog dijela Europe.

Prije nego kažem nekoliko bitnih stvari o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini, a i zbog nekih nespornosti u prošlosti, na početku želim reći koja je politička pozicija Hrvatske demokratske zajednice u pogledu Bosne i Hercegovine. Moja stranka u potpunosti ističe punu odanost razvijanju svestranih, prijateljskih i dobrosusjedskih odnosa između Hrvatske i Bosne i Hercegovine kao dviju samostalnih, suverenih, neovisnih i ravnopravnih europskih i demokratskih država.

HDZ smatra da Bosna i Hercegovina mora biti ustrojena kao demokratska država triju uistinu konstitutivnih, suverenih i jednakopravnih naroda i slobodnih i jednakopravnih građana na cijelom njenom teritoriju. Samo takva Bosna i Hercegovina može ostvariti trajan mir, stabilnost i samoodrživost. Takva Bosna i Hercegovina, s čijim ustrojem će biti zadovoljna sva tri njezina konstitutivna naroda, od strateškog je interesa i za Hrvatsku i za Europu.

Valja reći na početku rasprave da je konstitutivnost svih triju naroda i u samim temeljima Ustava Bosne i Hercegovine. Međutim, kad uzmemo činjenicu da su Hrvati najmalobrojniji narod u Bosni i Hercegovini, da su od početka rata od 1991. od zadnjeg popisa pučanstva do danas više nego prepolovljeni, onda bismo morali biti još svjesniji one ustavne obveze po kojoj je Republika Hrvatska dužna brinuti o Hrvatima u BiH. K tomu dolazi i činjenica da je naša zemlja i kao potpisnica Daytonu na to obvezna. A tome želim pridodati i treću kategoriju, a to je moralna obveza hrvatske države da se brine o Hrvatima u Bosni i Hercegovini, posebno o njima, ali i svim drugim Hrvatima izvan domovine.

Trend iseljavanja Hrvata iz Bosne i Hercegovine se nastavlja. Ono što je posebno pri tome teško, ali točno i činjenično, jest da neki pokazatelji govore da se iseljavanje Hrvata u ovih pet i pol godina primjene Daytonu pojačalo. To je činjenica o kojoj se malo govori u Hrvatskoj, to je činjenica o kojoj malo zna ili malo govori i međunarodna zajednica.

Stoga se mi, naravno, bojimo da su procesi koji se u posljednje vrijeme događaju, procesi koji vode prema dekonstituiranju hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Ta je naša strepnja utemeljena u svemu onome što se događa. Bilo bi katastrofalno i za položaj Hrvata, a i za razvoj mira i stabilnosti Bosne i Hercegovine, pa i Republike Hrvatske, ako bi Hrvati u Bosni i Hercegovini spali na status nacionalne manjine, a ponavljam, suveren su, konstitutivan i ravnopravan narod.

To će se međutim dogoditi, dame i gospodo, uvaženi zastupnici, ako se nastave dva procesa koja su upravo u tijeku. Prvo, ako dva naroda u Bosni i Hercegovini budu ravnopravniji od trećega, a to se događa u ovom trenutku. Prvo, uvođenje dvije različite kategorije naroda, njihovog statusa, njihove ravnopravnosti i drugo, ako Hrvati i dalje u Bosni i Hercegovini, kao što je to slučaj sada, ne budu vidjeli svoju perspektivu. To je onaj razlog zbog kojeg se bojimo da će, ako se ti procesi nastave, doći do dekonstituiranja i do spadanja na status nacionalne manjine. A oni neće vidjeti svoju perspektivu ako se ova pitanja ne riješe, jer ona otvaraju, naravno, tek mogućnost za rješavanje njihovih gospodarskih i socijalnih pitanja.

Odluke izbornog povjerenstva za opće izbore u studenome prošle godine, tj. donošenjem izbornih pravila koja su bila, koja su u mnogome odudarala, pa može se reći i bila u suprotnosti s Daytonskim sporazumom i Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, i Ustavom Bosne i Hercegovine, dodatno su pogoršale položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Dom naroda, kako ga je zamislio ustavotvorac, predstavlja instrument zaštite vitalnih nacionalnih interesa jednog od konstitutivnih naroda, u ovom slučaju hrvatskoga.

Ako su se promijenila izborna pravila za izbor zastupnika u Dom naroda, u kojima se u neravnopravan položaj doводи hrvatski narod, onda je to bitno odudaranje i eklatantno kršenje Daytona i Ustava i Federacije i BiH, i zato smo i predložili Saboru ovu raspravu. Jedno je točno, ta izborna pravila ne mogu opstati.

Isto tako, u ovom trenutku, a držeći se onog svog apela i zastupnicima HDZ-a i svim zastupnicima da ovu raspravu doista održimo u atmosferi snošljivosti, dijaloga i da pokušamo doći do konsenzusa, želim reći da mi je žao što je vladajućoj koaliciji trebalo šest mjeseci da naš prijedlog, koji smo oko 20. listopada 2000. g. uputili kao prijedlog za raspravu o stanju i položaju Hrvata u BiH pod naslovom "Primjena Daytonskog sporazuma u BiH", dođe na dnevni red Zastupničkog doma. To nije dobro. Upozoravali smo i bilo je na vrijeme onda kad smo, dakle dvadeset dana prije samih izbora u BiH, kad smo na Vanjskopolitičkom odboru raspravljali o tome i tražili da se ta rasprava uvrsti u dnevni red Zastupničkog doma. Vjerojatno je, želim se tako nadati, da bi možda neki procesi mogli biti zaustavljeni da smo tada raspravili o tome i da je hrvatska vlast, hrvatska Vlada poduzela one korake koje danas poduzima. Jučerašnji sastanak ministra vanjskih poslova sa Javierom Solanom je pravi put. Treba razgovarati i treba međunarodnoj zajednici jasno reći da ne možemo zatvarati oči pred jednostranim kršenjem, odudaranjem od Daytona, neprihvatanjem Daytona, ili selektivnom primjenom Daytona. Ili ćemo prihvaćati Dayton u cijelosti, ili će doći do revizije Daytona, ili će doći do nove međunarodne konferencije, do novog preslagivanja karata. I u tom smislu nije dobro da se ova rasprava nije održala tada nego danas, šest mjeseci kasnije.

Govorio sam o Domu naroda kao instrumentu zaštite vitalnog nacionalnog interesa jednog konstitutivnog naroda, u našem slučaju hrvatskog naroda. Ima još jedan mehanizam koji jamči ravnopravnost naroda putem državne uprave. To su načela konsenzusa, rotacije i pariteta koji narodima omogućuju ostvarenje i zaštitu vitalnih interesa i to prvenstveno u Predsjedništvu BiH, ali sigurno i u drugim državnim institucijama.

Mi u HDZ-u smatramo da su ta načela, ili ako postoje i neka druga, instrumenti zaštite jednakopravnosti svih triju naroda, pa i građana BiH i zbog toga posebno molim da i u raspravi pokušamo pronaći koja su to rješenja, posebno i u

pogledu izmjene ovih izbornih pravila. Je li to vraćanje na stara rješenja u skladu s Daytonom za Dom naroda, ali uz punu primjenu ovog načela konsenzusa, rotacije i pariteta. O zaključcima koje smo jutros dobili i o kojima će predsjednik Vanjskopolitičkog odbora izvijestiti Zastupnički dom, želim reći da smo o njima raspravljali, da smo dobili i prijedlog "šestorke", da smo s nekim od tih prijedloga zadovoljni, s nekima ne, pa ćemo se pridružiti u ime HDZ-a onom cilju i naporima da se putem radne skupine, višestranačke radne skupine pokuša doći do konsenzusa oko zaključaka.

Ali je jedno sigurno, dame i gospodo, i to želim reći zbog hrvatske javnosti, da su izmjene pravila za izbor zastupnika u Dom naroda Federacije BiH omogućile bošnjačkom glasačkom tijelu da znatno utječe na izbor zastupnika u Dom naroda koji, ponavljam, predstavlja instrument zaštite od vitalnog nacionalnog interesa. Dom naroda je sastavljen od po trideset zastupnika Bošnjaka i Hrvata i dvadeset ostalih, a jedna od njegovih uloga je pored ocjene zakona, koje se donose u Zastupničkom domu Federacije, i predlaganje i potvrđivanje predsjednika i dopredsjednika Federacije BiH. Izbor zastupnika u Dom naroda se vrši iz županijskih skupština, a izmjenama privremenih pravila i propisa za glasovanje napravio se takav raspored da se iz županija s bošnjačkom većinom može birati pola hrvatskih zastupnika u Dom naroda. Dakle, tu je definitivno odstupljeno od one temeljne ravnopravnosti, da svaki narod bira svoje zastupnike u Dom naroda. I to je nešto što ne može ostati.

U pogledu ovog drugog instrumenta zaštite, principa konsenzusa, rotacije i pariteta, treba upozoriti hrvatsku javnost također o jednoj inicijativi o kojoj se malo u nas govori, a to je nastojanje da se uvede preferencijalni način glasovanja za člana Predsjedništva BiH i da bi se to trebalo uvesti do 2002., tj. do novih predsjedničkih izbora. Ako bi se prihvatilo takav preferencijalni način glasovanja, onda bi bošnjačko biračko tijelo znatno utjecalo na izbor hrvatskoga člana Predsjedništva. To nije dobro, i ako smo svi na crti i na poziciji da svi narodi u izbornom procesu moraju biti u istom

položaju, onda bi u potpunosti trebalo ostati na važećem načelu da hrvatsko biračko tijelo bira svoga člana u bosansko-hercegovačkom Predsjedništvu. To je tema o kojoj se malo u Hrvatskoj govori, o kojoj se malo zna, ali je sigurno jedan od onih mehanizama koji može ili zaštititi vitalne interese hrvatskog naroda u BiH ili ih može ugroziti, odnosno Hrvate dovesti u neravnopravan položaj. To je ono zbog čega danas i raspravljamo o svemu tome.

Isto tako s ove govornice želim reći da nama u HDZ-u ni u čemu u ovoj temi nisu bitni nikakvi stranački interesi, pa i zbog toga što su HDZ u Hrvatskoj i HDZ u BiH dvije zasebne stranke, srodne doduše stranke sa sličnim programima, ali stranke koje potpuno autonomno donose svoje odluke. I HDZ BiH sve odluke koje je donio, donio je autonomno i potpuno neovisno od Zagreba.

S druge strane treba reći da je HDZ BiH pobijedio na općim izborima u hrvatskom nacionalnom korpusu, i to s ogromnom apsolutnom većinom. Stoga mi smatramo da je činjenica što te stranke danas nema u vlasti nedemokratska, da je ona neprihvatljiva. Ne može se derogirati volja biračkog tijela bez obzira što mi mislili o jednoj, drugoj ili trećoj stranci, bez obzira što međunarodna zajednica mislila o tome da je možda budućnost Bosne i Hercegovine u strankama koje neće imati nacionalni predznak. Ali je činjenica da je hrvatski narod u Bosni i Hercegovini ogromnom većinom od onih koji su izašli na izbore, izabrao upravo predstavnike i zastupnike Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine.

Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava govori vrlo jasno da se mora poštovati demokratska, demokratski izražena volja birača. I što sada? Na jednoj strani imamo promjene izbornih pravila koje su sigurno situaciju dovele do ovog dramatičnog trenutka. Na drugoj strani imamo odluke Hrvatskog narodnog sabora iz Mostara, za koje mi držimo da su apsolutno iznuđeni čin političkog samoorganiziranja i samoobrane od pokušaja dekonstituiranja hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Naravno da se rasprava može voditi o

tome, jesu li te odluke u Mostaru na strateškoj razini dobar ili manje dobar potez. Naravno da se može voditi rasprava o tome je li to iz taktičkog kuta gledanja dobar ili loš potez, ali one su donesene autonomno i iz situacije iznuđenog dovođenja u takvu poziciju.

Ili poštivanje Daytonu ili nova konferencija

To međutim, ne može biti konac, to ne može biti kraj procesa. To može biti početak procesa. I zato mi u Hrvatskoj demokratskoj zajednici držimo da bi i u Zastupničkom domu trebalo vrlo jasno reći i pozvati i predstavnike Hrvatskog narodnog sabora i predstavnike međunarodne zajednice da se ponovno započne s procesom pregovaranja. I zato pozdravljam razgovore koje je vodstvo Hrvatskog narodnog sabora, predstavnici tog vodstva, imalo ovih dana i s gospodinom Barryjem i s predstavnicima hrvatske vlasti u Zagrebu, s predstavnicima hrvatske Vlade. Nema dvojbe, dame i gospodo, da smo svjedoci revizije Daytonu, da smo svjedoci da konstitutivni narodi i građani Bosne i Hercegovine, ali i međunarodna zajednica, pa i Hrvatska, vidi da je Dayton u mnogo čemu nadiđen. Ne ulazeći u to sada tko je započeo te procese sigurno je to da, ako se mijenja primjerice ustav entiteta, ako se predlaže ukidanje posebnih odnosa između entiteta i susjednih država, ako je Ustavni sud Bosne i Hercegovine donio odluku o konstitutivnosti sva tri naroda u Bosni i Hercegovini na cijelom prostoru, ako se radi, nadalje, na izmjeni izbornog zakona, znači na novom izbornom zakonu, ako i predstavnici hrvatske koalicijske Vlade iznose nove prijedloge, odnosno stare, poznate o kantonizaciji primjerice Bosne i Hercegovine, znači čitav niz političkih akcija i poteza, političkih inicijativa i konkretnih političkih odluka koje su već donesene, da je onda pitanje koja može biti održiva i prihvatljiva strategija. Je li to strategija vraćanja u daytonske okvire jedina moguća strategija i alternativa ili

je to strategija prema novoj međunarodnoj konferenciji o Bosni i Hercegovini?

Prijedlozi koji su došli iz vladajuće koalicije, jednog od partnera šestorke, o kantonizaciji, prijedlozi koje danas šestorka predlaže Vanjskopolitičkom odboru i Zastupničkom domu da se ukinu posebni odnosi, koji su potpisani između Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno da se ukine uopće taj institut koji je sastavni dio Dayton, znače samo jedno: opredjeljenje za reviziju Dayton. Ali ta revizija ne može biti djelomična, ona mora biti onda potpuna. A naveo sam i niz drugih poteza kao što je odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koja također znači stavljanje Dayton izvan snage.

Prema tome, mi smo praktički već u procesu “dedejtonizacije” BiH i držim da bi jedan apsolutno politički branjiv i koristan prijedlog bila nova konferencija o Bosni i Hercegovini koja bi razmotrila i prijedloge koji su u ovom trenutku na stolu. Ta međunarodna konferencija u Bosni i Hercegovini će se dogoditi kad-tad. Ona mora biti na kraju ovih procesa. Bolje bi bilo da se dogodi što prije nego što kasnije. Pa želim prije našeg prijedloga koji ću iznijeti u ime Kluba zastupnika Hrvatske demokratske zajednice, još jednom reći da će, bez obzira koje zaključke danas donijeli ovdje, u politici i u programskoj orijentaciji moje stranke briga za Hrvate izvan domovine, posebno za Hrvate u Bosni i Hercegovini, ostati naša trajna obveza. Ali da ćemo isto tako sve učiniti da pokušamo pronaći i dogovor i konsenzus s predstavnicima vlasti, jer smo svjesni da je hrvatska Vlada, s obzirom da ima odgovornost koju su joj dali hrvatski birači, u boljoj poziciji za pregovore s međunarodnom zajednicom. I bilo bi dobro da vlast i oporba dođu do konsenzusa, u kojemu bi sve parlamentarne stranke podržale i Vladu u ovim potezima, ili obvezale Vladu zaključcima koje bi Zastupnički dom Sabora donio.

I zbog toga smo prijedloge, koje je šestorka jučer uputila prema Vanjskopolitičkom odboru, razmotrili i danas će biti razmatrani na ovoj sjednici Zastupničkog doma. Želim una-

prijed reći da prihvaćamo, da su nam prihvatljivi i preambula uz neke male korekcije, i prvi i drugi zaključak i još neki zaključci u tom dokumentu koje ne bih ovdje posebno navodio. Uz te prijedloge šestorke postoji i prijedlog naše deklaracije koju smo uputili još svojevremeno u zastupničke klupe. Tako danas imamo dva dokumenta, imamo prijedlog šestorke i imamo prijedlog deklaracije u ime Kluba HDZ-a. Mi ćemo izaći i s trećim kompromisnim prijedlogom, a to je da se na temelju zaključaka koje ste vi predložili prihvatiti preambula i prvi i drugi zaključak uz sitne korekcije koje smo napravili na Vanjskopolitičkom odboru, da se drugom zaključku pridoda i rečenica: “Da se poštuje demokratski izražena volja birača sukladno Europskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava.” Držimo da je to minimalno što se može uključiti u zaključke, ponavljam: “Da se poštuje demokratski izražena volja birača sukladno Europskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava.”

I umjesto svih ostalih zaključaka, predlažemo kao treći zaključak vašem dokumentu: “Svaka promjena Daytonskih mirovnih sporazuma moguća je isključivo na temelju konsenzusa svih potpisnica toga sporazuma.” Uzevši u obzir promjene koje su se dogodile u primjeni Daytonskog sporazuma, očito je da je sadašnje stanje neodrživo, te da je za očuvanje mira i stabilnosti u Bosni i Hercegovini nužno sazivanje nove konferencije o Bosni i Hercegovini.”

To je naš kompromisni prijedlog i apeliram posebno na vladajuću koaliciju da pokušamo doista doći do konsenzusa. Ovim našim prijedlogom izbjegavamo sve u ovom trenutku možda štetne rasprave i o odlukama izbornog povjerenstva o promjeni izbornih pravila, o Mostarskim odlukama. Mi imamo i o jednome i o drugome naše stajalište i ja sam ga iznio, ali mislimo da bi konsenzus mogao biti taj da se dođe s trećim zaključkom, uz ova dva koja predlažete, s trećim zaključkom do jednog održivog prijedloga koji bi otvorio put i međunarodnoj zajednici, ali prije svega i Hrvatima, političkom vodstvu hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini i vratio ih u pregovore. To je naš prijedlog i mi ćemo u raspravi

naravno iznijeti još niz argumenata koji idu ovome u prilog. Nisam vas htio zamarati nizom dokaza i činjenica, ilustracija o tome na koji način je hrvatski narod došao u ovaj neravnopravni položaj. A jasno je da ta neravnopravnost klizi praktički prema obespravljenosti, što moramo zaustaviti. U HDZ-u smo uvjereni da će konsenzus biti mnogo bolji i politički snažniji nego samo zaključci vladajuće koalicije. Ukoliko ne dođemo do konsenzusa onda će Klub Hrvatske demokratske zajednice predložiti svoje zaključke koji neće biti ovaj kompromisni prijedlog.

NASTAVIMO OBILJEŽAVATI DAN DRŽAVNOSTI 30. SVIBNJA *

Klub Hrvatske demokratske zajednice je razmotrio sve aspekte Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima Republike Hrvatske, pa ću iznijeti naše stajalište.

Mi držimo da su promjene vlasti u demokratskim zemljama normalne pojave i da same po sebi ne uključuju promjene ustava, ustavnih zakona, državnih blagdana i svega onoga što se danas mijenja u Hrvatskoj. Odmah ću reći i da je hrvatska javnost umorna od tih velikih promjena i da konačno očekuje promjene na bolje na gospodarskom i socijalnom planu. Ozbiljnost jedne zemlje u sklopu međunarodne zajednice mjeri se između ostaloga i po tome što demokratske promjene vlasti ne znače nikakve revolucionarne promjene nakon kojih se mora mijenjati sve u državi od ustava i državnih blagdana, državnih insignija pa do vanjske politike, jer je u svim zemljama koje se smatraju zrelim članicama međunarodne zajednice, primjerice, vanjska politika definirana na crti nacionalnih i državnih interesa, a oni su iznad svih stranačkih politika i partikularnih stranačkih interesa. A tako je i s drugim velikim političkim temama.

Načelno želim u ime Hrvatske demokratske zajednice reći da je Hrvatskoj potrebna unutrašnjopolitička stabilnost kao temeljni preduvjet svekolikog razvitka. Ako mijenjamo sve, sugeriramo ljudima osjećaj nesigurnosti, pače pridonosimo bitno takvom osjećaju. A u nesigurnosti ne može ništa prosperirati.

Pa polazeći od takvih načela, uz puno poštivanje predlagatelja, zastupnika Škrabala, želim reći da pri donošenju

* Govor u Hrvatskom saboru, 23. ožujka 2001.

ovakve promjene treba imati na umu da se već deset godina, i u Hrvatskoj i u inozemstvu, obilježava Dan državnosti kao dan nezavisnosti i kao državni blagdan Republike Hrvatske. Kako se taj dan svečano obilježava u našoj zemlji ne treba posebno naglašavati, kao ni to da je on već postao draga tradicija. U inozemstvu se taj dan obilježava u našim diplomatskim i konzularnim predstavništvima koji u toj prigodi pozivaju predstavnike vlasti te zemlje, predstavnike diplomatskih predstavništava drugih zemalja, konzularnih predstavništava drugih zemalja, nevladinih udruga, kao i druge važne i ugledne goste. Već se, dakle, punih deset godina diljem svijeta gdje postoje hrvatska konzularna i diplomatska predstavništva obilježava Dan državnosti na 30. svibnja.

Uz ta službena obilježavanja u našim DKP-ima postoji i niz svečanosti koje organiziraju u toj prigodi udruge Hrvata u inozemstvu, od Sjedinjenih Država i Australije do Njemačke i Austrije, od Argentine i Čilea do Švedske, Francuske ili Belgije. Gdje god ima Hrvata sve hrvatske udruge, bez obzira koje političke orijentacije bile, pozivaju svoje prijatelje, svoje goste iz tih zemalja primateljica na obilježavanje toga dana hrvatske nezavisnosti, odnosno Dana državnosti. I danas će se svijet pitati zašto Hrvatska mijenja taj datum, i to je doista ozbiljan problem ugleda naše domovine kao zrele demokratske zemlje, a mi želimo da takva slika o Hrvatskoj bude prihvaćena i da je dalje izgrađujemo. Ako prihvatimo ovaj prijedlog promjene državnog blagdana od 30. svibnja na 8. listopada bit će to krajnje neozbiljno i za nas, bit će to neozbiljna poruka i međunarodnoj javnosti da Hrvatska deset godina nakon što jedan datum slavi i obilježava kao Dan državnosti, sada ga mijenja i obilježava jedan drugi datum.

Pri tome odmah želim reći da je 8. listopada, i tu se slažemo sa predlagateljem, vrlo važan datum u hrvatskoj povijesti i nemam što posebno tomu dodati, jer svi znamo da je 8. listopada 1991., praktički sankcionirana Ustavna odluka Sabora o samostalnosti i neovisnosti od 25. lipnja te godine. Hrvatska je naime u tom trenutku, 8. listopada 1991. s obzirom na to da je u lipnju bila prihvatila prijedlog međuna-

rodne zajednice o tromjesečnom moratoriju, konačno sankcionirala svoju odluku o samostalnosti i nezavisnosti putem odluke o raskidu svih državnopravnih sveza Republike Hrvatske sa Socijalističkom Federativnom Republikom Jugoslavijom i taj je datum, ponavljam, doista vrlo važan datum hrvatske povijesti.

I mi se nalazimo, naravno, u situaciji da, poštujući i taj povijesni datum, pronađemo rješenje. Stoga predlažemo da se ne mijenja datum Dana državnosti i taj blagdan ne prenosi na 8. listopada nego da se 8. listopada prihvati kao spomendan, ono što ste vi predložili, gospodine zastupniče, za 30. svibnja. Dakle, iz ovog aspekta i s razlozima da ne treba sve mijenjati nakon svake demokratske promjene vlasti, posebno ne tako važne stvari kao što su državne insignije, blagdani, nacionalna himna ili bilo što drugo, predlažemo da povučete vaš prijedlog tako da datum 30. svibnja ostane državni blagdan kao Dan hrvatske državnosti, a da 8. listopada, na temelju vaše inicijative, postane spomendan. Želim još nešto reći. Drago mi je da ste prihvatili mišljenje Županijskog doma da u imenu blagdana 30. svibnja ostane i riječ državnost, a ne samo Dan Hrvatskog sabora, kao što ste predlagali, jer je državnost nešto što je u bitnome obilježilo hrvatsku povijest i političku borbu bezbrojnih hrvatskih naraštaja za hrvatsku državnu samostalnost i za samobitnost hrvatskog naroda.

Dakle, pojam državnosti je nama ne samo politički danas vrlo važan nego on korespondira s višestoljetnom političkom borbom hrvatskog naroda za svoju samostalnost. Zbog toga, a i zbog činjenice da ste ime Hrvatskog državnog sabora promijenili u Hrvatski sabor protivno našem stajalištu i mišljenju, pa i protivno dobrom dijelu hrvatske javnosti, ukoliko bismo novim Prijedlogom zakona ukinuli i ovaj pojam Dan hrvatske državnosti, pitam se čemu to vodi? Kome i zašto mu smeta pridjev "državni"? Ponavljam, tražimo dakle prije svega iz tih političkih razloga koje sam naveo, ali i radi ugleda Hrvatske u međunarodnoj zajednici, radi izbjegavanja pogrešnih poruka koje bi prema njoj išle promjenom da-

tuma Hrvatske državnosti ili Hrvatske nezavisnosti od 30. svibnja na 8. listopada, tražimo da se datum obilježavanja Dana hrvatske državnosti ne mijenja.

Mogu reći iz svog iskustva u radu u hrvatskoj diplomaciji i vanjskoj politici da apsolutno svi diplomati, i zemlje primateljice i strani diplomati akreditirani u toj zemlji, znaju kada koja zemlja obilježava svoj dan nezavisnosti. U ministarstvima vanjskih poslova zemalja primateljica postoje odjeli koji se bave određenom grupom zemalja i oni te datume svake pojedine zemlje vrlo točno znaju. Bit će im vrlo teško objasniti razloge mijenjanja, premda će oni dakako poštovati svaku odluku koju hrvatski Sabor donese, ali će to biti vrlo neozbiljno i trebat će, ponavljam, puno dobrih argumenata u obrazlaganju zbog čega sada nakon deset godina Hrvatska mijenja svoj Dan državnosti sa 30. svibnja na 8. listopada i zove ga Danom nezavisnosti.

Međunarodna se afirmacija i ugled stječu polaganim, strpljivim i vjerodostojnim djelovanjem, a ne revolucionarnim promjenama. A promjene ovakvog tipa sugeriraju nezrelost i neozbiljnost i vladajuće politike i te zemlje. Što se to dogodilo danas, pitat će se u svijetu, da Hrvatska deset godina nakon krvavo stečene nezavisnosti i samostalnosti mijenja datum kojim obilježava dan svoje državnosti ili nezavisnosti? U nekim drugim prigodama oštro se svi, bez obzira na političku boju, suprotstavljamo pokušajima revizije i redefiniranja povijesnih događaja u Hrvatskoj i našem susjedstvu u zadnjem desetljeću, a danas bismo, prihvaćanjem ovog prijedloga, u bitnome oslabili našu čvrstinu i odlučnost u obrani od revizionističkih pokušaja.

Što se, konačno, tiče prijedloga u pogledu 5. kolovoza za koji predlažete da se preimenuje u Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, izražavam punu potporu Hrvatske demokratske zajednice. Mislimo da je takvim preimenovanjem odnosno dopunom imena tog blagdana pogođeno nešto što smo i mi, kada smo predlagali zakon o tom blagdanu, namjeralno učiniti, ali tada nisu bile zrele povijesne okolnosti. Vodili smo računa u tom datom trenutku o mogućem prigo-

voru trijumfalizma, ali budući da je Hrvatska pobijedila u ratu koji joj je bio nametnut, podržavamo ovaj vaš prijedlog da se 5. kolovoza preimenuje u Dan pobjede i domovinske zahvalnosti.

OVA NAS POBJEDA SNAŽI*

Ovo je trenutak u kojemu možemo ozbiljno i zrelo pogledati unatrag, i na ove izbore i na zadnjih godinu i pol dana rada stranke, jer rezultate lokalnih izbora ne možemo promatrati izvan konteksta cjelokupnog rada stranke i svega onoga što se u tome razdoblju događalo. Na ovim izborima definitivno postali ponovno najjača stranka u Hrvatskoj. Taj nas rezultat, međutim, mora obvezati na još jači i vjerodostojniji rad za Hrvatsku u budućem vremenu. Nek' nam bude poticaj jer nam je velik broj ljudi ukazao povjerenje, iako još uvijek imamo potencijala u biračkom tijelu. Želim u ime stranke zahvaliti svim hrvatskim ljudima koji su nam dali svoj glas na ovim izborima.

Razlozi za ovakav izborni uspjeh na izborima od 20. svibnja jesu trojaki. Prvi je sigurno ozbiljno i vjerodostojno političko djelovanje stranke od V. Općeg sabora do danas. Drugi je odličan rad naših stranačkih organizacija na terenu, a treći, ponajmanji, i razočaranje aktualnom politikom nove vlasti. Bez obzira na to koliki će na kraju biti službeni postotak, jer još uvijek nema službenoga izvješća Državnog izbornog povjerenstva, ali otprilike znamo rezultate u svim županijama, gradovima i općinama, znamo i prosjek na državnoj razini, mislim da možemo ustvrditi dvije činjenice. Prvo, da smo zaustavili negativni trend i pad ugleda i utjecaja HDZ-a, i drugo, da smo se ovim izborima vratili na prvo mjesto među političkim strankama. Neću reći ništa novo ako vam kažem da je među našim članstvom bilo ljudi koji su bili možda poljuljani u vjeri i u uspjeh naše stranke, što je bilo dijelom uvjetovano općom atmosferom koja se stvarala protiv HDZ-a, a dijelom i gubitkom nekih osobnih pozicija

* Govor sa sjednice Središnjeg odbora, 4. lipnja 2001.

vezanih i uz egzistencijalne probleme. Naš mukotrni i us-trajni rad, kao i rezultati ovih lokalnih izbora, vratili su vje-ru u sebe i samopouzdanje i pobjednički mentalitet svekoli-kom članstvu.

U analizi izbora moramo iskazati zadovoljstvo učinjenim, zadovoljstvo postignutim, i dopustite da i uime vodstva stran-ke i u svoje osobno ime svima vama ovdje, ali i vašim kole-gama u županijama, gradovima i općinama, uputim čestitke na dobrom izbornom rezultatu.

Unatoč stanovitoj medijskoj izolaciji i političkom progno-
nu od vladajuće koalicije, uspjeli smo ponovno vratiti vjeru, ne samo našim biračima nego i cijelom hrvatskom narodu, u to da Hrvatska ima budućnost i da je HDZ jedan od jama-ca za to. Bilo je mnogo onih koji su HDZ-u i nama općenito predbacivali što smo se u dijelu izborne kampanje koncen-trirali na velike nacionalne teme. Da, koncentrirali smo se i na te velike nacionalne, ali isto tako i na lokalne teme. Jed-na je od kvaliteta rada stranke, bilo upravo to što smo dali konkretne prijedloge za rješenje lokalnih problema, ali i što smo se s ponosom mogli osvrnuti na protekle četiri godine. Gdje god smo bili na vlasti, bilo sami, bilo u koaliciji, ostva-rili smo vidljiv napredak u tim sredinama. Drugi su nam pak predbacivali da smo naglasak stavili samo na lokalne teme. Imali smo kampanju i programe usredotočene na lokalne probleme, ali smo izvan tih programa u izbornoj kampanji, u našim nastupima govorili i o nacionalnim temama. To je bilo nužno jer je ipak velik broj ljudi bio jako zabrinut, kao i mi, za budućnost Hrvatske.

Nema dvojbe da još uvijek postoji dio birača koji su nama do jučer davali glasove u devedesetima, a da još uvijek nisu spremni izaći na izbore da bi nam ponovno dali glas, a niti ga žele dati drugim strankama. Dakle, ima još apstinenata na koje možemo računati.

Politika supsidijarnosti

Reći ću još nešto što će možda nekome zazvučati prehrabro. Uvjeren sam da ćemo na idućim parlamentarnim izborima dobiti više od 30% glasova. Danas, po neslužbenim rezultatima Izbornog povjerenstva, zajedno, svi skupa, jer su brojili i sredine u kojima je HDZ bio u koaliciji u Hrvatskom bloku ili u drugim koalicijama, imamo oko 26,7% glasova. Dakle, zaokružimo na 27%. Druga je stranka SDP s 20%, ali i njima treba odbiti koalicije, jer su u mnogim sredinama nastupali u koalicijama, pa se može i njima odbiti jednaki postotak kao i nama. Drugim riječima, razmak između nas kao prve stranke, najjače stranke, i druge stranke – SDP-a – ostaje 6% i nešto više. I to je ono što nas snaži, a sjećate se izbornih vremena kad su svi mediji bez iznimke pisali o tome kako će SDP odnijeti veliku pobjedu, a HDZ biti negdje na margini, a dogodilo se suprotno. Odnijeli smo relativnu pobjedu u najvećem broju županija, gradova i općina. O tome će možda još iscrpnije govoriti glavni tajnik koji se sastao s predsjednicima županijskih odbora i koji su mu bili dužni dati točnu analizu izbornih rezultata u svojim sredinama. Dakle, najvažnija spoznaja za nas jest potvrda naše politike i našeg prijedloga hrvatskoj javnosti, a to je ključni program stranke koji se sastoji od dviju okosnica. Jedna je očuvanje, briga, borba i promicanje nacionalnih i državnih interesa, a druga je otvaranje HDZ-a izazovima suvremene Hrvatske, konkretno u lokalnim sredinama, s jasnim programom što ćemo učiniti za boljitak te sredine. To su bile te dvije naše okosnice koje ostaju vrijediti i na državnoj razini.

Dobrom se pokazala i odluka koja se odnosila na kandidate, premda je bilo problema u nekim sredinama, i što se tiče prijeizborne i poslijeizborne suradnje, da smo prepustili odluku stranačkim organizacijama na terenu, sukladno politici supsidijarnosti koju smo uveli u stranku. Prema tome, svagdje gdje je HDZ, gdje su naši stranački prvaci na tere-

nu odlučili u kakve će koalicije ulaziti, ili će pak ići sami, sve je bilo apsolutno sukladno našim dogovorima i svima treba čestitati.

Pokažimo da nam je do suradnje

I molim vas da vrijeme koje je pred nama, u kojemu će, sigurno, vrlo brzo doći, bez obzira na to željeli mi to ili ne, ali su procjene i prognoze takve, do prijevremenih izbora, koristimo i nadalje za jačanje HDZ-a, a o koalicijama, prijeizbornoj ili poslijeizbornoj, razgovarat ćemo kada za to dođe vrijeme. Pozivam predstavnike županija, gradova i općina gdje je HDZ sam izašao na izbore, da pokažemo širinu, i da pokušate pozvati neke od stranaka na suradnju, da im se ponude mjesta u poglavarstvu i tamo gdje nam njihovi glasovi i ne trebaju. Evo, konkretno u Gospiću. Maloprije sam o tome razgovarao s Kolićem i Jurkovićem, a još prije s dr. Milinovićem. No, i drugdje gdje nam to nije potrebno, pokažimo da nam nije do vlasti radi vlasti, da nam je do suradnje, razbijajmo taj zid koji se stvarao oko HDZ-a, ali koji sve više i više pada. Vidjeli ste da sam u svojim istupima nakon izbora inzistirao na tome da se poštuje i respektira demokratska volja birača i da se HDZ ne isključi iz vlasti u onim sredinama u kojima je postigao relativnu pobjedu. Na Zapadu, dragi prijatelji, kada se kaže tko je izborni pobjednik, onda se misli na onoga tko je relativno pobijedio, jer se vrlo rijetko događa da netko apsolutno pobijedi na izborima. Ovo što smo mi ostvarili jest izborna pobjeda. U Hrvatskoj su svima, posebno “šestorci”, puna usta demokracije. Ako je tako, onda valja primijeniti demokratsko načelo da se respektira ona stranka koja je osvojila relativno najveći broj glasova. I u tome sam smislu pozvao predsjednike “šestorice” na to da prepuste, kao i mi, stranačkim organizacijama na terenu da dogovore koalicije, u što, reći ću vam osobno, vrlo malo vjerujem. Primijenimo isto načelo i kada je riječ o

ovoj ponudi “šestorice” za ove četiri županije. Mislim da treba prepustiti stranci na terenu da odluči o tome, ali sam osobno vrlo skeptičan prema tome prijedlogu, jer smo, primjerice u Ličko-senjskoj županiji ili u Vukovarsko-srijemskoj, već blizu dogovora oko koalicije. S druge strane, pozdravljam Budišinu izjavu da nije mudro stvarati sanitarni korдон oko HDZ-a. Nisam za to da ovdje raspravljamo o svim mogućim koalicijama, ali vas želim informirati da razgovori u nekim sredinama, koje su i za nas i za njih posebno važne i koje mogu biti, sigurno, vrlo simbolične za razbijanje tog bloka prema HDZ-u, teku vrlo dobro.

Dakle, radi budućnosti pozivam sve da se ponašamo krajnje odgovorno u ovome trenutku, da pokušamo u što više općina, gradova i županija napraviti koaliciju, prije svega radi toga da se jednom kritičnom masom koalicija na terenu stvaraju preduvjeti za neke buduće koalicije na državnoj razini. I zbog toga još jedanput ističem: i tamo gdje nam nije potrebno, a prije svega gdje nam je potrebno, učinimo sve da uđemo u koalicije. Neke su stranke donijele odluku, postoji primjerice pismo Predsjedništva HSS-a u kojemu se izričito zabranjuje koaliranje s HDZ-om, ali već ima nekih općina ili gradova gdje je takva koalicija dogovorena i ona je čvrsta. Što više takvih bude, bit će veća i kritična masa i sigurno je da se neće moći izbjeći suradnja, bez obzira na to koliko protiv toga bili neki u vodstvu njihovih stranaka.

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb
UDK 329 (497.5) HDZ “2000/2001” (042.5)

SANADER, Ivo

HDZ za Hrvatsku u novom vremenu
pred novim izazovima : izbor iz govora
održanih između dva Sabora Hrvatske
demokratske zajednice / Ivo Sanader. –
Zagreb : Hrvatska demokratska zajednica,
2001.

ISBN 953-97332-8-6

410611131

